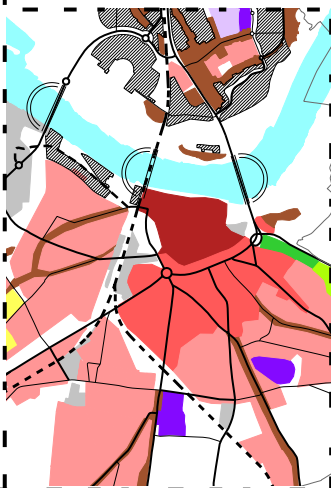
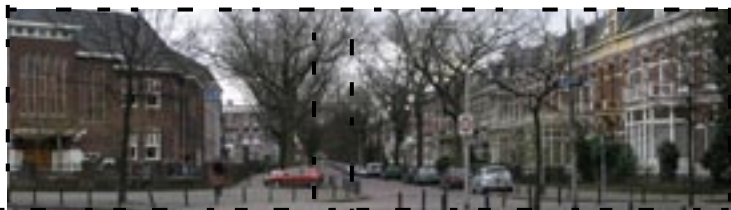
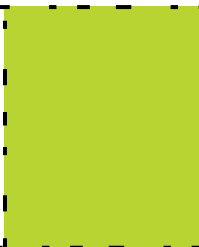
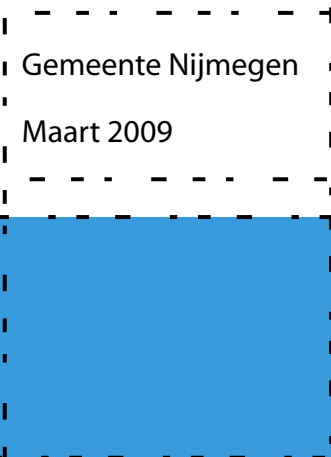
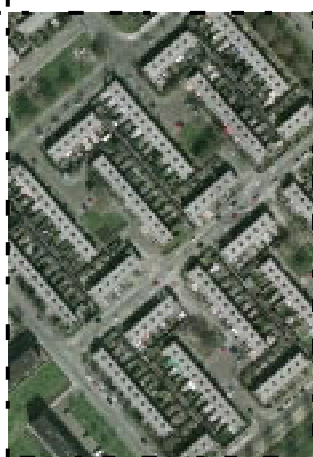
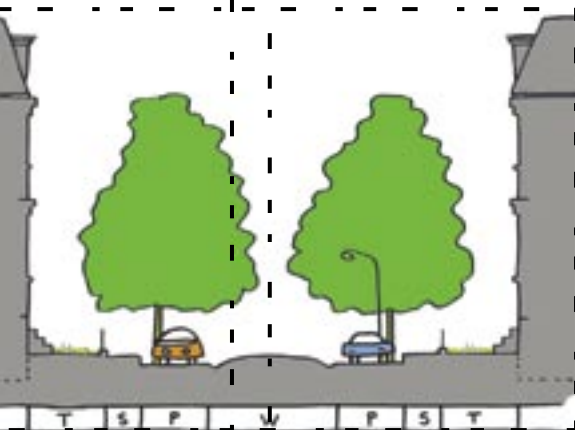

Handboek Inrichting Openbare Ruimte

Voorwoord

Begin 2008 is Nijmegen begonnen met het opstellen van het Handboek Inrichting Openbare Ruimte. Dit handboek beschrijft de huidige en gewenste kwaliteit van de inrichting van de openbare ruimte. Eerder werd reeds voor de ontwikkellocaties in Nijmegen-Noord (Werkboek Waalsprong) een soortgelijk document gemaakt. Het is de bedoeling dat dit handboek richtinggevend is en gebruikt kan worden als naslagwerk, toetsingskader en inspiratiebron bij nieuwe ontwikkelingen in de openbare ruimte in Nijmegen. Het handboek is een extra servicedocument bestemd voor de verschillende afdelingen van de gemeente Nijmegen en voor externe partijen die aan de slag gaan in de openbare ruimte in Nijmegen, zoals projectontwikkelaars, aannemers en adviesbureaus.

Het handboek moet niet als een dogma gezien worden zonder ruimte voor creativiteit en ruimte voor maatwerk. Het geeft richting aan en beschrijft waar welke keuzevrijheden zitten. Wij willen als gemeente open staan voor nieuwe ontwikkelingen en ontwerpers uitdagen om creatieve oplossingen te bedenken voor de inrichting van de openbare ruimte. Met dit handboek bieden wij hen deze ruimte en kunnen we samen een goede oplossing toepassen. Zoek andere disciplines op en stem integraal af. Dit komt de kwaliteit van de openbare ruimte ten goede.

Het handboek is geen eenmalige uitgave maar is een levend document. Het wordt dan ook periodiek geactualiseerd.

Dit handboek is tot stand gekomen door een goede samenwerking van de sector Openbare Ruimte, afdeling Stadsontwikkeling, afdeling Milieu en Projectbureau van de directie Grondgebied (DGG), de afdelingen Ontwikkelbedrijf en Wijkmanagement van de directie Wijk en Stad (DWS) en de afdeling Beleid en Realisatie van de directie Inwoners (DIW). Hiervoor hartelijk dank.

Ik hoop dat we met behulp van de inzet van deze afdelingen dit handboek zo actueel mogelijk kunnen houden om zo samen te werken aan een goede inrichting van de openbare ruimte. Hierdoor kan iedereen altijd trots zijn op de openbare ruimte in Nijmegen.

Wethouder Hans van Hooft

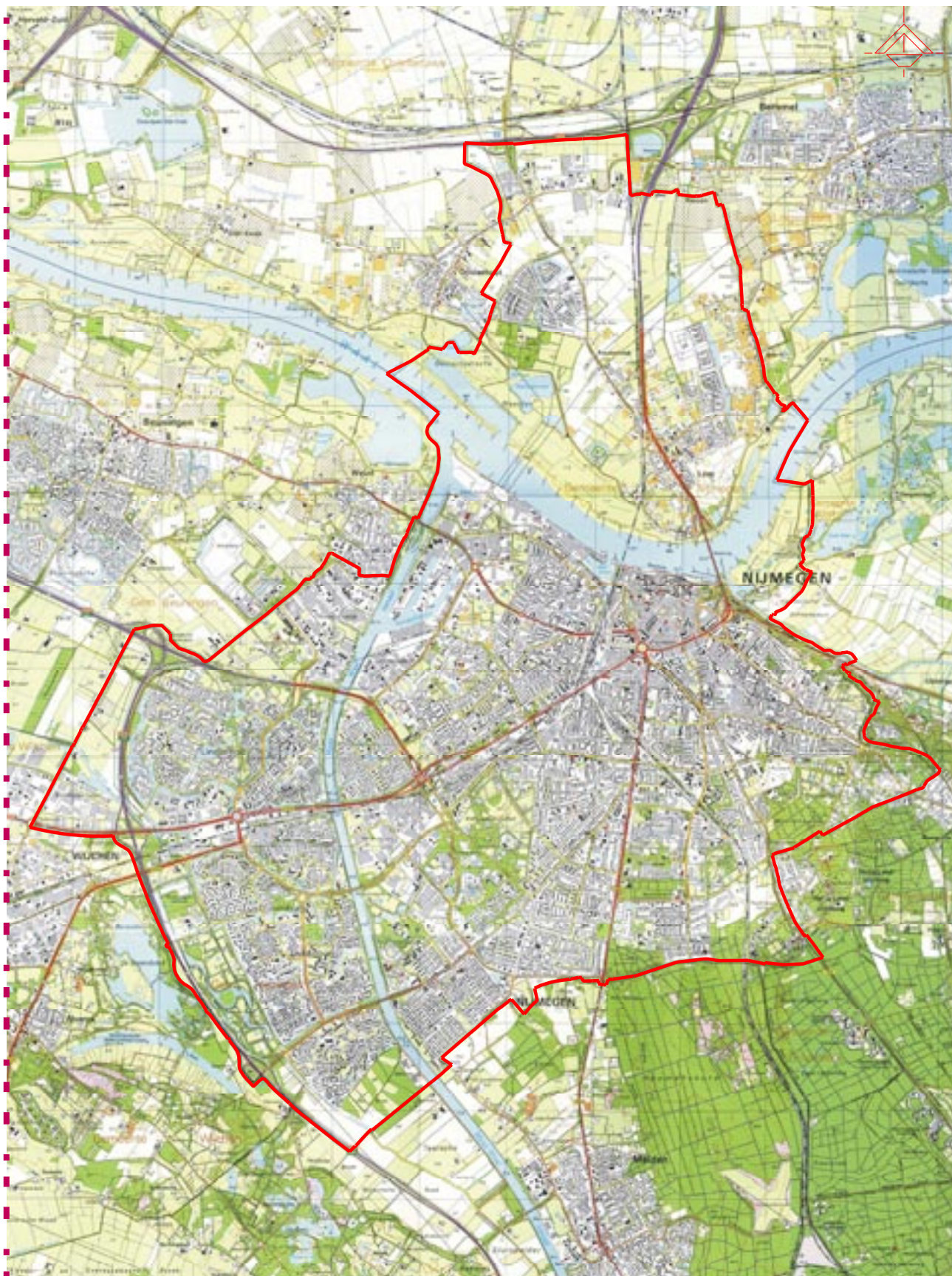

Handboek Inrichting Openbare Ruimte

Inhoudsopgave

Inleiding	7
Deel 1 Organisatie, spelregels en beleid	11
1. Leeswijzer	13
2. Openbare Ruimte georganiseerd binnen de gemeente Nijmegen	14
3. Openbare Ruimte in proces van ontwerp tot beheer	20
4. Algemene spelregels openbare ruimte	22
5. Beheer en beeldkwaliteit van de openbare ruimte	28
6. Relevante gemeentelijke beleidskaders Openbare Ruimte	40
7. Beleidsuitwerking openbare ruimte	54
Deel 2 Ruimte en beeld	89
1. Leeswijzer	90
2. Wat is typisch Nijmeegs in de Openbare Ruimte	92
3. Karakteristieken Openbare Ruimte Woongebieden	110
4. Karakteristieken Openbare Ruimte Werkgebieden	154
5. Karakteristieken Openbare Ruimte Groen- en Watergebieden	180
Deel 3 Inrichting en Techniek	183
1. Leeswijzer	184
2. Verkeer en Mobiliteit	186
3. Civiele Kunstwerken	190
4. Verhardingen	194
5. Water en waterelementen	196
6. Riolering	200
7. Afkoppelen	204
8. Openbare Verlichting	208
9. Kabels en Leidingen	210
10. Bewegwijzering, Bebording en Markering	212
11. Verkeersregelininstallaties (VRI)	214
12. Straatmeubilair	216
13. Groen, Bomen en Ecologie	220
14. Speel- en Sportvoorzieningen en Beweging	224
15. Beeldende Kunst	226
16. Afvalinzameling en Reiniging	228
Woorden- en Referentielijst & internetlinks	232
Bijlage	236
Colofon	243

Gemeentegrens Nijmegen

Inleiding

Binnen de gemeente Nijmegen is behoefte aan één overkoepelend document voor de inrichting van de openbare ruimte in Nijmegen met het oog op de beheerbaarheid, functionaliteit, gebruik en beeldkwaliteit. Hiervoor hebben we een Handboek Inrichting Openbare Ruimte ontwikkeld dat is samengesteld op basis van bestaand beleid, richtlijnen en normeringen. Het Handboek is richtinggevend en kan gebruikt worden als naslagwerk, achtergrondinformatie, toetsingskader en inspiratiebron voor zowel de gemeentelijke organisatie als externe partijen.

Doel

Met het Handboek bieden we een extra service aan ieder die te maken heeft met inrichtings- en beheeropgaven of nieuw te ontwikkelen locaties in de openbare ruimte, gedefinieerd vanuit de bestaande situatie en de wensen vanuit ontwerp en beheer.

Het handboek stimuleert integrale afstemming. Dit komt de kwaliteit van de openbare ruimte ten goede.

Daarmee bevorderen we een interessante, gedifferentieerde en met aandacht vormgegeven openbare ruimte die goed te beheren is: beheerbewust ontwerp. En bevorderen we een goed beheerde openbare ruimte waarbij rekening wordt gehouden met het gewenste beeld en de belangrijkste factoren van het ontwerp: ontwerpbeewust beheer.

Hoe te gebruiken?

Het Handboek is richtinggevend en kan gebruikt worden als naslagwerk, achtergrondinformatie, toetsingskader en inspiratiebron.

1. *Naslagwerk.* Het handboek geeft:

- een overzicht van alle afdelingen die betrokken zijn bij het ontwerpen, inrichten en beheren van de openbare ruimte vanuit de organisatie;
- een overzicht van het relevante gemeentelijke beleid, voorkeuren, kwaliteitseisen, normen en spelregels op het gebied van de openbare ruimte;
- een beschrijving van de context en karakteristieken van de openbare ruimte binnen de gemeente Nijmegen;
- per thema het aanspreekpunt (functie of afdeling) en het telefoonnummer zodat met de juiste partij contact kan worden opgenomen om ontwikkelingen in de openbare ruimte af te kunnen stemmen.

2. *Achtergrondinformatie.* De hoofdstructuren, de context en de huidige karakteristieken van de openbare ruimte per type woon-, werk- of groengebied en de technische kwaliteit van de openbare ruimte worden in dit handboek inzichtelijk gemaakt voor al diegenen die plannen willen maken om de openbare ruimte te ontwerpen, in te richten en te beheren. Op deze manier zorgen we voor een beter begrip van de context van de inrichting, ruimtelijke aspecten en beeldkwaliteitsaspecten. Hiermee kunnen inrichtingsvoorstellen beter worden beargumenteerd en kan bewust worden afgeweken van of juist worden aangesloten bij de huidige karakteristieken van een type gebied.

3. *Toetsingskader.* In het handboek worden (harde) kaders en randvoorwaarden gegeven die volgen uit ons vastgesteld beleid, wettelijke kaders of technische eisen. Deze kaders,

randvoorwaarden en technische eisen gebruiken we om plannen mee te toetsen. Ze volgen immers uit vastgesteld beleid. Ook worden aanbevelingen en keuzevrijheden aangegeven. Door nuancering van randvoorwaarden, aanbevelingen en vrijheden schept dit handboek duidelijkheid in de mate van inrichtingsvrijheid.

Het handboek is niet bedoeld als blauwdruk zonder ruimte voor creativiteit en inrichtingsvrijheid. We willen vooral uitstralen “hoe we het in Nijmegen willen hebben”. Nieuwe ontwikkelingen en voortschrijdend inzicht kunnen altijd om aanpassingen vragen. Bovendien moet er voor elke specifieke situatie opnieuw bekeken worden wat daar de beste oplossing zal zijn. Belangrijk daarbij is dat betrokkenen elkaar opzoeken in het proces van ontwerpen, inrichten en beheren. Bij afwijkingen op bestaand beleid, randvoorwaarden of technische eisen dienen deze goed onderbouwd en beargumenteerd te worden. Daarnaast dienen bestaande procesafspraken te worden gevolgd. Het handboek noemt hiervoor de aanspreekpunten binnen de organisatie. Conflicten moeten worden opgeschaald binnen de organisatiestructuur.

4. *Inspiratiebron.* Het handboek dient als inspiratiebron voor de ontwerpers van de openbare ruimte en eenieder die te maken heeft of krijgt met de openbare ruimte in Nijmegen. Het geeft inzicht in de structuren en hoofduitgangspunten van het bestaande beleid. Het behandelt keuzes op hoofdlijnen en laat genoeg vrijheden en variatie voor uitwerking op een lager schaalniveau, zodat een interessante en gevarieerde invulling van de openbare ruimte mogelijk blijft.

Afbakening

Het handboek is samengesteld op basis van bestaand (vastgesteld) gemeentelijk beleid en bestaande (wettelijke) richtlijnen, normeringen en werkafspraken. Er wordt geen nieuw beleid of nieuwe ambities of andere werkafspraken opgesteld in het handboek. Waar mogelijk wordt verwezen naar andere documenten, waaronder normen, beleidsdocumenten, besluiten en reglementen.

Het handboek is een inhoudelijk document. Werkprocessen worden niet in het handboek beschreven, geanalyseerd of veranderd. Procedurele onderwerpen zoals vergunningen zijn in de werkprocedures van de betrokken afdelingen opgenomen en niet expliciet in dit handboek.

Het werkgebied van het Handboek is opgenomen op de hiernaast afgebeelde kaart. Dit is de openbare ruimte van de hele stad behalve die van de ontwikkelingslocaties in Nijmegen-Noord. Deze staan beschreven in de werkboeken Buitenruimte Waalsprong/Nijmegen-Noord 2004/2008 (deel 1 en 2). Het dorp oud Lent behoort wel bij het werkgebied van dit Handboek. Op termijn zal dit handboek en de twee werkboeken samengevoegd worden tot één geheel.

Het handboek is bedoeld voor de fysieke inrichting en beheer van de openbare ruimte en niet voor maatregelen op het gebied van dagelijks onderhoud zoals reiniging en maaien.

Actualisatie

Nieuwe ontwikkelingen en voortschrijdend inzicht zullen altijd om aanpassing vragen. Afstemming en toetsing volgens de geldende werkafspraken blijft dan ook altijd noodzakelijk. Ook vragen we gebruikers van dit handboek om aanpassingen en ontwikkelingen te registreren en door te geven aan de afdeling Ingenieursbureau van de gemeente Nijmegen zodat het in de volgende update verwerkt kan worden en dit handboek een levend document blijft (secretariaat@ingenieursbureau@nijmegen.nl). De laatste versie van het handboek is via binnenwerk en www.nijmegen.nl te downloaden.

Inhoud deel 1,2 en 3

Het handboek bestaat uit drie delen:

Deel 1 Organisatie, spelregels en beleid

Dit deel geeft weer hoe het ontwerpen, inrichten en beheren van de openbare ruimte is georganiseerd binnen de Gemeente Nijmegen en welke algemene spelregels en beleidskaders we hierbij hanteren. Er wordt ingegaan op de aspecten beheer en ontwerp die invloed hebben op de fysieke inrichting van de openbare ruimte (het is dus wel een handboek voor vervanging en onderhoud maar niet voor dagelijks onderhoud zoals reiniging of maaibeheer). Ook worden de bestaande werkprocessen op grote lijnen beschreven. Daarnaast wordt in Deel 1 een overzicht gegeven van de relevante beleidskaders en deze worden deels verder toegelicht. Het volledige beleid is te vinden in de nota's waarnaar wordt verwezen.

Dit deel is bedoeld als "gouden gids" voor eenieder binnen of buiten de gemeentelijke organisatie die behoefte heeft aan een wegwijzer in de organisatiestructuur, spelregels en vastgestelde gemeentelijke beleidskaders.

Deel 2 Ruimte en beeld

Dit deel van het Handboek is een beschrijving van de bestaande situatie van de openbare ruimte vanuit het oogpunt beeldkwaliteit en ruimtelijke samenhang. Het deel is een kennisdocument en geeft achtergrondinformatie voor zowel ontwerpers als beheerders, waardoor begrip ontstaat over de ruimtelijke aspecten en beeldkwaliteitsaspecten van de gehele stad (hoofdstructuren). Daarna wordt ingezoomd op de verschillende typen woon-, werk- en groengebieden.

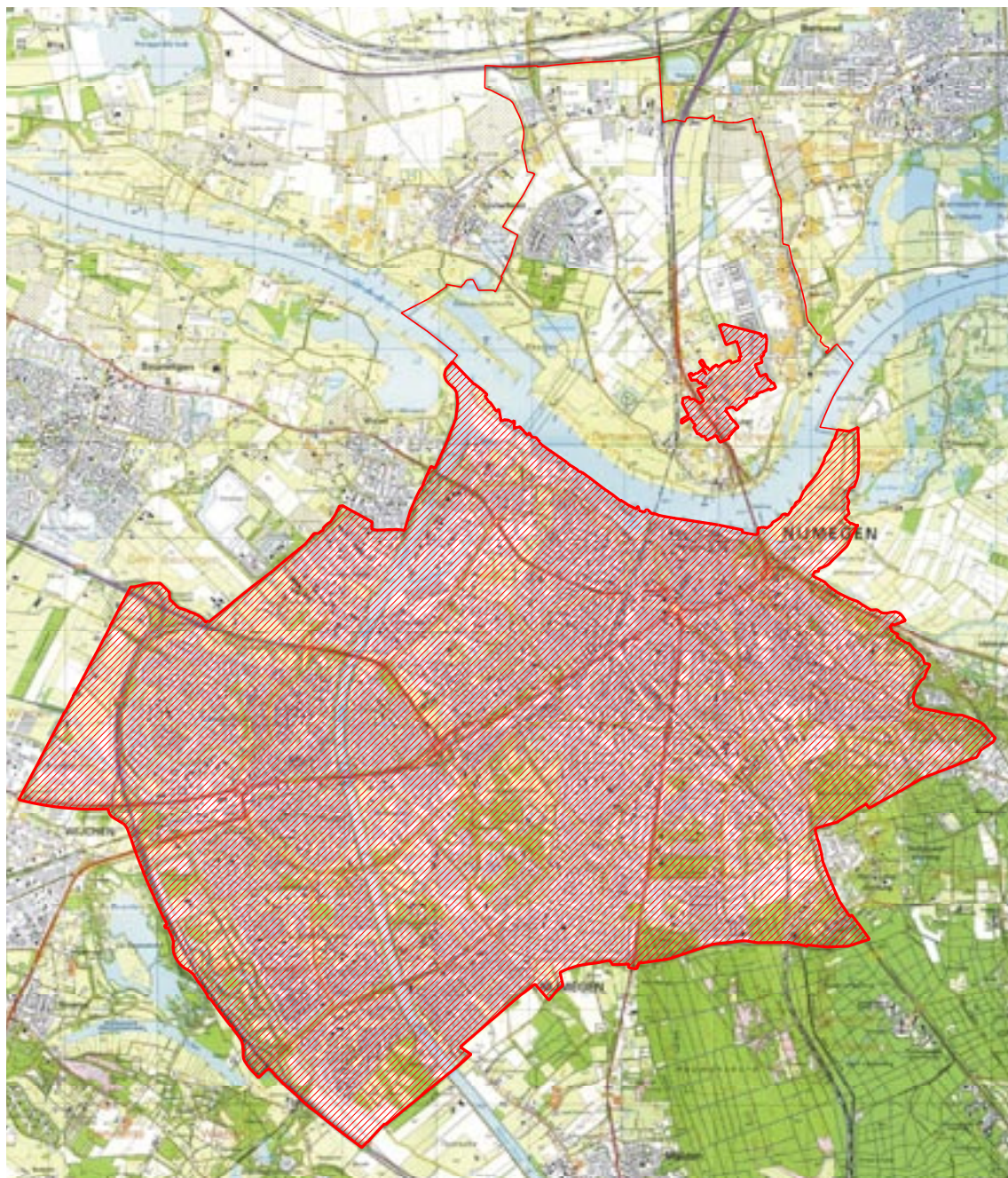
Dit deel is bedoeld als naslagwerk en informatiebron voor eenieder die te maken heeft met fysieke maatregelen in de openbare ruimte.

Deel 3 Inrichting en techniek

In dit deel van het Handboek zijn de technische kwaliteitseisen en normeringen opgenomen voor de inrichting van de openbare ruimte in Nijmegen. Dit kunnen harde bij wet geregelde kaders zijn: de randvoorwaarden. Maar ook hoe we het in Nijmegen in principe willen hebben: de aanbevelingen. Bijzondere locaties of omstandigheden vragen soms juist om maatwerk waarbij afgeweken wordt van de gangbare Nijmeegse voorkeuren: keuzevrijheid. Door deze onderverdeling schept dit deel duidelijkheid in de mate van inrichtingsvrijheid.

Dit deel is bedoeld als leidraad en kader voor eenieder die tot in detail betrokken is bij de inrichting van de openbare ruimte.

Werkgebied Handboek Inrichting Openbare Ruimte

Deel 1

Organisatie, spelregels en beleid

Inhoudsopgave

1. Leeswijzer	13
2. Openbare Ruimte georganiseerd binnen gemeente Nijmegen	14
Sector Openbare Ruimte (DGG)	15
Afdeling Stadsontwikkeling (DGG)	17
Afdeling Projectbureau (DGG)	18
Afdeling Ontwikkelingsbedrijf (DWS)	18
Afdeling Wijkmanagement (DWS)	18
Afdeling Beleid en Realisatie (DIW)	19
3. Openbare ruimte in proces, van ontwerp tot beheer	20
4. Algemene spelregels openbare ruimte	22
Algemene Spelregels	22
Streven naar kwaliteit: "Openbare Ruimte in Balans"	22
Goed overleg is essentieel	22
Algemene spelregels voor kwaliteit in de openbare ruimte	23
5. Beheer en beeldkwaliteit van de openbare ruimte	28
Bestaande beleidskaders ten aanzien van beheer, beeldkwaliteit en toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen van de openbare ruimte	28
Aandachtsgebiedenkaart beeldkwaliteit van de openbare ruimte	34
Relatie ontwerp - beheer	36
Aandachtspunten voor ontwerpers (betreffende beheer)	36
Aandachtspunten voor beheerders (betreffende ontwerp)	38
6. Relevante gemeentelijke beleidskaders Openbare Ruimte	40
Afval	40
Archeologie en Monumenten	40
Beeldkwaliteit	41
Geluid	41
Gezondheid	42
Groen	42
IBOR	43
Kunst	46
Milieu	47
Mobiliteit	47
Projecten	51
Ruimtelijke Ontwikkelingen	51
Sport en Spel	51
Water	52
7. Beleidsuitwerking openbare ruimte	54
Beleid Mobiliteit	54
Beleid Groen	61
Beleid Water	65
Beleid Milieu	68
Beleid Cultuurhistorie en Monumenten	70
Beleid Kunst in de Openbare Ruimte	77
Beleid Ruimtelijke Ontwikkeling, het Kansenboek	79
Beleid Sport en Spel in de Openbare Ruimte	86

Inhoud en doel

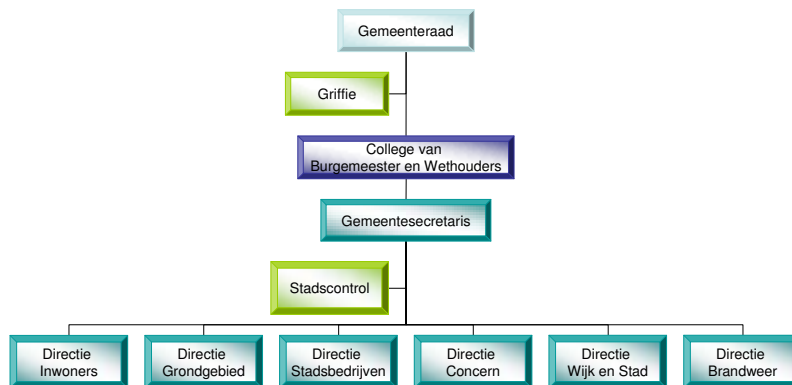
Deel 1 van het Handboek Inrichting openbare Ruimte geeft weer hoe het ontwerpen, inrichten en beheren van de openbare ruimte is georganiseerd binnen de Gemeente Nijmegen en welke algemene spelregels en beleidskaders we hierbij hanteren. Er wordt ingegaan op de aspecten beheer en ontwerp die invloed hebben op de fysieke inrichting van de openbare ruimte (het is dus wel een handboek voor vervanging en onderhoud maar niet voor dagelijks onderhoud zoals reiniging of maaibeheer). Ook worden de bestaande werkprocessen op grote lijnen beschreven. Daarnaast wordt in Deel 1 een overzicht gegeven van de relevante beleidskaders en deze worden deels verder toegelicht. Het volledige beleid is te vinden in de nota's waarnaar wordt verwezen.

Hoe te gebruiken?

Dit deel is bedoeld als “gouden gids” voor eenieder die binnen of buiten de gemeentelijke organisatie behoefte heeft aan een wegwijzer in de organisatiestructuur, spelregels en vastgestelde gemeentelijke beleidskaders.

2 Openbare Ruimte georganiseerd binnen de gemeente Nijmegen

Binnen de gemeente Nijmegen houden meerdere afdelingen en directies zich bezig met het ontwerpen, inrichten en beheren van de openbare ruimte.

Organogram Gemeente Nijmegen.

Binnen de Directie Grondgebied zijn dat:

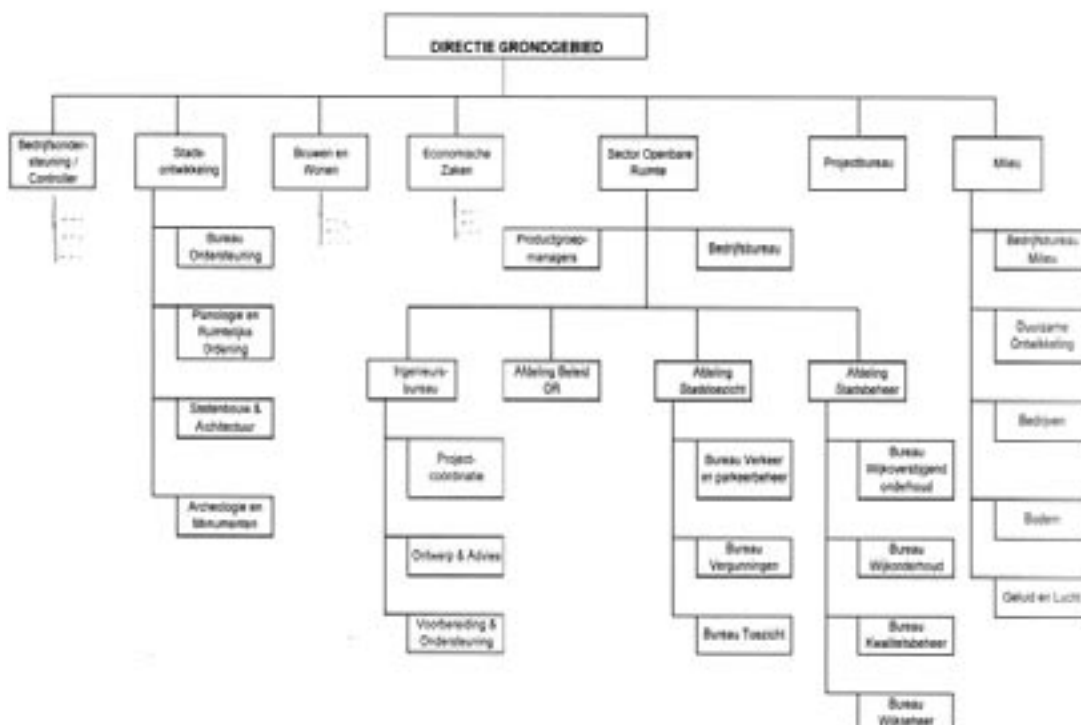
- Sector Openbare Ruimte van de Directie Grondgebied
- Afdeling Stadsontwikkeling
- Afdeling Projectbureau
- Afdeling Milieu

Binnen de Directie DWS zijn dat:

- Afdeling Ontwikkelbedrijf
- Wijkmanagement van de Directie Wijk & Stad

Binnen de Directie Inwoners is dat:

- Afdeling Beleid & realisatie

Organisatieschema Directie Grondgebied

NB: in dit schema zijn alleen de afdelingen die te maken hebben met de openbare ruimte uitgewerkt.

In dit hoofdstuk hebben we kort aangegeven wat de belangrijkste taken zijn op het gebied van openbare ruimte, hoe de sector of afdeling is opgebouwd, hoe te bereiken en waar te vinden op internet.

Sector Openbare Ruimte (DGG)

Telefoonnummer secretariaat Sector Openbare Ruimte: (024) 329 94 22

Beleidsmakers van de afdeling Beleid Openbare Ruimte hebben het voortouw bij plannen voor de aanleg en het beheren van de openbare ruimte. Uitvoering is grotendeels in handen van de drie andere onderdelen van de gemeentelijke Sector Openbare Ruimte: Ingenieursbureau, Stadsbeheer en Stadstoezicht. Het werkveld van de sector beslaat onderwerpen als:

- mobiliteit (verkeer, openbaar vervoer, parkeren)
- infrastructuur (wegen, bruggen, fietspaden, busbanen, verlichting en installaties)
- park, plantsoen en straatgroen
- afvalinzameling
- straatreiniging en
- waterbeheer (van vijvers tot riolering)

De afdelingen Beleid Openbare Ruimte, Ingenieursbureau, Stadsbeheer en Stadstoezicht staan hieronder kort toegelicht. Voor meer informatie verwijzen we naar het internet :

<http://www2.nijmegen.nl/gemeente/Organisatie/Grondgebied/sectoropenbareruimte>

Ingenieursbureau

Telefoonnummer secretariaat: (024) 329 26 78.

Binnen de Sector Openbare Ruimte is deze afdeling het ingenieurs- en adviesbureau van en voor de gemeente Nijmegen.

De afdeling realiseert projecten zoals de aanleg of herinrichting van wegen, riolen, parken, sportvelden, kunstwerken (bruggen, tunnels, kades) en openbare verlichting.

Zij verzorgt het advies, het ontwerp, de voorbereiding, de aanbesteding, de coördinatie en de directievoering van deze projecten.

Afdeling Beleid Openbare Ruimte

Telefoonnummer secretariaat: (024) 329 94 22 of (024) 329 22 10

De afdeling Beleid Openbare Ruimte zorgt voor de integrale beleidsadvisering over de openbare ruimte.

Advisering over verkeers- en vervoersvraagstukken, over het omgaan met natuur en ecologie en over de inrichting en het beheer van het openbaar groen. Maar ook hoe om te gaan met nieuwe ontwikkelingen op het gebied van milieu en stedelijk waterbeheer bij uitvoering van projecten in de openbare ruimte.

Afdeling Stadstoezicht

Telefoonnummer secretariaat (024) 329 28 37

De afdeling Stadstoezicht faciliteert, stelt voorwaarden aan en houdt toezicht op het gebruik van de openbare ruimte in de stad.

Afdeling Stadsbeheer

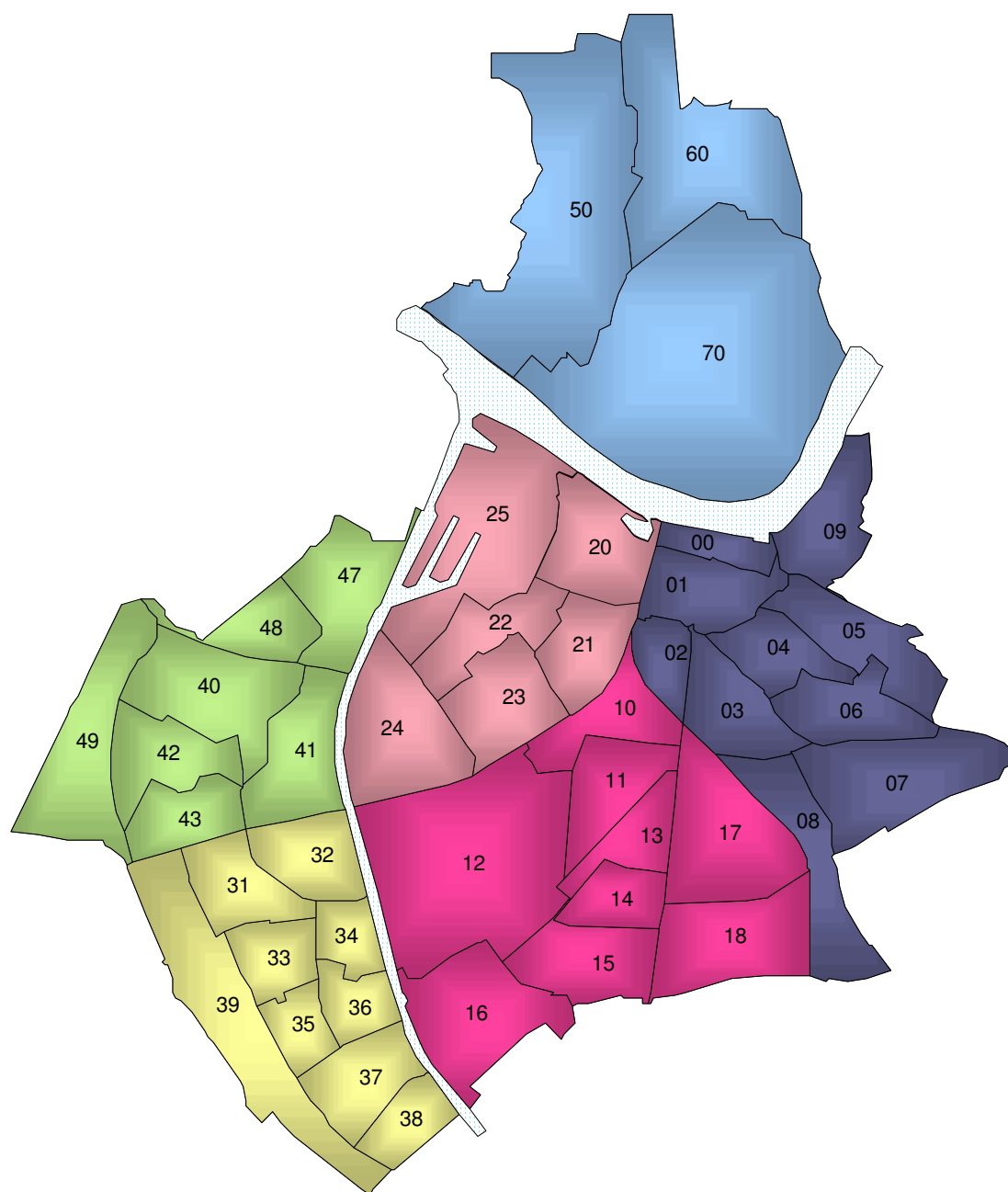
Telefoonnummer secretariaat, tel. (024) 329 33 81

Onder het motto 'Nijmegen schoon, heel en veilig' zorgt de afdeling Stadsbeheer voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Daarbij wordt gestreefd naar maatwerk: in nauw overleg met de bewoners wordt voor elke wijk een eigen, wijkgericht beheerplan gemaakt. In zo'n wijkbeheerplan staan duidelijke afspraken over de eisen waaraan het beheer en onderhoud moeten voldoen.

De afdeling Stadsbeheer is onderverdeeld in vier bureaus: Wijkoverstijgend Onderhoud, Wijkonderhoud, Kwaliteitsbeheer en Wijkbeheer. De laatste twee worden hieronder toegelicht.

Bureau Kwaliteitsbeheer

Het bureau Kwaliteitsbeheer houdt toezicht op de kwaliteit van beheer en onderhoud van

1. Centrum	2.Oost	3&4 Oud-/Nieuw West	5&6 Midden en Zuid	7 Dukenburg	8 Lindenholt	9 Nijmegen-Noord
00 Benedenstad	02 Bottendael	20 Bieze	10 Nije Veld	31 Tolhuis	40 't Acker	50 Oosterhout
01 Stadscentrum	03 Galgenveld	21 Wolfskuil	11 Hazenkamp	32 Zwanenveld	41 De Kamp	60 Ressen
	04 Altrade	22 Hees	12 Goffert	33 Meijhorst	42 't Broek	70 Lent
	05 Hunnerberg	23 Heseveld	13 St. Anna	34 Lankforst	43 Kerkenbos	
	06 Hengstdal	24 Neerbosch-Oost	14 Haterse Hei	35 Aldenhof	47 Westkanaaldijk	
	07 Kwakkenberg	25 Haven- en	15 Grootstal	36 Malvert	48 Neerbosch-West	
	08 Groenewoud	industrieterreinen	16 Hatert	37 Weezenhof	49 Bijsterhuizen	
	09 Ooyse Schependom		17 Heijendaal	38 Vogelzang		
			18 Brakkenstein	39 Staddijk		

Nijmegen onderverdeeld in de verschillende stadsdelen en wijken.

bestaande voorzieningen. Bureau Kwaliteitsbeheer toetst de kwaliteit van ontwerpen voor nieuwe voorzieningen en beheert de areaalgegevens en kengetallen. Daarnaast worden jaarlijks onderhoudsprogramma's opgesteld voor: groen, wegen en kunstwerken, verkeersmiddelen, verkeerslichten, openbare verlichting, riolering, reiniging. In deel drie van dit handboek zijn per thema de aanspreekpunten inclusief telefoonnummers genoemd.

Bureau Wijkbeheer

Voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte is Nijmegen in negen stadsdelen verdeeld. Elk stadsdeel heeft een wijkbeheerder, die zorgt voor maatwerk in het beheer en onderhoud van de wijken in zijn of haar gebied. De wijkbeheerder overlegt regelmatig met het gemeentebestuur, gemeentelijke organisatie, burgers en bedrijven.

Voor de actuele verdeling van de wijkbeheerders: http://www2.nijmegen.nl/gemeente/Organisatie/Grondgebied/sectoropenbareruimte/stadsbeheer/_wijkbeheer

Afdeling Stadsontwikkeling (DGG)

De afdeling is te bereiken via telefoonnummer (024) 329 21 25

De medewerkers van Stadsontwikkeling zijn actief betrokken bij stedenbouwkundige ontwerpen. Ze maken bestemmingsplannen en bewaken de waarde van historisch Nijmegen met zorg en beleid voor monumenten en archeologie. Welstandscriteria en beeldkwaliteitsplannen voorzien in stimulering en veiligstelling van de Nijmeegse identiteit.

De afdeling Stadsontwikkeling bestaat uit drie bureaus die elk verantwoordelijk zijn voor specifieke aspecten van het verleden, heden en toekomst van de stad: bureau Archeologie en Monumenten, bureau Planologie & Ruimtelijke Ordening en bureau Stedenbouw & Architectuur.

Alle bureaus zijn te bereiken via tel: (024) 329 28 06

Bureau Stedenbouw & Architectuur

Het bureau Stedenbouw & Architectuur verzorgt stedenbouwkundige plannen, inrichtingsplannen voor de openbare ruimte, beeldkwaliteitsplannen en ruimtelijke studies of gebiedsvisies, al dan niet in samenwerking met externe partijen en bureaus. Ook adviseert het bureau rechtstreeks aan het bestuur en worden randvoorwaarden & aanbevelingen integraal met andere disciplines opgesteld, waarin het ruimtelijk kader wordt bepaald voor stedelijke ontwikkelingen. Het secretariaat van zowel de commissie Beeldkwaliteit als de commissie Beeldende Kunst in de Openbare Ruimte is ook bij dit bureau ondergebracht.

Het bureau Stedenbouw & Architectuur is nauw betrokken bij het maken van alle bestemmingsplannen, zowel in het actualisatietraject, als bij concrete nieuwe projecten. Dit bureau voert het beeldkwaliteitsbeleid uit, maakt architectuurbeleid en verleend kunstenaars opdrachten voor realisering van kunstwerken in de openbare ruimte.

Bureau Planologie & Ruimtelijke Ordening

Het bureau Planologie & Ruimtelijke Ordening houdt zich bezig met alles dat te maken heeft met bestemmingsplannen. Hieronder vallen de begeleiding van het bestuurlijke en juridische traject dat leidt tot de besluitvorming en de behandeling van en advisering over initiatieven van burgers en bedrijven die niet passen in de geldende bestemmingsplannen. Het bureau Planologie & Ruimtelijke Ordening zal onderzoeken of wijziging van het bestemmingsplan toegestaan kan worden. Bij de planvorming is er intensief overleg met burgers, bedrijven, maatschappelijke instanties en andere overheden. Verder draagt dit bureau zorg voor de functionele invulling van de bestemmingsplannen.

Bureau Archeologie en Monumenten

Het bureau Archeologie en Monumenten zorgt op vele manieren voor het archeologisch, cultuurhistorische en gebouwde erfgoed binnen de gemeentegrenzen van Nijmegen. De intentie

voor archeologie is om het bodemarchief zoveel mogelijk intact te laten. Dit is lang niet altijd te realiseren door de toenemende verdichting van de bebouwing en de moderne bouwtechnieken. Iedere ingreep in de bodem zonder archeologisch onderzoek heeft onvoorstelbare gevolgen voor de kennis van de geschiedenis van de stad. Daarom heeft de gemeente belang bij een zo goed mogelijk beheer en documentatie van het stedelijk bodemarchief.

Verder draagt bureau Archeologie en Monumenten zorg voor de aanwijzing van gemeentelijke monumenten en gemeentelijke beschermde stadsbeelden en de integratie van cultuurhistorie in nieuwe stedenbouwkundige ontwikkelingen. Het gaat hierbij om zowel beschermde als niet-beschermde gebieden. Dit bureau adviseert tevens over de mogelijkheden om cultuurhistorie een rol te laten spelen en zichtbaar te maken in de openbare ruimte en in nieuwe stedenbouwkundige ontwikkelingen.

Meer informatie over de afdeling is te vinden op <http://www2.nijmegen.nl/gemeente/Organisatie/Grondgebied/stadsontwikkeling>

Afdeling Projectbureau (DGG)

Het projectbureau werkt samen met bewoners, ondernemers en vertegenwoordigers van belangengroepen aan ruimtelijke projecten in de stad. In opdracht van het gemeentebestuur werken de medewerkers van het projectbureau projectmatig samen met deskundigen van binnen en buiten de gemeente. Het projectbureau begeleidt de planologische procedures, de totstandkoming van idee tot plan en de realisatie van uiteenlopende projecten.

Meer informatie is te vinden op <http://www2.nijmegen.nl/gemeente/Organisatie/Grondgebied/projectbureau>

Afdeling Ontwikkelingsbedrijf (DWS)

Het Ontwikkelingsbedrijf staat aan het begin van veel projecten die met bouwen, wonen en werken in de stad en de wijken te maken hebben. Zij zorgt ervoor dat nieuwe ontwikkelingen worden opgestart. Dat kan soms zijn door zelf gronden aan te kopen, maar dat kan ook door samenwerking met marktpartijen gebeuren.

Samen met gemeentelijke collega's zoals stedenbouwkundigen, verkeersontwerpers, milieudeskundigen en weg- en waterbouwkundigen maar ook met particulieren, bedrijven en instellingen ontwikkelt zij stedenbouwkundige en andere bouwplannen.

Meer informatie is te vinden op http://www2.nijmegen.nl/gemeente/Organisatie/wijkenstad/Overig/_rp_center1_elementId/1_16461

Afdeling Wijkmanagement (DWS)

De afdeling Wijkmanagement stuurt op een integrale aanpak van sociale, fysieke en economische kansen en problemen in de wijk. Met als doel de leefbaarheid verbeteren dan wel bevorderen en sociale relaties en samenhang versterken.

Een wijkvisie is een instrument om samen met bewoners, instellingen en bedrijven in een wijk de leefbaarheid aan te pakken. Een wijkvisie kijkt zo'n tien jaar vooruit en geeft aan wat de koers voor de betreffende wijk moet zijn.

Als de koers bekend is, wordt een concreet wijkaanpakplan gemaakt voor een periode van vier jaar. De afdeling zorgt er ook voor dat deze plannen worden uitgevoerd.

Meer informatie is te vinden op http://www2.nijmegen.nl/gemeente/Organisatie/wijkenstad/Overig/_rp_center1_elementId/1_16479

Afdeling Beleid en Realisatie DIW

De afdeling Beleid en Realisatie van de Directie Inwoners zorgt onder andere voor het speeltuinen beleid van de gemeente Nijmegen.

Meer informatie is te vinden op <http://www2.nijmegen.nl/gemeente/Organisatie/Inwoners>

3 Openbare Ruimte in proces, van ontwerp tot beheer

Verzoeken tot aanpassingen aan en uitbreiding van de Openbare ruimte komen op verschillende manieren binnen bij de gemeente Nijmegen. De verzoeken kunnen we grofweg onderverdelen in een aantal oorzaken:

Nieuwe gebiedsontwikkeling, herstructurering of gebiedsherontwikkeling. Dit zijn vaak groot-schalige projecten die worden geïnitieerd door de gemeente zelf of door projectontwikkelaars. Het ontwikkelbedrijf van de gemeente dat valt onder de directie Wijk en Stad (DWS) is de opdrachtgever voor deze projecten voor de gemeentelijke organisatie. Zij kunnen aan de Directie Grondgebied (DGG) vragen om een R&A (Randvoorwaarden en Aanbevelingen) op te stellen voor dat desbetreffende gebied. Het DGG team waar alle beleidsdisciplines zoals Stedenbouw en Openbare ruimte vertegenwoordigd zijn, stelt deze R&A op. In een aantal gevallen neemt het projectbureau van DGG dan het stokje over voor de verdere realisatie van het project. Het projectbureau schakelt opnieuw de expertise van de verschillende disciplines in. De afdeling Stadsbeheer bewaakt in de ontwerpfase de in de R&A gemaakte beheerafspraken.

Beheerproblemen in de openbare ruimte. Dit zijn meestal kleinschalige projecten die voortkomen uit overlast en klachten van bewoners. Deze komen binnen bij de afdeling Stadsbeheer en afhankelijk van het probleem wordt de afdeling Beleid openbare ruimte ingeschakeld. Voorbeeld is hondenpoep overlast dat heeft geresulteerd in hondenpoepbeleid en aanleg van hondenuitlaatplekken verdeelt over de stad.

Groot onderhoud. Hier ligt het initiatief bij de afdeling Stadsbeheer van de sector Openbare ruimte.

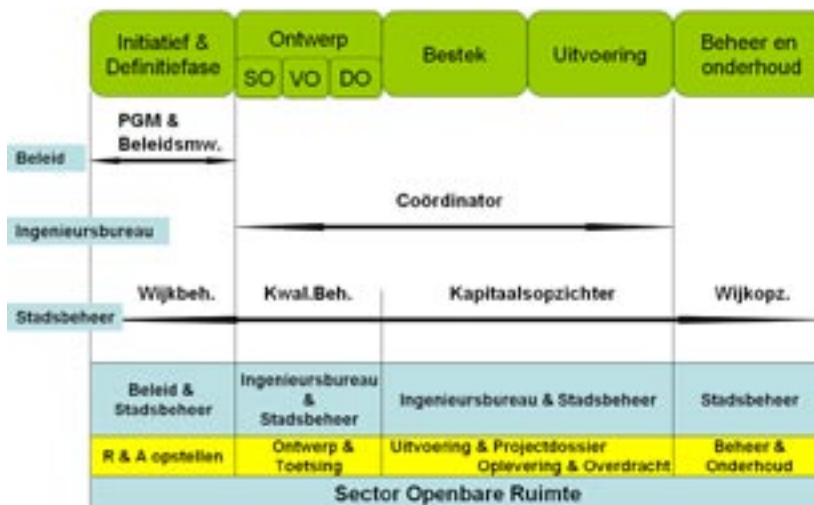
Regelgeving van het Rijk. Voorbeeld is de aanleg van 30-km zones in de stad. Afdeling Beleid Openbare Ruimte neemt dan het initiatief en de uitvoering gebeurt door de afdeling Stadsbeheer in samenwerking met het Ingenieursbureau. Maar ook de dijkteruglegging is een project dat voort komt uit beleid van hoger af. Voor dit soort grootschalige projecten is DWS de coördinerende partij.

Nieuwe ontwikkelingen, bijvoorbeeld op het gebied van Mobiliteit. Denk aan Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV). DWS neemt hierbij het voortouw.

Deze lijst is niet uitputtend. Het geeft aan dat veel afdelingen binnen de gemeente zich bezig houden met het inrichten van de openbare ruimte. In het vorige hoofdstuk staan deze afdelingen kort genoemd. Hieronder is het proces voor de Sector Openbare Ruimte meer in detail beschreven. Ook buiten de Sector Openbare Ruimte zijn veel mensen betrokken bij visievorming en ontwerp van de openbare ruimte. Bijvoorbeeld bureau Stedenbouw en Architectuur (DGG) of externe bureau's.

Het schema hiernaast geeft de routekaart aan hoe en door wie er binnen de Sector Openbare Ruimte aan grootschalige projecten in de openbare ruimte werkt. De fasering daaronder laat zien hoe de drie verschillende afdelingen van de sector Openbare ruimte (Beleid, Ingenieursbureau en Stadsbeheer) binnen dit proces samenwerken. Dit is geen blauwdruk hoe het proces in alle gevallen moet lopen. De zwarte verticale lijnen zijn geen harde scheidingen. Belangrijk is dat betrokkenen elkaar opzoeken in het proces van ontwerpen, inrichten en beheren. uitgangspunt is samenwerking tussen de verschillende afdelingen en bureau's. Dit proces moet nog op detailniveau uitgewerkt worden.

Voor elke fase staat onder de routekaart kort de werkwijze beschreven.

Routekaart Kwaliteitsgestuurd beheer (12 maart 2008)

Initiatief & Definitiefase: De afdeling Beleids Openbare Ruimte en het bureau Wijkbeheer geven in de fase van de R&A de algemene beleidskaders voor het project aan. De afdeling Beleids Openbare Ruimte vanuit de beleidskaders specifiek voor het gebied. Bureau Wijkbeheer vanuit de praktijk in dat gebied.

Ontwerp: Het Ingenieursbureau zorgt voor de uitwerking van het project in de diverse ontwerpen en coördineert de diverse processen binnen de ontwerpfase. De Coördinator Openbare Ruimte is verantwoordelijk voor het opzetten, bijhouden en overdragen van het projectdossier. Verder bewaakt hij dat de afspraken in het toetsoverleg worden uitgevoerd c.q. worden teruggemeld. Samen met bureau Kwaliteitsbeheer wordt het huidige proces van bewaken van en adviseren over de beheersaspecten verder uitgewerkt. Bureau Kwaliteitsbeheer is samen met het Ingenieursbureau verantwoordelijk voor het opstellen van de noodzakelijke beheerparagrafen.

Bestek en Uitvoering: Het Ingenieursbureau coördineert ook deze fase en zorgt daarbij voor het opstellen van de benodigde contracten (bestek), verder verzorgt zij de aanbesteding en verzorgt zij de directievoering tijdens de uitvoering tot en met het overdrachtsprotocol. In deze fase wordt de kapitaalsopzichter van het bureau Wijkoverstijgend Onderhoud bij het toetsen van de bestekken betrokken. Verder werken ze aan het benodigde toezichtsplan. De verantwoordelijkheden rondom het realiseren van de revisie worden helder afgesproken.

Beheer en onderhoud: Bureau Wijkonderhoud neemt na de overdracht het werk in beheer en onderhoud. Het standaard overdrachtsprotocol is daarbij leidend.

In dit handboek zijn de aanspreekpunten (functies of afdelingen) met telefoonnummer genoemd. Op basis van de bestaande werkafspraken is dit de eerste ingang om ontwikkelingen in de openbare ruimte mee af te stemmen. Als er met dit aanspreekpunt niet tot overeenstemming gekomen kan worden of dit aanspreekpunt voor deze vraag niet beslissingsbevoegd is, dan dient de vraag opgeschaald te worden in de organisatiestructuur van de lijn- of projectorganisatie.

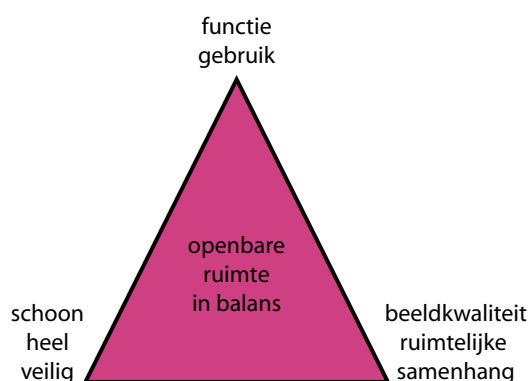
4 Algemene Spelregels Openbare Ruimte

Algemene spelregels

In dit hoofdstuk worden algemene uitgangspunten en richtlijnen voor de inrichting van de openbare ruimte gepresenteerd vanuit alle vakgebieden die de openbare ruimte als werkveld hebben. Deze worden verwoord door middel van algemene spelregels. Deze spelregels zijn gebiedsoverstijgend en gelden dus voor de hele stad.

Streven naar kwaliteit: “Openbare Ruimte in Balans”

Voor een kwalitatief goede inrichting van de openbare ruimte zijn drie aspecten van belang:

- **Gebruik/functie** - kan de plek worden gebruikt waarvoor hij bedoeld is en functioneert deze goed? Dit moet worden bewaakt door de verschillende vakdisciplines beleid en uitvoering Openbare Ruimte zoals verkeer, spelen en groen.
- **Beeldkwaliteit/ ruimtelijke samenhang** - heeft de plek de gewenste uitstraling en wordt er rekening gehouden met al bestaande ruimtelijke kwaliteiten en aansluiting op de omgeving? Dit moet worden bewaakt door ontwerpers, landschapsarchitecten, stedenbouwkundigen en architecten.
- **Schoon/ heel/ veilig** ofwel beheerbaarheid - kan de plek met de bedoelde inrichting goed worden onderhouden en worden beheerd met het budget wat daarvoor beschikbaar is zodat het beoogde beeld/uitstraling en functioneren gewaarborgd blijft in de toekomst? Dit moet worden bewaakt door de verschillende kwaliteits- en wijkbeheerders.

Goed overleg is essentieel

Om dit alles te bereiken moeten beleid, ontwerp, inrichting, uitvoering en beheer goed op elkaar zijn afgestemd. Dit vergt tussen de verschillende vakdisciplines vooral **goed overleg en het begrijpen van elkaars taal**. Dit hoofdstuk is bedoeld om meer inzicht in te geven in elkaars taal en drijfveren en ook om aan te sporen tot meer en beter onderling overleg bij plannen in de openbare ruimte. Het toont ons streven naar kwaliteit : “**Een Openbare Ruimte in Balans**”.

Er zijn dus veel verschillende actoren bezig met openbare ruimte met allen verschillende doelen en invalshoeken. We kijken ieder met onze eigen bril en soms kan dit botsen. Soms is er bijvoorbeeld letterlijk te weinig ruimte om aan alle eisen te voldoen op een plek, denk aan behoud bomen, aantal parkeerplekken, gewenste maten voor weggebruikers en ruimte voor kabels en leidingen in een smalle straat. Wat heeft in zo'n geval nou voorrang en wie bepaalt dit? Dit is soms lastig. De kunst is vaak om deze puzzel te bezien als een gezamenlijke uitdaging en door

flexibel en creatief denken en vooral goed onderling overleg te komen tot een oplossing waar alle drie hiervoor genoemde aspecten in zijn afgewogen. Dit betekent vaak dat er concessies gedaan moeten worden. De daarvoor aangewezen Projectleider en/of Coördinator Openbare Ruimte en de betreffende ontwerper of landschapsarchitect die het plan bedenkt vervullen hierin een centrale rol. Zij zijn verantwoordelijk voor goed overleg en het maken van de juiste afwegingen. Belangrijk is om in het planproces een aantal vaste momenten in te bouwen waarop de toekomstige beheerder, ontwerper en uitvoerder overleg hebben (zie ook hoofdstuk 3 voor bestaande procesafspraken).

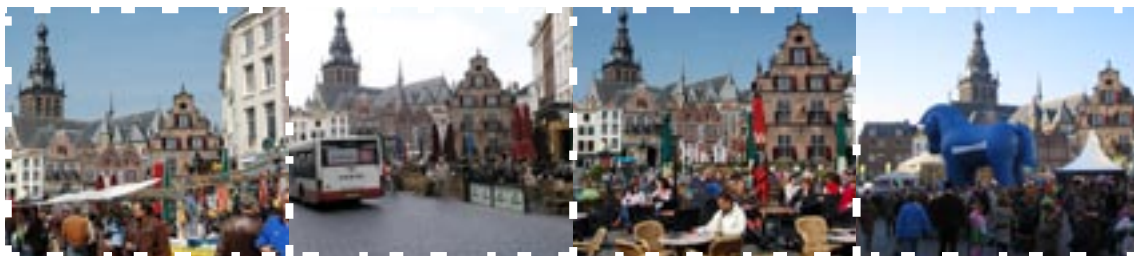
Stelregel is: Ga eerst na wie er bij betrokken moeten worden. Maak gezamenlijk duidelijke keuzes in het ontwerp. Koester en versterk de karakteristieken van de openbare ruimte waar we in Nijmegen trots op zijn (zie ook Deel 2), of wijk bewust en gemotiveerd af.

Algemene spelregels voor kwaliteit in de openbare ruimte

De kwaliteit van inrichting valt dus uiteen in de deelaspecten functionaliteit/gebruik, beeldkwaliteit en beheer (schoon/heel/veilig). Hieronder worden deze deelaspecten nader uitgewerkt in algemene spelregels.

Algemene spelregels functie en gebruik van de openbare ruimte

- inrichting is geschikt voor het gewenste gebruik, ook voor mensen met een lichamelijke beperking
- inrichting is veilig in gebruik
- inrichting is herkenbaar en begrijpelijk ten aanzien van het gebruik
- inrichting is doelmatig (dient zijn doel)
- inrichting is flexibel: meerdere vormen van gebruik blijven voor de toekomst mogelijk
- inrichting is multifunctioneel waar mogelijk en nodig
- inrichting is duurzaam

Multifunctioneel gebruik van de Grote Markt

Algemene spelregels schoon, heel en veilig in de openbare ruimte

In oktober 2001 is door de Raad van Nijmegen het "Beleidsplan IBOR" vastgesteld. Dit is een visie op de openbare ruimte en het beheer daarvan. Deze visie is uitgewerkt in de wijkbeheerplannen. Hierin wordt beschreven hoe de openbare ruimte over een periode van vier jaar op wijkniveau zal worden beheerd. Er wordt uitgegaan van drie kwaliteitsniveaus. A= goed, netjes, B = basis, voldoende, C= matig, onverzorgd. In het centrum streeft de gemeente Nijmegen naar niveau A. In de overige delen van Nijmegen wordt niveau B nagestreefd. In het schouwboekje Nijmegen "Schoon Heel en Veilig" staan deze thema's en niveaus in beelden uitgewerkt.

Schoon niveau A

- schoon en verzorgd straatbeeld
- er is nauwelijks onkruid zichtbaar
- er is beperkte vervuiling zichtbaar
- er ligt nauwelijks hondenpoep
- op eerste gezicht geen aanslag, beplakking of bekladding aanwezig

Schoon niveau B

- redelijk verzorgd straatbeeld
- onkruid is net opgekomen
- op enkele plekken op straat en in de beplanting ligt zwerfvuil en hondenpoep
- graffiti, kauwgom en/of stickeraffiches zijn aanwezig, maar overheersen het straatbeeld niet

Heel niveau A

- verharding is goed, comfort voor weggebruiker is goed
- extra verzorgd groen, kwaliteit van het groen is goed
- verkeersvoorzieningen en straatmeubilair hebben beperkte slijtage

Heel niveau B

- verharding is redelijk, comfort voor weggebruiker is redelijk
- verzorgd groen, enige achterstand in onderhoud en herstel zichtbaar
- verkeersvoorzieningen en straatmeubilair zijn voldoende, licht beschadigd, iets scheef, enige slijtage

Veilig niveau A

- openbare ruimte is op orde ten behoeve van de verkeersveiligheid, technische veiligheid, sociale veiligheid
- bestrating ligt bijna glad
- groen belemmerd niet het zicht op de weg
- geen grote beschadigingen aan verkeersvoorzieningen en straatmeubilair
- verlichting is goed
- gladheidsbestrijding op alle wegen is goed

Veilig niveau B

- openbare ruimte is redelijk op orde t.b.v. de verkeersveiligheid, technische veiligheid, sociale veiligheid
- bestrating begint hier en daar te verzakken
- groen belemmerd enigzins het zicht op de weg
- kleine beschadigingen zichtbaar op verkeersvoorzieningen en straatmeubilair
- verlichting is voldoende
- gladheidsbestrijding op A wegen is goed, op B wegen redelijk

Onderhoud en beheer:

Voor veel disciplines in de openbare ruimte zoals verharding, groen, reiniging en afval en straatmeubilair is het eenvoudig om door middel van het schouwboekje de onderhoudstoestand en de verzorging van deze disciplines te beoordelen. Dit is het dagelijks onderhoud.

<http://www2.nijmegen.nl/wonen/Wijken/overig/schouwboekje>

A

B

C

Voorbeelden onderhoudsniveaus A, B en C voor onkruid en straatmeubilair.

Algemene spelregels beeldkwaliteit en ruimtelijke samenhang in de openbare ruimte

Beeldkwaliteit en ruimtelijke samenhang lijken voor velen vage en zachte begrippen. Het is niet makkelijk uit te drukken in harde cijfers zoals bij de technische disciplines. Toch gaat het over veel meer dan “is iets mooi of lelijk”, het is wel degelijk toetsbaar en er zijn een aantal algemene spelregels te noemen die ontwerpers vaak hanteren in hun werk. Deze spelregels geven weer hoe ontwerpers naar een inrichtingsvraagstuk kijken. Deze regels zijn bedoeld om afstemming en een goede argumentatie van plannen te bevorderen.

- Bij ingrepen in de openbare ruimte is bewustzijn van de bestaande ontwerputgangspunten en bestaande karakteristieken en kwaliteiten van die plek van belang. Overleg met de verantwoordelijke ontwerper (bureau Stedenbouw en Architectuur) van die plek is aan te bevelen; gezamenlijk kan dan gezocht worden naar de beste oplossing of nieuwe invulling.
- De gewenste uitstraling, kleur en materiaalgebruik van de openbare ruimte in een plan moet goed worden beargumenteerd.
- Het is een aanbeveling om een plek eerst in zijn context te bekijken: maakt een plek deel uit van een grotere structuur of type gebied, hoe zijn verbindingen met de omgeving, hoe ligt de plek in de stad? (zie Deel 2)
- Houdt rekening met de samenhang tussen de openbare ruimte en de bebouwing in de directe omgeving.
- De inrichting van de openbare ruimte is meer dan de som van de eisen voor gebruik en beheer. Kortom: er moet een balans zijn in functie, beeldkwaliteit en beheer.
- Zorg door middel van integrale afstemming voor een goede balans tussen enerzijds samenhang en uniformiteit in inrichting (aansluiten bij bestaande materialen) en anderzijds een afwijkende, innovatieve en verrassende oplossing.
- Voorkom door integrale afstemming verrommeling van het straatbeeld door vele visuele obstakels (bijvoorbeeld containers, verkeersborden, paaltjes). Let hier in het bijzonder op bij latere ingrepen/toevoegingen in bestaande of al opgeleverde gebieden.
- Inrichting van de openbare ruimte afstemmen op de stedenbouwkundige opzet en de architectuur (sfeer en materiaalgebruik).
- Inrichting met oog voor verhoudingen van schaal en maat en met aandacht voor zorgvuldige uitvoering van details.
- Specifieke Nijmeegse karakteristieken en cultuurhistorische en archeologische waarden in de openbare ruimte willen we koesteren en goed tot hun recht laten komen door middel van de inrichting van de openbare ruimte. (zie Deel 2)
- Onderzoek de mogelijkheden voor beeldende kunst in de openbare ruimte.

Linksboven, zorgvuldige uitvoering details; Linksmidden, ingetogen oplossing aanduiding parkeervak; Links-onder, trap en rolstoelopgang in één; Rechtsboven, gras langs zitranden in goed te maaien door slim detail; Rechtsmidden, boom ingepast in trap; Rechtsonder, lange lijnen in het trottoir en de haag benadrukken de lengte van de straat en de stoep.

5 Beheer en Beeldkwaliteit van de Openbare Ruimte

Dit hoofdstuk gaat dieper in op zowel het aspect beheer van de openbare ruimte als het aspect beeldkwaliteit van de openbare ruimte. Deze twee verschillende vakgebieden hebben veel met elkaar te maken. Stedenbouwkundigen, landschapsarchitecten en planologen denken na over hoe een plek er uit zou moeten zien. Wat is de gewenste uitstraling, beeld, functie en ruimtelijke opbouw van een plek en welke materialen passen hierbij? Wat is het belang van de plek voor het imago van de stad, nu en in de toekomst?

Na het inrichten van een plek zorgen beheerders ervoor dat het beoogde beeld tot in lengte der jaren overeind blijft. Zij hebben de ervaring met de "praktijk van alledag". Functioneert de plek goed in de huidige situatie? Of moet het gekozen beeld worden aangepast? Het is dan ook belangrijk om van elkaar te weten wat onze plannen, beleidskaders en ambities zijn. Ook is het goed om van elkaar te weten hoe we werken en hoe we met een verschillende bril naar dezelfde plek kijken. Als ontwerpers en beheerders zich bewust zijn van elkaars 'bril' is het makkelijker samenwerken. Dit hoofdstuk vormt hiervoor een leidraad.

Bestaande beleidskaders ten aanzien van beheer, beeldkwaliteit en toekomstige ruimtelijke ontwikkeling van de openbare ruimte

Beleid ten aanzien van beheer:

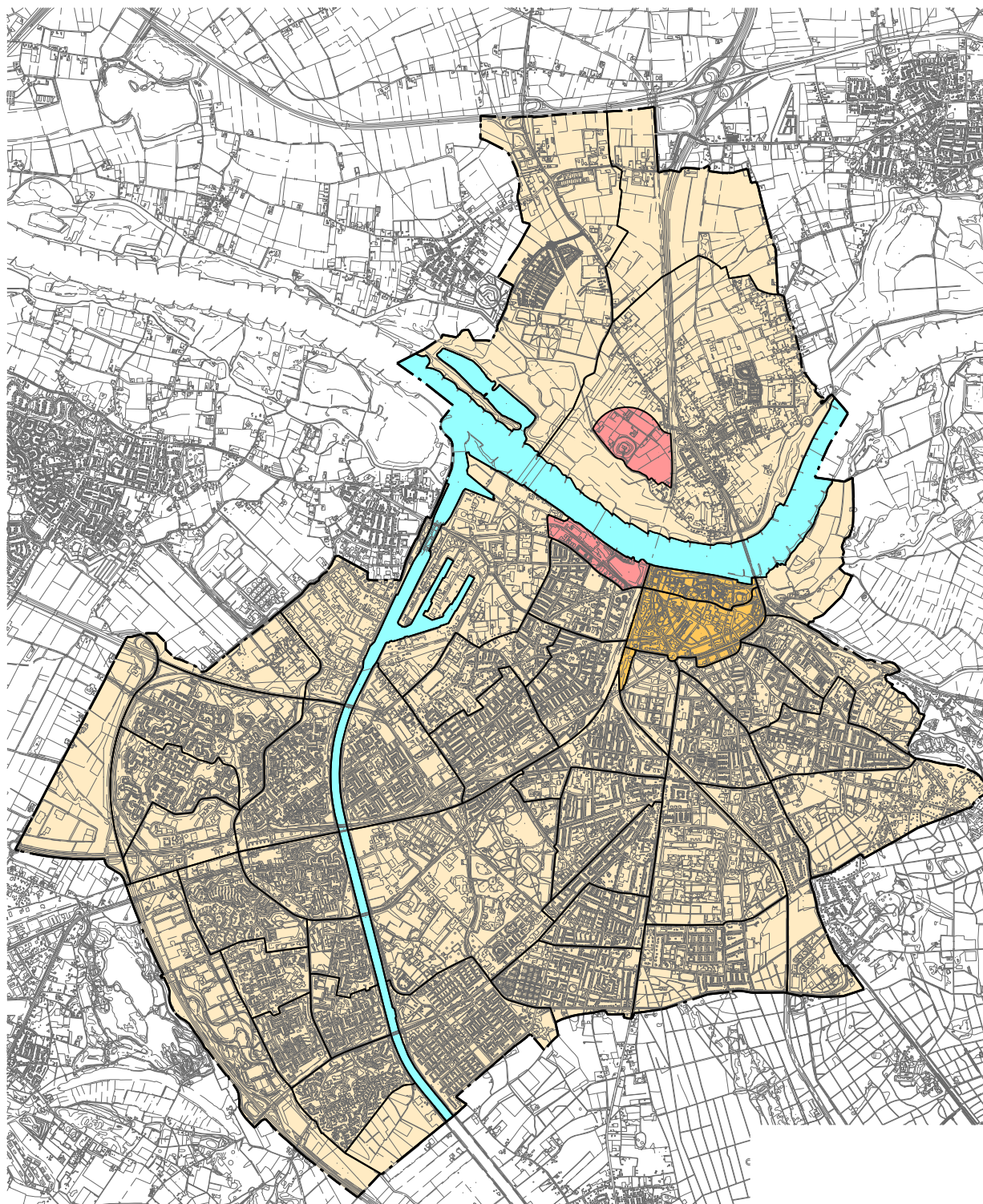
Het beleidsplan IBOR (Integraal beheer openbare ruimte) (2001) beschrijft een visie op de openbare ruimte van de stad en geeft een strategie op hoofdlijnen welke beheer- en onderhoudsinspanningen noodzakelijk zijn om de integrale benadering concreet op straat te realiseren. Het Beleidsplan is aldus het afwegingskader voor de keuzes die op stedelijk niveau spelen voor de inrichting, de instandhouding, de handhaving en het gebruik van de openbare ruimte in Nijmegen.

In dit IBOR beheersysteem wordt de kwaliteit gezien vanuit 14 kenmerken van kwaliteit, verdeeld in vier invalshoeken, namelijk technische waarde, gebruikswaarde, belevingswaarde en milieuwaarde. De ambities zijn daarbij uitgedrukt op een maatlat met vierpuntschaal, oplopend van basis, extra, bijzonder tot exclusief. De ambities voor het beheer en onderhoud zijn gekoppeld aan referentiegebieden. Het openbare gebied van Nijmegen is opgedeeld in gebieden met typische eigenschappen wat betreft de functie, het gebruik en daarvan af te leiden karakteristieke kwaliteiten. Deze indeling is gebaseerd op de administratieve wijkindeling van Nijmegen. Daarnaast zijn stedelijke, bovenwijkse elementen onderscheiden. Dit betreft de gebiedsontsluitingswegen, het grootschalige groen en de watergangen. Deze elementen bepalen op bovenwijks niveau de structuur van de openbare ruimte in Nijmegen. Als centrumgebieden zijn in de huidige definitie de benedenstad en het stadscentrum opgenomen.

Van de 14 kwaliteitskenmerken hebben we de kwaliteit voor 'netheid' (schoon) en 'technische staat' (heel/veilig) vertaald, naar de inmiddels ontwikkelde landelijke beeldensystematiek van CROW. Daarbij worden vijf kwaliteitsniveaus onderscheiden A+, A, B, C en D. 'B' vormt hierbij de basiskwaliteit. 'A' een hoge kwaliteit en 'C' is een sobere, lage kwaliteit. Zie vorig hoofdstuk. De tabel geeft een samenvatting van de gekozen kwaliteitsniveaus voor de onderdelen in de openbare ruimte.

Ambitie	Woongebieden	Centrum	Bedrijventerrein	Stadsparken	Instituten	Hoofdstructuur
Heel en Veilig	B	A	B	B	B	B
Schoon	B	A	B	B	B	B

Gebiedsindeling onderhoudsniveau's IBOR

Legenda

- Onderhoudskwaliteit A
- Onderhoudskwaliteit B
- Toekomstig onderhoudskwaliteit A

Bron: IBOR beleidsplan 2001

In Nijmegen is voor twee kwaliteiten gekozen. In de centrumgebieden is dat kwaliteit A en in de rest van de stad, waaronder de woonwijken en bedrijventerreinen, is gekozen voor B. Of het nu gaat om het groenbeheer, het onderhoud van de wegen, banken of verkeersborden, alles wordt in de stad voor deze gebieden op hetzelfde niveau onderhouden. Op de kaart op de vorige pagina is de gebiedsindeling van de verschillende onderhoudsniveaus te zien.

Voor de diverse wijken bestaan er zogenaamde wijkbeheerplannen. Het Beleidsplan IBOR vormt hiervoor het overkoepelende kader.

Beleid ten aanzien van beeldkwaliteit:

De Kadernota Beeldkwaliteit (2003) vormt het kader voor en geeft richting aan de ontwikkeling van het stadsbeeld van Nijmegen. De nota richt zich op de beleidsvelden architectuur, stedenbouw, landschapsarchitectuur, openbare ruimte, archeologie en beeldende kunst. Als vervolg op de kadernota is in 2004 de Uitwerkingsnota Beeldkwaliteit vastgesteld. In deze nota heeft de gemeente haar ambities voor wat betreft beeldkwaliteit van de stad vertaald in criteria voor bouwplannen en ruimtelijke ontwikkelingen. Deze criteria geven vooraf duidelijkheid aan ontwerpers van bouwwerken en hun opdrachtgevers. De uitwerkingsnota Beeldkwaliteit vormt voor het college van Burgemeesters en Wethouders een besluitvormingskader voor het verstrekken van bouwvergunningen. Tevens vormt de uitwerkingsnota een werkkader voor de Commissie Beeldkwaliteit die de bouwplannen toetst op “redelijke eisen van welstand” en, waar nodig, op monumentenaspecten.

In de uitwerkingsnota is een indeling gemaakt in gebieden in de stad waarvoor een bijzonder toetsingsniveau geldt en waarvoor een regulier toetsingsniveau geldt. Deze zijn te vinden op de kaart Toetsingsniveaus. Gebieden die vallen in een bijzonder toetsingsniveau zijn gebieden waar de gemeente een hoge ambitie heeft ten aanzien van de te behouden of de te ontwikkelen beeldkwaliteit.

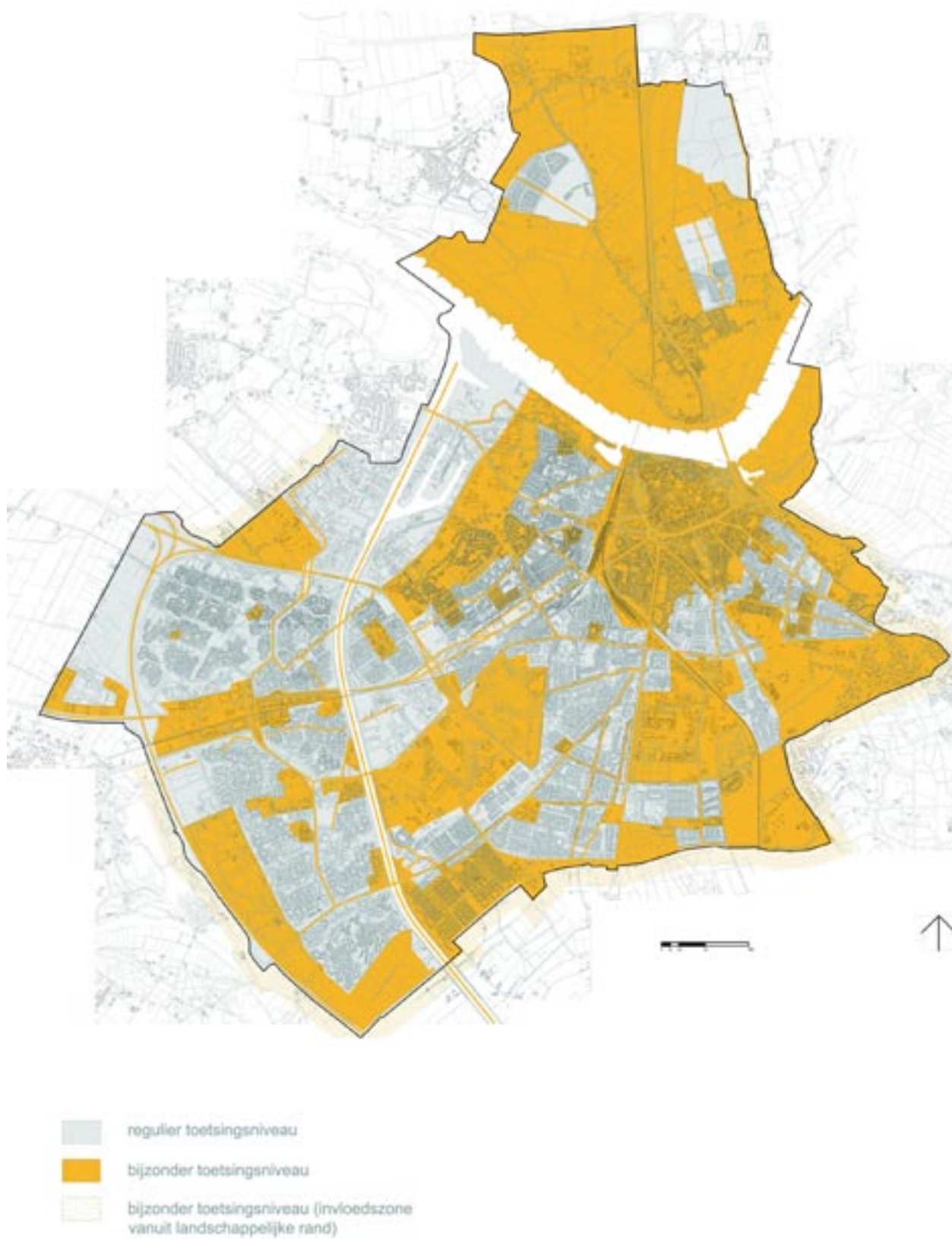
Gebieden hebben op deze kaart een hoog toetsingsniveau gekregen vanwege:

- aanwezige hooggewaardeerde kwaliteiten (bv. historische binnenstad)
- beeldbepalende positie/plek in de stad
- kwetsbaarheid i.v.m. stedebouwkundige landschappelijke of bouwkundige eigenschappen in relatie tot de te verwachte ontwikkelingen
- laag gewaardeerde kwaliteiten die een impuls verdienen (bv. Hatert).

De Uitwerkingsnota Beeldkwaliteit en de bijbehorende kaarten zijn opgesteld om het toetsen van bouwplannen (en stedenbouwkundige plannen) inzichtelijk te maken en niet zozeer voor het toetsen van plannen voor de openbare ruimte. Er zijn bijvoorbeeld gebieden met een hoog toetsingsniveau aangewezen omdat de bebouwing bijzonder is terwijl de openbare ruimte vrij sober is. Wanneer men alleen naar de openbare ruimte van deze gebieden zou kijken, dan zouden deze in een regulier toetsingsniveau vallen. Daarnaast zijn de kaarten uit de Uitwerkingsnota op sommige punten niet meer actueel. Een aantal ontwikkelingslocaties met een bijzonder toetsingsniveau zijn inmiddels gerealiseerd en zouden nu onder een regulier niveau vallen. Uit bovengenoemde blijkt dat de hier getoonde kaart op dit moment niet altijd even goed bruikbaar is als beleidskader voor de beeldkwaliteit van de openbare ruimte.

In aanvulling op de Kader- en Uitwerkingsnota worden er ook diverse Beeldkwaliteitplannen opgesteld voor nieuw te ontwikkelen gebieden. Deze plannen worden vastgesteld door de Gemeenteraad en fungeren voor een specifiek gebied als toetsingskader voor de Commissie Beeldkwaliteit. In een beeldkwaliteitplan staan randvoorwaarden t.a.v. beeldkwaliteitsaspecten van zowel de bebouwing als de openbare ruimte vermeld. Voorbeelden zijn Beeldkwaliteitplan Bijsterhuizen en Beeldkwaliteitplan Kinderdorp Neerbosch.

Toetsingsniveaus Uitwerkingsnota Beeldkwaliteit

Bron: Uitwerkingsnota Beeldkwaliteit 2004

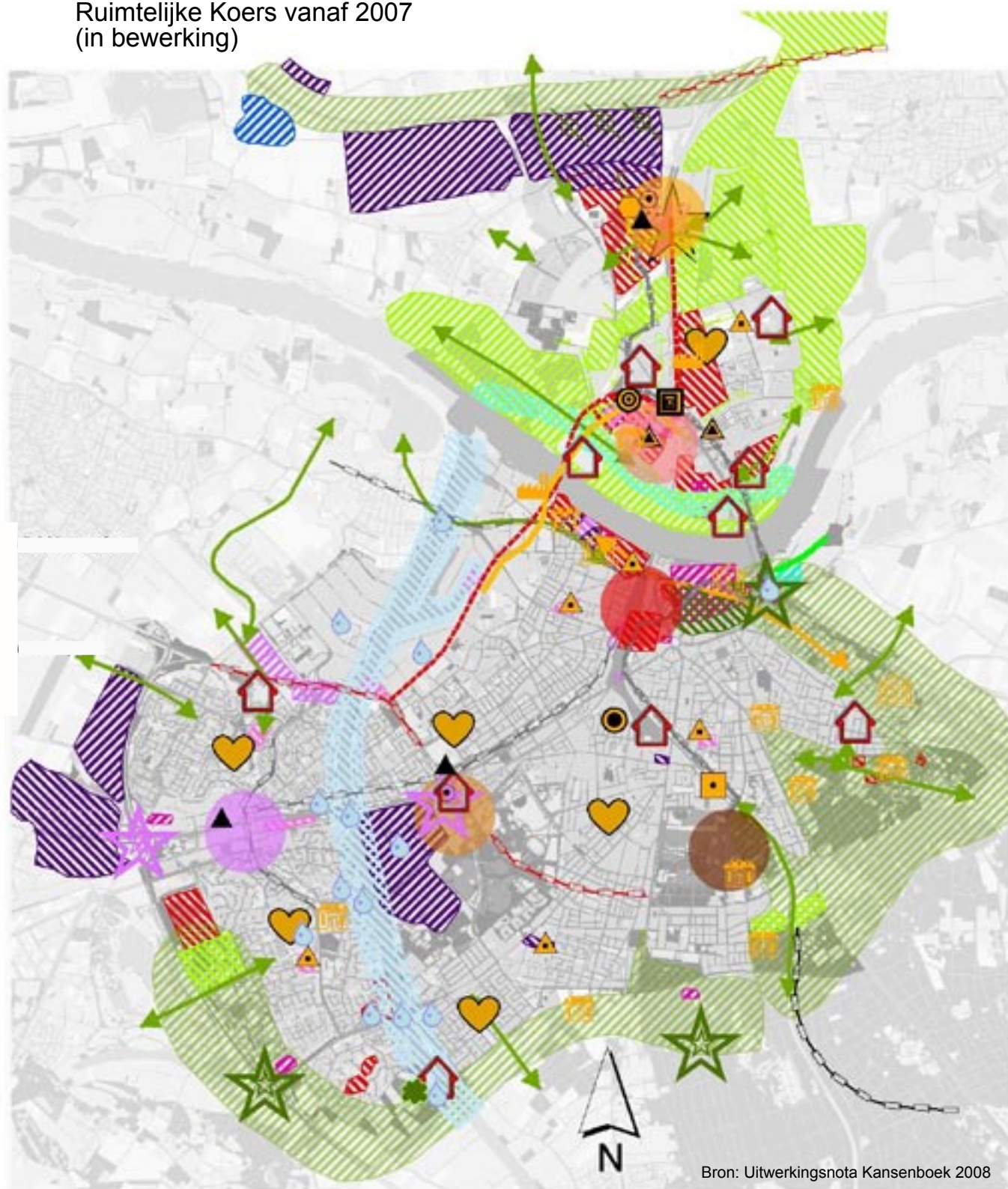
Beleid ten aanzien van toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen:

In het Kansenboek (actualisatie 2007) worden de kansen voor de toekomstige ruimtelijke ontwikkeling van de stad beschreven. Het is een ruimtelijke vertaling van het beleid voor wonen, werken, groen, verkeer, milieu en dergelijke. Het Kansenboek 2007 legt een duidelijk accent op de aantrekkelijkheid van Nijmegen. Het heeft dus een duidelijk verband met de gewenste beeldkwaliteit van onze stad in de toekomst. Het Kansenboek doet ook uitspraken over de uitstraling en beeldkwaliteit van de openbare ruimte. (zie Hfst 7)

Op de kaart Ruimtelijke Koers zijn alle lopende ontwikkelingen en nieuwe kansen te zien. Vooral Nijmegen Omarmt de Waal, dynamische knopen, sterlocaties, stadspoorten en de zogenaamde etalages zijn gebieden waar een hoge ambitie ligt voor de beeldkwaliteit van zowel de gebouwde omgeving als de openbare ruimte. Deze gebieden zijn of worden de nieuwe visitekaartjes van Nijmegen.

Ruimtelijke Koers vanaf 2007
(in bewerking)

Bron: Uitwerkingsnota Kansenboek 2008

Aandachtsgebiedenkaart Beeldkwaliteit Openbare Ruimte

- **Aandachtsgebied**
- **Aandachtsgebied - Sterlocaties (kansenboek 2007)**
- **Aandachtsgebied - Dynamische knopen (kansenboek 2007)**
- **Aandachtsgebied - Stadspoorten en etalages (kansenboek 2007)**
- **Aandachtsgebied - Nijmegen omarmt de Waal**
- **Basisgebied**

Bronnen: Uitwerkingsnota Beeldkwaliteit 2004
Uitwerkingsnota Kansenboek 2008

Aandachtsgebiedenkaart Beeldkwaliteit van de openbare ruimte

Welke gebieden verdienen meer aandacht voor beeldkwaliteit in de openbare ruimte dan andere in Nijmegen? Waar willen we graag accenten leggen en dit zo houden? In dit hoofdstuk hebben we op basis van de bestaande beleidskaarten (kaart Toetsingsniveaus en kaart Ruimtelijke Koers) een totaalkaart gemaakt; de zogenoemde aandachtsgebiedenkaart.

De Aandachtsgebiedenkaart zegt wat over de mate van aandacht die gewenst is voor de openbare ruimte van gebieden (en dus niet direct iets over de te maken kosten per m2 voor inrichting of beheer). Het geeft aan wat het belang van een gebied is voor het beeld van de stad en de aandacht die het gebied daardoor verdient. De gekleurde gebieden op de kaart zijn beeldbepalend voor stad of wijk. Bij ingrepen in de openbare ruimte van deze gebieden verdient het aspect beeldkwaliteit dan ook extra aandacht. Dit geldt voor alle wijzigingen, plannen en beheersmaatregelen, groot of klein, in de openbare ruimte. Om die benodigde aandacht gestalte te geven zou het goed zijn om hier binnen de gemeente werkafspraken over te maken of een toetsingsinstrument aan te koppelen, (net zoals dit al bestaat voor de beeldkwaliteit van de gebouwde omgeving).

NB: De Aandachtsgebiedenkaart in zijn huidige vorm is nog zeer globaal en niet altijd goed bruikbaar. Dit komt omdat onderliggende beleidskaart uit de Uitwerkingsnota Beeldkwaliteit niet geheel actueel is en nog niet is toegespitst op openbare ruimte. De kaart zou verduidelijkt kunnen worden door gradaties in kleur aan te brengen, omdat het ene gebied beeldbepalender is voor de stad dan het andere. Dit zou meegenomen kunnen worden bij een actualisatie van de uitwerkingsnota Beeldkwaliteit.

Voor een nadere toelichting en de meest recente informatie op de gebieden met extra aandacht (geel) neem contact op met bureau Stedebouw en Architectuur.

Relatie ontwerp-beheer

De relatie tussen ontwerp en beheer verdient continu aandacht. In het ontwerpproces worden immers de keuzes gemaakt die het toekomstige beheer ondersteunen of juist belemmeren ("beheerbewust ontwerpen"). Daarnaast is het ook van belang dat beheerders het gewenste beeld en de belangrijke factoren daarin kennen ("ontwerpbewust beheeren").

Communicatie tussen ontwerper en beheerder is dan ook essentieel om het beoogde eindbeeld daadwerkelijk te bereiken. De ontwerper moet zijn ontwerp laten toetsen door de beheerder. Bij de uitvoering van onderhoud optredende (functionele) veranderingen moet door de beheerder weer getoetst worden aan de gewenste inrichtings- en beeldkwaliteit, door overleg met de ontwerper.

Theoretisch is elke openbare ruimte op een specifiek kwaliteitsniveau te onderhouden. In de praktijk blijken er echter beperkingen te zijn die er voor zorgen dat de beeldkwaliteit niet blijft zoals deze bedoeld is. Hoofdoorzaken zijn:

- Een ander gebruik dan verwacht zorgt voor veel niet-voorziene schades en slijtage (vrachtwagens in een voetgangersgebied, looppaden door het groen).
- De gekozen inrichting en het gekozen onderhoudsniveau passen niet bij elkaar.

Aandachtspunten voor ontwerpers (betreffende beheer)

Onderstaand is een aantal algemene aandachtspunten opgesomd met voorbeelden hoe in het ontwerp rekening gehouden kan worden met het toekomstige beheer. Het is geen uitputtende lijst, maar geeft de denkrichting aan. De toetsing en het programma van eisen is maatwerk per project en wordt uitgevoerd door kwaliteitsbeheer. Bij de initiatief en definitiefase gebeurt dit door afdeling Beleid Openbare Ruimte, IBOR Beleid. (zie hoofdstukken 2 & 3). Cursief gedrukt staan voorbeelden en toelichtingen. (Zie ook deel 3: hierin zijn per thema specifieke aandachtspunten voor ontwerpbewust beheer en beheerbewust ontwerp opgenomen.)

Onderhoudbaarheid

Dit is het gemak waarmee gebieden schoon, heel en veilig te houden zijn. Onderhoudbaarheid is direct van invloed op het benodigd budget. Van invloed zijn o.a.:

- Materiaalkeuze in verband met schoonhouden, vandalisme en sociale veiligheid.	<i>Bijvoorbeeld niet-poreuze, gladde materialen voor verwijdering van kauwgom en graffiti.</i>
- Maatvoering en eenheden	<i>Standaardisatie van gekozen materiaal en uitvoering in grotere eenheden maakt onderhoud gemakkelijker. (bv de breedte van de berm past bij breedte van de gebruikte maaimachines)</i>
- Toegankelijkheid voor onderhoudsmachines	<i>Voorkomen van hoeken, obstakels, hoogteverschillen waar de machine niet bij kan, voldoende draagkracht in ondergrond. Denk hierbij aan veeg- en maaimachines, maar ook aan hoogwerkers, maaiboten, kolkenzuigers.</i>
- Overzicht voor handhaving en toezicht	<i>Denk hierbij aan het voorkomen van 'verstophoekjes', schaduwwerking van beplanting en te hoog doorgroeiende beplanting, waardoor toezichthouders en handhavers sneller en beter overzicht hebben.</i>
- ARBO- en veiligheidseisen	<i>Voor het uitvoeren van onderhoud gelden veiligheidseisen, bijvoorbeeld bij werken langs drukke wegen. (bv. afzettingen nodig langs middenbermen, waardoor extra kosten en hinder voor de weggebruiker)</i>

Houdbaarheid van het ontwerp

Hiermee wordt bedoeld in welke mate de kwaliteit van het ontwerp door de tijd hoog blijft. Van invloed zijn:

- Bekende ontwerputgangspunten	<i>De beheerder moet inzicht hebben/krijgen in de ontwerputgangspunten of karakteristieken van de plek om de beoogde beeldkwaliteit goed in stand te kunnen houden.(zie ook Deel 2)</i>
- Materiaalkeuze	<i>Denk bijvoorbeeld aan de levertijd; is het leverbaar gedurende langere periode of moet reparatiemateriaal in voorraad worden gehouden?</i>
- Repareerbaarheid	<i>De beeldkwaliteit wordt aangetast als bijvoorbeeld materiaal niet kleur-echt is waardoor reparaties met nieuw materiaal sterk zichtbaar zijn. Sierbestratingspatronen zijn moeilijk te herstellen wanneer er sprake is van verwringing, bijvoorbeeld in bochten.</i>
- Modegevoeligheid	<i>Modegevoelige inrichtingen hebben een risico voor een kortere levensduur omdat mensen er op uitgekeken raken.</i>

Gebruikstoets

- Duurzaamheid	<i>Sterkte en robuustheid van de inrichting past bij het te verwachten gebruik.</i>
- Oneigenlijk gebruik voorkomen	<i>Kans op schade en kosten handhaving door oneigenlijk gebruik, zoals het parkeren van fietsen op niet bedoelde plaatsen, dumpen afval.</i>
- Gebruiksconflicten voorkomen	<i>Kans op schade of slijtage door gebruikskonflikten of te krappe maatvoering, zoals parkeren in groenstroken omdat er te weinig parkeerplaatsen zijn of het blokkeren van te smalle looproutes door obstakels.</i>
- Flexibiliteit	<i>Het vermogen van de inrichting om te worden aangepast bij veranderende functies.</i>

Onderhoudsbudget

De kosten van het onderhouden van een ontwerp zodra het gerealiseerd is, is een aandachtspunt.

Het budget voor beheer en onderhoud voor de gehele stad ligt vast, waarbij voor uitbreidingen een bedrag wordt toegevoegd. Een berekening van toekomstige beheer- en onderhoudskosten moet dus aangeven in hoeverre een ontwerp past binnen deze afspraken.

Ook het gekozen onderhoudsniveau is van invloed op de beheerkosten. Dat wil zeggen dat kwaliteitsniveau A duurder is dan onderhoud op kwaliteitsniveau B. De inrichting/ontwerp van de openbare ruimte is echter nog meer bepalend. Een vierkante meter sierplantsoen op niveau B is bijvoorbeeld duurder dan een vierkante meter gazon op kwaliteitsniveau A.

Jammer genoeg zijn er geen altijd geldende standaardregels. Een dure maar duurzame bestrating met een goede fundering kan in het onderhoud heel goedkoop zijn, omdat er minder schades optreden en schoonmaken gemakkelijk is. Doorgaans zijn dure inrichtingen echter ook duurder in het beheer; dit heeft vooral te maken met de kosten van vervangingen en reparaties. Naarmate de omgeving anoniemer is en het gebruik heterogener is intensiever beheer en onderhoud nodig.

Bij herinrichting van bestaande wijken is het goed om na te gaan in hoeverre beheer in de bestaande situatie problemen veroorzaakt. Een nieuwe inrichting moet hier op inspelen.

Aandachtspunten voor beheerders (betreffende ontwerp)

Een historisch gegroeide stad als Nijmegen is opgebouwd uit vele samenhangende ruimtelijke eenheden met eigen beeldkenmerken (ook wel bouwstenen van de stad genoemd). Dit kunnen buurten, wijken of kleinere ensembles zijn die een duidelijk herkenbare karakteristiek hebben. Deze bouwstenen zijn beschreven in de Nota Beeldkwaliteit. Specifiek voor de openbare ruimte zijn de karakteristieken beschreven in deel 2 van dit Handboek.

De ontwerpuitgangspunten en beeldkarakteristieken zijn dan ook voor iedere plek weer anders. Het is daarom onmogelijk hier een spelregel te schrijven die voor iedere situatie toepasbaar is. Het is wel belangrijk dat een beheerder weet hoe de ontwerpuitgangspunten en beeldkarakteristieken voor een gebied te achterhalen zijn.

- Zorg door middel van **integrale afstemming** voor een goede balans tussen enerzijds samenhang en uniformiteit in inrichting (aansluiten bij bestaande materialen) en anderzijds een afwijkende, innovatieve en verrassende oplossing.
- **Check de ontwerpuitgangspunten of karakteristieken van de plek en sluit daarop aan of wijk bewust en gemotiveerd af.** Onderstaande checklist in het kader is hierbij een hulpmiddel.
- **Voorkom verrommeling van het straatbeeld** door integrale afstemming. De verrommeling ontstaat door vele visuele obstakels in de openbare ruimte (bijvoorbeeld containers, verkeersborden, paaltjes). Let hier in het bijzonder op bij latere ingrepen/toevoegingen in bestaande of al opgeleverde gebieden.
- Bedenk altijd: **Beeldkwaliteit zit hem vaak juist in de details**
Bijvoorbeeld: kleur hekwerk, type en plaatsing paaltjes, bestratingspatroon, type boom, snoeiwijze haag, type bestratingsmateriaal, wel of geen laan, wel of geen molgoot, hek of haag, type verkeers-remmende maatregel, type oever, plaatsing bankje. Check daarom wat de standaard is.

Ook is het voor een beheerder handig te weten waar een ontwerper zich meestal mee bezig houdt en hoe hij denkt. Hieronder is dit puntsgewijs beschreven:

- Denken van groot naar klein (van stad, stadsdeel, wijk, straat, detail).
- Denken in structuren en de ruimtelijke opzet van de plek.
- Routing, verbindingen tussen het ene en andere gebied.
- Zichtlijnen
- Verhouding ruimte en massa.
- Zoeken naar de balans tussen verscheidenheid (het leggen van accenten) en uniformiteit .(wat is basis en wat is bijzonder, dit kan gelden binnen buurtje, maar ook voor een heel stadsdeel)
- Aansluiten type inrichting en materiaal op directe omgeving en architectuur.
- Beoogde sfeer en beeld van de plek
- Keuze van materialisering
- Welke bestaande elementen zijn de moeite waard om op te nemen in het ontwerp?
- Ligt gebied in een Archeologisch of Cultuurhistorisch waardevol gebied?
- Liggen er kansen voor Beeldende kunst in de openbare ruimte?
- Wat zijn eventuele toekomstige ontwikkelingen in het gebied of aangrenzend gebied?

Zijn de ontwerpuitgangspunten of karakteristieken van de plek niet bekend?

Ga deze dan in een vroeg stadium na **via onderstaande manieren** en sluit hierbij aan bij herinrichting, onderhoud en vervanging:

- Overleg met bureau Stedenbouw en Architectuur of de betreffende ontwerper.
- Check hoofdstukken 2,3 en 4 van Deel 2 om een indruk te krijgen welke karakteristieken er in een bepaald gebied van belang zijn.
- Check de kaart "Aandacht voor Beeldkwaliteit in de Openbare Ruimte" vooraan in dit hoofdstuk. Ligt de plek in een gekleurd gebied? informeer en raadpleeg dan bureau Stedenbouw en Architectuur en laat dan indien noodzakelijk door hen een "Beeldkwaliteitstoets Openbare Ruimte" uitvoeren voor de betreffende ingreep.
- Check of de plek in een gebied ligt met monumentenstatus: ofwel Beschermd stadsgezicht of Beschermd stadsbeeld of Archeologisch monument (zie kaarten hoofdstuk 7), zo ja: informeer dan altijd bureau Stedenbouw en Architectuur en/of bureau Archeologie en Monumenten.
- Check bij recentelijk ingerichte locaties (jonger dan 10 jaar) het bijbehorende Beeldkwaliteitplan en het Stedenbouwkundig plan, hierin staan vaak richtlijnen voor inrichting van de openbare ruimte. Deze zijn op te vragen bij Bureau Stedenbouw en Architectuur.

Diverse ontwerptekeningen openbare ruimte.

6 Relevante gemeentelijke beleidskaders Openbare Ruimte

Dit hoofdstuk geeft een zo compleet mogelijk overzicht van het bestaande beleid voor de openbare ruimte per discipline op alfabetische volgorde. Vermeld is door wie en wanneer het is vastgesteld, welke afdeling het heeft opgesteld, wat het doel is en waar het te vinden is. Naast het beleid zijn ook een aantal instrumenten en uitwerkingen vermeld die een hulpmiddel zijn bij het inrichten en beheren van de openbare ruimte.

In het volgende hoofdstuk wordt op een aantal beleidsdocumenten die gelden voor de gehele stad dieper ingegaan.

Afval

Plan van Aanpak Afvalbeleid en –inzameling van huishoudelijk afval 2005-2008

Vastgesteld door het College op 29 maart 2005

Opgesteld door afdeling Milieu (taakveld is nu ondergebracht bij afdeling Beleid Openbare Ruimte), DGG

Doel: Het plan bepaalt op welke wijze de inzameling van de verschillende huishoudelijke afvalstromen dient plaats te hebben teneinde een verdere verbetering van het afval-, en -scheidingsresultaat te realiseren met een minimale belasting van de openbare ruimte. Waar het de inrichting van de openbare ruimte betreft is met name het onderdeel met betrekking tot het geformuleerde 'containerbeleid' relevant.

Waar te vinden? http://www2.nijmegen.nl/wonen/milieuenafval/afval_reiniging/afvalinzameling

Archeologie en Monumenten

Beleidskaart Archeologie (zie ook uitwerking in hoofdstuk 7)

De kaart wordt naar verwachting in de tweede helft van 2009 als facetbestemmingsplan vastgesteld, maar werkt inmiddels al wel door in diverse geactualiseerde bestemmingsplannen.

Opgesteld door de afdeling Stadsontwikkeling, bureau Archeologie en Monumenten, DGG

Doel: Een goede bescherming van het bodemarchief en vooral ook het tijdig meewegen van de archeologische belangen vraagt om een zo goed mogelijk inzicht in de verwachte ligging, verspreiding en aard van het bodemarchief. Daarbij moet rekening houden met bekende en onbekende archeologische waarden. In lijn met de Monumentenwet 1988 en het gemeentelijke beleid dat nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen moeten worden gefaciliteerd, is de archeologische beleidskaart opgesteld, waarop per gebied of terrein wordt aangegeven hoe met de archeologie dient te worden omgegaan bij het ontwikkelen en uitvoeren van plannen en grondverstorende projecten. In de voorschriften zullen per type terrein aanvullende voorwaarden worden opgenomen om de bescherming van de archeologische waarden in juridische zin te waarborgen.

Waar te vinden? Voorlopig (tot vaststelling) alleen nog bij de afdeling Stadsontwikkeling, daarna op http://www2.nijmegen.nl/wonen/oudste_stad/Archeologie

Beleid beschermde stadsgezichten en stadsbeelden (zie ook uitwerking in hoofdstuk 7)

Nijmegen kent beschermde stadsbeelden en een beschermd stadsgezicht. Stadsbeelden zijn door de gemeente aangewezen beschermde gebieden. Het stadsgezicht is een van rijkswege beschermd gebied. Op dit moment zijn er zes beschermde stadsbeelden (de 19e eeuwse schil, het Waterkwartier, het Willemkwartier, Wolfskuil, Hengstdal/ Bomenbuurt, Hengstdal/ Sporenbuurt) en lopen er twee procedures voor het aanwijzen van een gebied tot beschermd stadsbeeld (Heseveld en Indische Buurt). In 2007 heeft het College van Burgemeester en Wethouders besloten het Wederopbouwgebied van het centrum aan te wijzen als beschermd stadsbeeld. Momenteel wordt voor dit gebied de Atlas gemaakt, op basis waarvan het besluit tot aanwijzing kan worden genomen. Het van rijkswege beschermde stadsgezicht betreft de Benedenstad van Nijmegen. Het beschermde stadsbeeld 19e eeuwse schil is voorgedragen om een van rijkswege beschermd stadsgezicht te worden.

Zie voor meer informatie over de stadsbeelden en het stadsgezicht en voor een overzicht van de verschillende stadsbeelden: www.nijmegen.nl > wonen & leven > geschiedenis & archeologie > monumenten > monumenten in Nijmegen

Beeldkwaliteit

Kadernota Beeldkwaliteit (zie ook uitwerking in hoofdstuk 5)

Vastgesteld door de Raad op 19 februari 2003

Opgesteld door de afdeling Stadsontwikkeling, bureau Stedenbouw en Architectuur, DGG

Doel: De kadernota vormt het kader voor en geeft richting aan de ontwikkeling van het stadsbeeld van Nijmegen. Deze schept het kader waarbinnen antwoorden worden aangedragen op de vraag hoe beeldkwaliteit te concretiseren in een mooie en leefbare stad of buurt. De kadernota levert de definities, geeft aan wat de typisch Nijmeegse beeldkwaliteit inhoudt en welke rol de gemeente daarbij speelt. De kadernota Beeldkwaliteit richt zich daarbij in eerste instantie op de beleidsvelden: architectuur, stedenbouw, landschapsarchitectuur, monumenten, openbare ruimte, archeologie en beeldende kunst. Het doel van de kadernota is beeldkwaliteit op integrale (multidisciplinaire) en gebiedsgerichte wijze te verankeren binnen het totaal van de stedelijke opgaven van Nijmegen.

Waar te vinden? http://www2.nijmegen.nl/wonen/projecten/visies_op_stadsontwikkeling/beeldkwaliteit of http://www2.nijmegen.nl/wonen/projecten/visies_op_stadsontwikkeling/beeldkwaliteit

Uitwerkingsnota Beeldkwaliteit (zie ook uitwerking in hoofdstuk 5)

Vastgesteld door de Raad op 9 juni 2004

Opgesteld door de afdeling Stadsontwikkeling, bureau Stedenbouw en Architectuur, DGG

Doel: Als vervolg op de Kadernota Beeldkwaliteit is in 2004 de Uitwerkingsnota Beeldkwaliteit vastgesteld.

In deze Uitwerkingsnota Beeldkwaliteit heeft de gemeente Nijmegen haar ambities voor wat betreft de beeldkwaliteit van de stad vertaald in criteria voor bouwplannen en ruimtelijke ontwikkelingen. Deze criteria geven vooraf duidelijkheid aan ontwerpers van bouwwerken en hun opdrachtgevers. De Uitwerkingsnota Beeldkwaliteit vormt voor het College van Burgemeester en Wethouders een besluitvormingskader voor het verstrekken van bouwvergunningen. Tevens vormt de uitwerkingsnota een werkkader voor de Commissie Beeldkwaliteit die de bouwplannen toetst op 'redelijke eisen van welstand' en, waar nodig, op monumentenaspecten.

Waar te vinden? http://www2.nijmegen.nl/wonen/bouwenwonen/Bouwen_en_verbouwen/commissie/kaders of http://www2.nijmegen.nl/wonen/projecten/visies_op_stadsontwikkeling/beeldkwaliteit

Geluid

Beleidsregels Hogere Waarde Wetgeluidhinder

Vastgesteld door het College van B&W op 27 maart 2007

Opgesteld door afdeling Milieu, DGG

Doel: Beschermen van bewoners tegen te hoge geluidsbelastingen door o.a. wegverkeer. Daarbij nemen bronmaatregelen zoals de beperking van de snelheid, de verkeersintensiteiten en het aantal (vracht-)auto's en de toepassing van geluidarme wegdekken een belangrijke plaats in.

Waar te vinden? <http://www2.nijmegen.nl/wonen/milieuafval/geluid>

Gezondheid

Lokaal Gezondheidsbeleid en Nationaal Actieplan Sport en Beweging (NASB)

De nota Gezond Nijmegen 2009-2012 en het NASB zijn door het College vastgesteld op 3 maart 2009.

Opgesteld door de afdeling Beleidsontwikkeling van DIW

Doel Gezond Nijmegen en NASB:

1. terugdringen van beweegarmoede bij vooral te weinig actieve groepen
2. vermindering van overgewicht
3. terugdringen van gezondheidsproblemen zoals diabetes, hart- en vaatziekten en depressie
4. realiseren van een meer beweegvriendelijke omgeving

Waar te vinden? http://www2.nijmegen.nl/gemeente/gemeenteraad/politieke_avond/politieke_avonden_2008/agendas_stukken_2008/4_juni_2008 en http://www2.nijmegen.nl/gemeente/gemeenteraad/politieke_avond/politieke_avonden_2008/agendas_stukken_2008/27_augustus_2008

Groen

Groenplan “De Groene Draad. Kansen voor het Nijmeegse groen”

(zie ook uitwerking in hoofdstuk 7)

Vastgesteld door de Raad op 11 april 2007

Opgesteld door de afdeling Beleid Openbare Ruimte, DGG

Doel: In het Groenplan is het beleid ten aanzien van groen in Nijmegen vastgelegd. Het Groenplan heeft de volgende doelen:

- inzicht geven in het totaal van groene ontwikkelingen in en om de stad en hun onderlinge samenhang;
- een sturingsinstrument zijn voor het bestuur voor groene ontwikkelingen in de stad;
- vanuit een groen toekomstperspectief een gids of leidraad zijn voor toekomstige stedelijke ontwikkelingen;
- groene ambities benoemen voor de komende jaren die vertaald worden in een uitvoeringsprogramma.

Waar te vinden? <http://www2.nijmegen.nl/wonen/milieuenafval/groen>

Handboek Stadsbomen (zie ook uitwerking in hoofdstuk 7)

Vastgesteld door de Raad in het eerste kwartaal 2009

Opgesteld door de afdeling Beleid Openbare Ruimte, DGG

Doel: Hoofddoelstelling van het Handboek Stadsbomen is het waarborgen van de duurzame instandhouding van het Nijmeegse bomenbestand door middel van behoud en ontwikkeling. Het handboek Stadsbomen verwoordt de gemeentelijke ambities en kaders ten aanzien van stadsbomen en boomstructuren. Het is te definiëren als een richtlijn bij ontwerp, aanleg en beheer van stadsbomen maar ook als toetsingskader voor ruimtelijke plannen en initiatieven.

Het Handboek Stadsbomen is bedoeld voor alle burgers, ondernemers en medewerkers van de gemeente Nijmegen die te maken hebben met bomen in hun leefomgeving, bij ruimtelijke plannen of in het beheer. Het Handboek biedt hen inzicht in de beleidsuitgangspunten van de gemeente Nijmegen ten aanzien van de bescherming, de aanplant, het beheer of juist het kappen van bomen.

Waar te vinden? <http://www2.nijmegen.nl/wonen/milieuenafval/groen/beleid/stadsbomen>

Groene allure binnenstad (zie ook uitwerking in hoofdstuk 7)

Vastgesteld door het College op 12 juni 2007

Opgesteld door afdeling Beleid Openbare Ruimte, DGG

Doel: Het project Groene Allure heeft als ambitie om Nijmegen op de kaart te zetten als een groene stad. Dit met als doel de leefbaarheid voor bewoners in de binnenstad te verbeteren,

Nijmegen als winkelstad te verbijzonderen en de ecologische waarden in de stad te versterken. Met name de reductie van fijnstof in de straten waar auto's en bussen rijden en het tegengaan van de opwarming van gevels zijn actuele thema's in het centrum van de stad.

Waar te vinden?: http://www2.nijmegen.nl/wonen/milieuenafval/groen/beleid/groene_allure_binnenstad

IBOR

Beleidsplan IBOR, een visie op de openbare ruimte en het beheer daarvan

(zie ook uitwerking in hoofdstuk 5)

Vastgesteld door de Raad op 26 september 2001

Opgesteld door de afdeling Beleid Openbare Ruimte, DGG

Doel: Het beleidsplan IBOR (Integraal beheer openbare ruimte) beschrijft een visie op de openbare ruimte van de stad en geeft een strategie op hoofdlijnen welke beheer- en onderhoudsinspanningen noodzakelijk zijn om de integrale benadering concreet op straat te realiseren. Het Beleidsplan is aldus het afwegingskader voor de keuzes die op stedelijk niveau spelen voor de inrichting, de instandhouding, de handhaving en het gebruik van de openbare ruimte in Nijmegen.

Waar te vinden? <http://www2.nijmegen.nl/wonen/milieuenafval/groen/beheer/ibor>

Uitwerkingsplan IBOR-beleid: Inzicht in de toekomstige beheeropgave Waalsprong

Vastgesteld door de Raad op 11 mei 2005

Opgesteld door de afdeling Beleid Openbare Ruimte

Doel: Dit plan werkt het IBOR-beleid uit voor de nieuwe openbare ruimte van Nijmegen-Noord en maakt inzichtelijk wat de gevolgen hiervan zijn voor de organisatie en financiering van het beheer en onderhoud van Nijmegen. Daarnaast heeft deze uitwerking een belangrijke functie om de randvoorwaarden voor de openbare ruimte en het toekomstig beheer gedurende het planvormingsproces te waarborgen: Beheerbewuste planvorming.

Waar te vinden? <http://www2.nijmegen.nl/wonen/milieuenafval/groen/beheer/ibor>

Werkboek Buitenruimte Waalsprong deel 1 en deel 2

Vastgesteld door het College op 11 mei 2004

Actualisatie Werkboek Buitenruimte Ontwikkelgebieden Nijmegen Noord deel 2

Vastgesteld door het College op 2 december 2008

Opgesteld door gemeente Nijmegen, sector OR, DGG, samen met de Grond Exploitatie Maatschappij (GEM)

Doel: Voor de planontwikkeling van Nijmegen-Noord is een document opgesteld waarin de inrichting van de openbare ruimte vanuit een overallvisie wordt behandeld en gedefinieerd. Het doel van dit werkboek is te komen tot een gedifferentieerde en gevarieerde openbare ruimte passend binnen de financiële marges van de grondexploitaties. Tevens behandelt het werkboek de technische kwaliteitseisen en normeringen zoals die in Nijmegen worden gehanteerd. De gemeente Nijmegen is de toekomstige beheerder van de ingerichte en gerealiseerde openbare ruimte. Vanuit deze rol wil de gemeente sturing geven aan de te maken keuzes en de kwaliteit bewaken.

Dit werkboek geldt voor geheel Nijmegen-Noord inclusief de ingerichte en gerealiseerde openbare ruimte maar exclusief het oude dorp Lent. Dit valt onder het Handboek Inrichting Openbare Ruimte.

Waar te vinden? Afdeling Beleid Openbare Ruimte

Wijkbeheerplannen

Opgesteld door de afdeling Stadsbeheer, DGG

Doel: Een wijkbeheerplan beschrijft hoe de gemeente Nijmegen de openbare ruimte in een wijk en buurt de komende vier jaar gaat beheren en dus op welke wijze wij de openbare ruimte schoon, heel en veilig willen houden. Het gaat hierbij om dagelijks onderhoud en om voorstellen voor groot onderhoud of eventuele herinrichtingen. Het wijkbeheerplan besteedt daarnaast aandacht aan handhaving en toezicht.

Het wijkbeheerplan bestaat uit drie delen:

1. Een rapport met een algemene uitleg over de gevolgde werkwijze, het overleg met de bewoners en een toelichting op de opbouw van de wijk. Verder worden de beheerstrategieën voor de komende vier jaar toegelicht. Hierbij zijn vier kwaliteiten van de openbare ruimte – techniek, gebruik, beleving en milieu – als kapstok gebruikt.
2. Een maatregelentabel. Dit is een overzicht van alle te nemen maatregelen in de komende 4 jaar.
3. Een samenvatting voor bewoners, waarin de hoofdlijnen van de beheeropgave voor de komende 4 jaar zijn opgenomen.

De wijkbeheerplannen zijn de implementatie van het IBOR-beleid.

Waar te vinden? <http://www2.nijmegen.nl/wonen/Wijken>

Beheerplan bovenwijkse hoofdinfrastructuur

Opgesteld door de afdeling Stadsbeheer, bureau Wijkbeheer en Kwaliteitsbeheer i.s.m. afdeling Beleid Openbare Ruimte, DGG, het bovenwijkse beheerplan wordt in 2009 afgerond.

Doel: Het beheerplan bovenwijkse hoofdinfrastructuur is feitelijk één van de wijkbeheerplannen, maar zoals de naam al aangeeft voor alle openbare ruimte die wijkoverstijgend aanwezig is. Het gaat om een samenhangend pakket aan maatregelen voor:

- de grotere doorgaande gebiedsontsluitingswegen;
- de stedelijke fietsroutes
- de groene hoofdstructuur van de stad
- de groene verbindende lijnen in de stad
- de grotere (stads)parken
- de (vaak bijzondere) elementen in de openbare ruimte zoals de verkeersregelininstallaties, de rioolgemalen en grote transportriolen
- de elementen als onderdeel van de hierboven genoemde openbare ruimte, zoals de openbare verlichting langs de gebiedsontsluitingswegen, de bruggen en viaducten, de verkeersvoorzieningen (bebording en markering)

Waar te vinden? <http://www2.nijmegen.nl/wonen/Wijken>

Schouwboekje Nijmegen: “schoon, heel en veilig”

Vastgesteld door het College op 19 augustus 2008

Opgesteld door de afdeling Beleid Openbare Ruimte, DGG

Omschrijving: Wijkbeheerders maken al enkele jaren wijkbeheerplannen in samenspraak met bewoners. Hierin staat waaraan de komende 4 jaren aandacht besteed moet worden om de openbare ruimte te verbeteren. Onderdeel van deze aanpak is een rondgang (wijkschouw) door de wijk om samen te bekijken hoe het er voor staat. Om tot een gezamenlijk oordeel over de onderhoudskwaliteit te komen is er het schouwboekje ‘Nijmegen, schoon heel en veilig’, met scoreformulier. Hierin staan foto’s van 3 kwaliteitsniveaus voor de verharding, het groen en het straatmeubilair. Door de situatie buiten te vergelijken met de foto’s komen mensen makkelijker tot een oordeel. Als basis voor dit schouwboekje zijn de normen uit de Kwaliteitscatalogus Openbare

Ruimte van de CROW (www.crow.nl) genomen.

Waar te vinden? <http://www2.nijmegen.nl/wonen/Wijken>

Kabels en leidingen

Vastgesteld door: de Raad begin 2009

Opgesteld door Bureau Toezicht, DGG

Doel: Voor het aanleggen en wijzigen van kabels en leidingen in openbare grond zijn in Nijmegen de Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuur (AVOI) en het Handboek Ondergrondse Infrastructuur (HOI) vanaf 2008 van toepassing. De regelingen gelden voor zowel kabels en leidingen van telecom-aanbieders (bv. KPN en UPC) als voor de nutsbedrijven (NUON, Vitens, etc). De AVOI bevat procedurevoorschriften voor het aanvragen van vergunningen voor het uitvoeren van werkzaamheden aan kabels en leidingen. Het HOI regelt de wijze waarop voorbereiding, uitvoering en nazorg moeten gebeuren. Ook bevat het HOI een verlegregeling en schaderegeling.

Waar te vinden? http://www2.nijmegen.nl/gemeente/verordeningen__regels

Opsporen en ruimen van explosieven, beleidsnotitie “Bommen en granaten”

Vastgesteld door: het College op 12 april 2005

Opgesteld door: afdeling Beleid Openbare Ruimte, DGG

Doel: De beleidsnotitie “Bommen en granaten” beschrijft beleid over hoe om te gaan met de risico's van mogelijke niet-gesprongen explosieven in het Nijmeegs grondgebied. Op dit moment is nog geen gedetailleerd overzicht in welke delen van de stad mogelijk nog niet-gesprongen explosieven aanwezig zijn en kunnen de risico's daardoor niet geheel op waarde worden ingeschat. Op basis van historisch archiefmateriaal en persoonlijke getuigenverklaringen is wel een globaal beeld waar eventuele risico's aanwezig kunnen zijn. Dat beeld is in de beleidsnotitie vastgelegd op kaarten. Deze kaarten vormen de kern van het beleid rond Bommen en Granaten. Een detailleringsonderzoek van de risicokaarten en de kostenkengetallen heeft plaatsgevonden en zal naar verwachting in 2009 in het College worden vastgesteld.

Waar te vinden? *afdeling Beleid openbare ruimte*

UPLink (instrument, geen beleidskader)

Sector Openbare Ruimte

Omschrijving: UPLink is een internet applicatie waarin geplande werkzaamheden in de openbare ruimte op de kaart van Nijmegen zijn weergegeven. Tevens staan hier de relevante gegevens bij zoals de aard van de werkzaamheden en de contactpersoon. Het hoofddoel van UPLink is het aankondigen van (ingrijpende) werkzaamheden in de openbare ruimte binnen de organisatie van de gemeente Nijmegen. Zodoende kan er afstemming plaatsvinden waardoor financieel en fysiek voordeel behaald kan worden. UPLink is sinds 2009 beschikbaar voor de Sector Openbare Ruimte van de gemeente Nijmegen.

Waar te vinden? *Via binnenwerk, mijn werk*

Materialenboek

Opgesteld door Ingenieursbureau in 2006, DGG

Doel: Het Materialenboek is bedoeld voor de gemeente, projectontwikkelaars en aannemers. In het Materialenboek staat omschreven aan welke technische eisen en specificaties de bouwstoffen moeten voldoen die de gemeente Nijmegen in de openbare ruimte wil gebruiken, zonder hierbij

een leverancier te noemen. De technische specificaties staan in het boek zelf omschreven en er wordt verwezen naar artikelen in de Standaard 2005, NEN-normen, KOMO- en KIWA-keuren etc. Het Materialenboek is dus te gebruiken bij de inkoop van materialen, of dat nu gebeurt door de aannemer of door de gemeente zelf.

Waar te vinden? Ingenieursbureau

Detailboek, 28 april 2006

Opgesteld door Ingenieursbureau in 2006, DGG

Het Detailboek is bedoeld voor de gemeente, projectontwikkelaars en aannemers. In het Detailboek staat omschreven hoe bepaalde technische constructies in de openbare ruimte eruit moeten zien. Denk hierbij aan uniformiteit in de aanleg van invalidenopritjes, inritconstructies, bushaltes etc. Als constructies volgens het Detailboek worden aangelegd, dan is de openbare ruimte voor Stadsbeheer makkelijker te onderhouden.

Waar te vinden? Ingenieursbureau

Uitvoeringsplan overlast hondenpoep gemeente Nijmegen: Daar trappen wij niet meer in!

Vastgesteld door het College 6 december 2005

Opgesteld door de afdeling Beleid Openbare Ruimte en bureau Wijkbeheer, DGG

Doel: Met dit uitvoeringsplan wil de gemeente Nijmegen de overlast door hondenpoep in de openbare ruimte verminderen. Hondenbezitters kunnen hun honden alleen uitlaten op daarvoor aangewezen uitlaatplaatsen. Voor een acceptabele loopafstand van de woning naar een hondenuitlaatplaats (HUP) wordt max. 300 meter aangehouden. Buiten deze voorzieningen dienen de hondenbezitters de hondenpoep zelf op te ruimen. Door middel van de wijkbeheerplannen volgt het bureau Wijkbeheer het effect van de maatregelen. De gemeente helpt de hondenbezitter middels het inrichten en verbeteren van (uitlaat)voorzieningen.

Waar te vinden? Het uitvoeringsplan: http://www2.nijmegen.nl/mmbase/attachments/500119/Uitvoeringsplan_Daar_trappen_we_niet_meer_in!.pdf

Voor de hondenuitlaatplekken: http://www2.nijmegen.nl/wonen/milieuenafval/afval_reiniging/reiniging/hondenpoep

Kunst

Notitie INbeelden 2008 - 2010 (zie ook uitwerking in hoofdstuk 7)

Vastgesteld door de Raad op 18 juni 2008

Opgesteld door de afdeling Stadsontwikkeling, bureau Stedenbouw en Architectuur, DGG

Doel: De bedoeling van het kunstopdrachtenbeleid is om bij te dragen aan de kwaliteit en beleving van de buitenruimte en aan de (culturele) uitstraling van de stad. Kunstwerken beïnvloeden de inrichting en sfeer van de openbare ruimte. Daarnaast is de buitenruimtecollectie een waardevol instrument om mensen in contact te brengen met cultuur. Nijmegen is als oudste stad niet alleen zuinig op het verleden maar ook gericht op de toekomst en nieuwsgierig naar nieuwe en originele ideeën. Daarom zullen de nieuwe kunstprojecten, die met zorg worden afgestemd op stedenbouwkundige ontwikkelingen, ruimte bieden aan eigenzinnigheid en experiment.

Het gemeentelijke kunstopdrachtenbeleid is gebaseerd op de landelijke Percentageregeling Beeldende Kunst. Die voorziet erin dat bij grote bouw- en infrastructurele projecten 1% van de investeringssom wordt gereserveerd voor de toepassing van kunst

Waar te vinden? http://www2.nijmegen.nl/wonen/vrije_tijd_cultuur/beeldende_kunst/kunstbeleid

Milieu

Kadernotitie Klimaat: “Een goed klimaat voor verandering” (zie ook uitwerking hoofdstuk 7)

Vastgesteld door de Raad op 23 januari 2008

Opgesteld door de werkgroep “Klimaat” van de gemeenteraad van Nijmegen

Doel: Doel van deze notitie is het College suggesties aan te reiken voor een ambitieus klimaatbeleid. Het Klimaatakkoord, maar ook het huidige beleid van de gemeente Nijmegen dienen daarbij als vertrekpunt. De werkgroep klimaat is ambitieus en wil van Nijmegen een koploper maken in Nederland waar het gaat om klimaatbeleid.

Waar te vinden? <http://www2.nijmegen.nl/wonen/milieuenafval/klimaat>

Brief aan de Raad over Duurzaam Inkopen

Vastgesteld door het College op 25 november 2008

Opgesteld door afdeling Milieu en bureau Inkoop, DGG en DSB

Doel: Uitvoering geven aan de motie Duurzame inkoop, goed besteed. De gemeente start met een projectmatige aanpak, getrokken door Bureau Inkoop. Na de projectmatige periode zal duurzaam inkopen onderdeel van het reguliere inkoopproces zijn.

Dit voorjaar 2009 wordt nog de kadernota Inkoop door de Raad vastgesteld, waarin ook duurzaam inkopen is opgenomen. Iedereen die nu iets gaat in- of aankopen moet daarover eerst contact hebben met bureau Inkoop. Zij kunnen dan helpen met het juist uitvoeren van de afspraken die gemaakt zijn.

Waar te vinden? http://www2.nijmegen.nl/gemeente/gemeenteraad/politieke_avond/politieke_avonden_2008/agendas_stukken_2008/17_december_2008/besluitronde

Mobiliteit

“Mobiliteit in balans” beleidsnota Mobiliteit Nijmegen 2001- 2006

(zie ook uitwerking in hoofdstuk 7)

Vastgesteld door de Raad op 12 december 2001

Opgesteld door de afdeling Beleid Openbare Ruimte, DGG

Doel: In de nota wordt richting gegeven aan het Nijmeegse mobiliteitsbeleid tot en met 2006 met een doorkijk naar 2015. De hoofdlijnen van beleid zijn:

- Het versterken van duurzame vervoerswijzen, met name door het aanbieden van specifieke infrastructuur en voorzieningen van goede kwaliteit. Daaronder wordt tevens verstaan het strategisch aanbieden en stimuleren van ‘mobiliteitsdiensten’.
- Het beter benutten van bestaande infrastructuur voor het gemotoriseerd verkeer. Uitbreiding van infrastructuur komt in beeld nadat duidelijk is dat alternatieven onvoldoende bijdragen aan de gewenste situatie.
- Het aanbieden van een Duurzaam Veilig verkeers- en vervoerssysteem.

In 2008 wordt “Mobiliteit in balans” geactualiseerd. Bij deze actualisatie (met de werktitel: Nijmegen over de brug) zal het beleid met name worden aangescherpt naar aanleiding van de tweede stadsbrug die zal worden aangelegd, en de gevolgen die deze heeft voor de bereikbaarheid. Er zal aansluiting worden gemaakt bij het landelijke beleid “Naar een betrouwbare en voorspelbare bereikbaarheid”.

Waar te vinden?: <http://www2.nijmegen.nl/wonen/verkeervervoer/beleid>

Wegencategoriseringsplan Nijmegen (zie ook uitwerking in hoofdstuk 7)

Vastgesteld door de Raad op 17 maart 2004

Opgesteld door de afdeling Beleid Openbare Ruimte, DGG

Doel: Met de categorisering van wegen worden de wegen binnen Nijmegen onderverdeeld in stroomwegen (70 km/h binnen bebouwde kom), gebiedsontsluitingswegen (50 km/h binnen bebouwde kom) en erftoegangswegen (30 km/h binnen bebouwde kom). Ten behoeve van Duurzaam Veilig is het van groot belang dat een weg van een bepaalde categorie zodanig wordt ingericht dat het voor de weggebruiker duidelijk is welk verkeersgedrag van hem verwacht wordt. Daarnaast is het categoriseringsplan bedoeld om de doorstroming op de belangrijkste wegen te bevorderen en om de leefbaarheid in de wijken te vergroten.

Waar te vinden?: <http://www2.nijmegen.nl/wonen/verkeervervoer/beleid>

Parkeervisie

Vastgesteld door de Raad op 12 december 2004

Opgesteld door de afdeling Beleid Openbare Ruimte, DGG

Doel: In 2004 heeft de Raad de "Parkeervisie Nijmegen" vastgesteld. Doel van de parkeervisie is om het parkeren in Nijmegen een positieve bijdrage te laten leveren aan de economische en maatschappelijke ontwikkelingen (knooppuntontwikkeling). Een goede parkeervoorziening voor met name de bezoekers draagt bij aan de goede bereikbaarheid van de knooppunten. Voor de vaste parkeerbehoefte (bewoners en werkers) wordt bij voorkeur gezocht naar parkeeroplossingen op eigen terrein. Bij het parkeren op de openbare weg in de knooppunten en in de omliggende stadsdelen moet vooral rekening worden gehouden met de leefbaarheid. Bij dit al hoort een gastvrije benadering van de bezoeker van de stad.

Conform het uitvoeringsprogramma van de nota "Parkeervisie Nijmegen" hebben wij onderzoek gedaan naar de parkeerbalans van de binnenstad, een meerjarenplan parkeertarieven opgesteld en een principe besluit genomen over de invoering van betaald parkeren rondom knooppunten. Bij bouwplannen dient rekening gehouden te worden met de Parkeereis. Voor het bepalen van de gemeentelijke parkeereis bij bouwplannen maakt de gemeente Nijmegen gebruik van publicatie 182 'Parkeerkencijfers, basis voor parkeernormering' van het CROW.

Waar te vinden?: <http://www2.nijmegen.nl/wonen/verkeervervoer/beleid/auto>

Beleidsnotitie fietsparkeren

Vastgesteld door de Raad op 12 december 2007

Opgesteld door afdeling Beleid Openbare Ruimte, DGG

Doel: Het fietsparkeerbeleid heeft als doelstellingen:

- De kwaliteit van de openbare ruimte te kunnen waarborgen
- De fietser beter van dienst te kunnen zijn
- Het aantal fietsdiefstallen te verminderen
- De kwaliteit van de handhaving te verbeteren

Maatregelen die deze doelstellingen haalbaar moeten maken zijn:

- Betere bewegwijzering
- Meer of beter benutten van bewaakte stallingen
- Meer stallingsmogelijkheden
- Een pilot met maximaal 1 uur stallen tijdens piekuren en
- Een effectieve campagne

Waar te vinden: <http://www2.nijmegen.nl/wonen/verkeervervoer/beleid/fiets>

Uitvoeringsprogramma fietsinfrastructuur 2003 - 2012 (zie ook uitwerking in hoofdstuk 7)

Vastgesteld door de Raad op 11 juni 2003

Opgesteld door afdeling Beleid Openbare Ruimte, DGG

Doel: Met het vaststellen van de nota Mobiliteit in Balans heeft de gemeente Nijmegen gekozen voor het versterken van duurzame vervoerswijzen, vooral door het aanbieden van specifieke infrastructuur en voorzieningen van goede kwaliteit. Voor de fietser is dit vervolgens uitgewerkt in een routegewijze aanpak van de fietsknelpunten. Niet zozeer het uitbreiden van het fietsnetwerk maar het kwalitatief verbeteren van de fietsroutes heeft de voorkeur om het fietsgebruik te verhogen. Het uitvoeringsprogramma is opgesteld om de fietsinfrastructuur te verbeteren. Deze ambitie is uitgewerkt in vier taken: Het realiseren van directe en samenhangende routes, het verhogen van de verkeersveiligheid voor fietsers, het realiseren van comfortabele en aantrekkelijke routes en het optimaliseren van aansluiting tussen openbaar vervoer en fiets.

Waar te vinden: <http://www2.nijmegen.nl/wonen/verkeervervoer/beleid/fiets>

Besluit Hoogwaardig Openbaar Vervoer Nijmegen

Vastgesteld door de Raad op 22 februari 2006

Opgesteld door de afdeling Beleid Openbare Ruimte en Economische Zaken, DGG

Doel: Met dit besluit heeft de Raad gekozen om drie lijnen voor hoogwaardig openbaar vervoer (HOV) te ontwikkelen, de zogenaamde Keizerlijnen, waarbij de centrumroute door de Burchtstraat loopt. Met dit HOV-netwerk moet de bereikbaarheid van Nijmegen en haar economische knooppunten in de toekomst gegarandeerd en verbeterd worden. Het HOV wordt een volwaardig alternatief voor de auto, dat altijd snel, frequent en betrouwbaar is, ook als de capaciteit van het autonetwerk bereikt is.

Waar te vinden? Het onderzoeksrapport: http://www2.nijmegen.nl/mmbase/attachments/126273/eindrapport_HOV_def.pdf

Het raadsbesluit en inspraak: http://www2.nijmegen.nl/mmbase/attachments/197254/R2005-265hoogwaardig_openbaar_vervoer_centrummarkt.pdf

Uitwerking Hoogwaardig Openbaar Vervoer Nijmegen

Vastgesteld door de Raad op 19 december 2007

Opgesteld door de afdeling Beleid Openbare Ruimte en projectbureau DGG, ism vele andere disciplines

Doel: Dit rapport bevat de uitwerking van de eerste van de drie Keizerlijnen: Heijendaal - Centraal Station - centrum - Nijmegen-Noord - Ressen (- Bommel). Geconcludeerd is dat voor deze verbinding een tramverbinding (door de Burchtstraat) kansrijk lijkt en dat deze mogelijkheid verder wordt uitgewerkt met Stadsregio Arnhem Nijmegen.

Waar te vinden?: http://www2.nijmegen.nl/wonen/verkeervervoer/beleid/openbaar_vervoer

StadsRegioRail

Vastgesteld door de StadsregioRaad in de periode 2003 - 2007. Laatste stand van zaken wordt gegeven in een brochure in februari 2007

Opgesteld door Stadsregio Arnhem Nijmegen in samenwerking met de afzonderlijke gemeenten, waaronder Nijmegen

Doel: StadsregioRail betreft de verbetering van het regionale treinsysteem door meer regionale treinen per uur en meer stations. In Nijmegen betreft het twee nieuwe stations, station Lent en station Goffert. De Stadsregio heeft van het Ministerie financiën gekregen om het project uit te voeren.

Waar te vinden?: <http://www.destadsregio.nl>; zoeken op mobiliteit en stadsregiorail

Masterplan OV Stadsregio Arnhem Nijmegen

Vastgesteld door de StadsregioRaad op 28 februari 2008.

Opgesteld door de Stadsregio Arnhem Nijmegen in samenwerking met diverse gemeenten, waaronder afdeling Beleid Openbare Ruimte van gemeente Nijmegen

Doel: In het Masterplan OV worden de stadsregionale ambities op het gebied van openbaar vervoer tot 2020 vastgelegd. Uitgangspunt hiervoor is StadsregioRail, maar in aanvulling daarop wordt een aantal HOV-lijnen nagestreefd. De Nijmeegse HOV-visie is overgenomen in het Masterplan OV en is daarmee ingebed in het regionale beleid. Doel is om de regio duurzaam bereikbaar te maken en een netwerk te ontwikkelen waarin het StadsregioRail en een aantal HOV-lijnen de dragers zijn en het overige openbaar vervoer daarop aansluit.

Waar te vinden? <http://www.destadsregio.nl> zoeken op mobiliteit en masterplan

Checklist toegankelijkheid openbare ruimte

Vastgesteld door het College op 14 februari 2006

Opgesteld door de afdeling Beleid Openbare Ruimte DGG en de afdeling beleidsontwikkeling van DIW

Doel: Samen met de Seniorenraad, Platform Gehandicapten Nijmegen en de Werkgroep Integratie Gehandicapten (WIG) is een checklist opgesteld met aandachtspunten voor de toegankelijkheid van de leefomgeving, zodat zowel in aanleg als in beheer bewust rekening wordt gehouden bij de vele aspecten die de toegankelijkheid beïnvloeden. Deze checklist is een standaard element bij de planvorming van projecten in de openbare ruimte. In principe gaat dat om de hele stad, maar de nadruk ligt op de belangrijkste routes van en naar de woonservicegebieden. Hiermee bevorderen we dat ouderen en mensen met een functiebeperking deel uit kunnen blijven maken van het sociale leven en zo lang mogelijk zelfstandig kunnen wonen. Daarnaast profiteert elke gebruiker van de openbare ruimte van een goed aangelegde en onderhouden infrastructuur.

Waar te vinden? afdeling Beleid openbare ruimte

BBKAN

Beter Bereikbaar KAN is het regionale convenant op het gebied van dynamisch verkeersmanagement. Daarin wordt aangegeven hoe door de verschillende wegbeheerders in de regio wordt omgegaan met structurele en incidentele bereikbaarheidsproblemen op het wegennet. In 2005 is gestart met de uitvoering van een actieprogramma (initiatief KAN).

Waar te vinden? www.bbkan.nl

Planboek snelfietsroute Nijmegen-Wijchen

Vastgesteld door de Raad op 11 juni 2003

Opgesteld door afdeling Beleid Openbare Ruimte, DGG

Doel: In het planboek fietsbeleid wordt ingegaan op het aanleggen van de snelfietsroute tussen Nijmegen en Wijchen. Deze fietsroute is in september 2007 officieel geopend.

De Snelfietsroute gaat uit van één hoogwaardige hoofdverbinding tussen Nijmegen en Wijchen om het gros van de fietsers te bedienen. Parallelroutes blijven uiteraard beschikbaar, maar de snelfietsroute biedt de snelste route wat betreft reistijd en comfort. Hoogwaardigheid betekent een hoog kwaliteitsniveau in de vorm van directheid, een vlakke asfaltverharding, autoluwheid, voorrang op wijkniveau en korte wachttijden bij verkeersregelingen.

Waar te vinden: <http://www2.nijmegen.nl/wonen/verkeervervoer/beleid/fiets>

De Doorsteek XL: Fietsnetwerk Waalsprong (zie ook uitwerking in hoofdstuk 7)

Vastgesteld door het College op 16 oktober 2007

Opgesteld door de afdeling Beleid Openbare Ruimte

Doel: Doelstelling is Nijmegen-Noord en daarmee de bestaande stad bereikbaar te houden. De inzet is zoveel mogelijk mensen de fiets te laten kiezen door goede fietsvoorzieningen aan te bieden. Uiteindelijk moet tenminste de helft van alle korte ritten tot 7,5 km per fiets worden afgelegd. Daarvoor is het nodig de fiets als vervoermiddel te bevoordelen zodat mensen de auto laten staan. Een hoog intern fietsgebruik in Nijmegen-Noord vlakkt het interne autogebruik in de wijk af en geeft daarmee ruimte aan noodzakelijk autoverkeer.

In het collegebesluit Fietsnetwerk Waalsprong van 16 oktober 2007 en op de kaart van het fietsnetwerk Waalsprong staan de nieuwe fietsverbindingen die de west- en oostkant van Nijmegen-Noord beter met elkaar gaan verbinden.

Waar te vinden: <http://www2.nijmegen.nl/wonen/verkeervervoer/beleid/fiets>

Projecten

Checklist ruimtelijke projecten projectbureau

Opgesteld door het Projectbureau, DGG

Doel: De checklist beoogt een belangrijk hulpmiddel te zijn bij het werken aan projecten. De checklist biedt een houvast voor nieuwe en ervaren projectmedewerkers. De checklist geeft voorts inzicht in de verschillende onderdelen en deelproducten welke tijdens de levensloop van een project (moeten) worden gemaakt. De checklist legt een belangrijke basis voor de afspraken die de opdrachtnemer maakt met de opdrachtgever.

Waar te vinden? *Op binnenwerk, bij organisatie, grondgebied, projectbureau. Alleen dus voor intern gebruik binnen de gemeente.*

Ruimtelijke Ontwikkelingen

Kansenboek, uitwerkingsnota kansenboek, vervolg Kansenboek (zie ook uitwerking in hoofdstuk 7)

Vastgesteld door de Raad op 12 maart 2008

Opgesteld door de afdeling Stadsontwikkeling, DGG

Doel: Begin 2002 is het Kansenboek 'Kansen voor de Keizerstad, ruimtelijke verkenning 2030' vastgesteld. Een dynamisch instrument dat recht doet aan de maatschappelijke en economische ontwikkelingen in en rond Nijmegen. Geen blauwdruk maar een ruimtelijke verkenning gericht op concrete (her)ontwikkelingskansen. De Raad heeft in 2002 besloten het Kansenboek iedere twee jaar te actualiseren. In 2004 is een Uitwerking Kansenboek gemaakt.

Het Kansenboek is geactualiseerd op basis van het coalitieakkoord 'Bruggen bouwen aan de Waal' en alle relevante ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen in de stad en de regio.

Nieuwe accenten bij deze actualisatie zijn 'de aantrekkelijke stad' en 'de duurzame stad'. De sociale dimensie van het (voorheen vooral fysieke) Kansenboek is een extra thema geworden.

Waar te vinden? http://www2.nijmegen.nl/wonen/projecten/visies_op_stadsontwikkeling/Kansenboek

Sport en Spel

Beleidsnota "Kom je buiten spelen" (zie ook uitwerking in hoofdstuk 7)

Vastgesteld door de Raad op 14 maart 2007

Opgesteld door de afdeling Beleidsontwikkeling van DIW

Doel: De centrale doelstelling van deze beleidsnotitie is het per wijk verbeteren van het woonmilieu voor kinderen door het creëren van een goede formele en informele speelinfrastructuur, afgestemd op hun behoeften, zodat ze volop de kans krijgen zich op een veilige manier lichamelijk, geestelijk en sociaal optimaal te ontwikkelen.

Waar te vinden? http://www2.nijmegen.nl/gemeente/gemeenteraad/politieke_avond/politieke_avonden_2007/agendas_en_stukken_2007/14_maart_2007

Beleidsnota “Van buiten spelen naar sporten 2007-2010” (zie ook uitwerking in hoofdstuk 7)

Vastgesteld door de Raad op 4 juli 2007

Opgesteld door de afdeling Beleidsontwikkeling van DIW

Doel: De centrale doelstelling van deze beleidsnotitie is het per wijk verbeteren van het woonmilieu voor jongeren door het creëren van een goede infrastructuur voor recreatieve sportplekken en ontmoetingsplekken, afgestemd op hun behoeften, zodat jongeren gestimuleerd worden tot bewegen en sporten en zich zo op een gezonde en sportieve wijze ontwikkelen tot fitte burgers. Fitte burgers die in de openbare ruimte kunnen blijven bewegen.

Waar te vinden? http://www2.nijmegen.nl/gemeente/gemeenteraad/politieke_avond/politieke_avonden_2007/agendas_en_stukken_2007/4_juli_2007

Water

Waterplan Nijmegen

Vastgesteld door de Raad op 27 juni 2001

Opgesteld door de afdeling Beleid Openbare Ruimte, DGG

Doel: Het waterplan heeft als doelen een gezond veerkrachtig watersysteem in een aantrekkelijke woonomgeving. Belangrijkste concrete speerpunten zijn de herinrichting van de vijvers en het afkoppelen van hemelwaterafvoer van de riolering. Bij dit alles wordt veel aandacht gevraagd voor participatie door en communicatie met burgers. Het waterplan is inhoudelijk en programmatisch grotendeels geïntegreerd in het GRP 2005-2009.

Waar te vinden?: http://www2.nijmegen.nl/wonen/milieuenafval/water_riolering/waterplan

Notitie Streefbeelden Dukenburg en Lindenholt 2004 (zie ook uitwerking in hoofdstuk 7)

Vastgesteld door het College op 24 augustus 2004

Opgesteld door de afdeling Beleid Openbare Ruimte, DGG

Doel: Streefbeelden met onderliggende criteria vaststellen, die dienen om het doel van het waterplan (een gezond veerkrachtig watersysteem in een aantrekkelijke woonomgeving creëren) te bereiken. Met name het streefbeeld spelend/ontdekkend geeft aanleiding om de ontwerpen voor de herinrichting door middel van participatieprocessen met bewoners op te stellen.

Waar te vinden?: <http://www.waterbewust.nl/docs/streefbeelden.pdf>

Gemeentelijk rioleringsplan (GRP) 2005-2009

Vastgesteld door de Raad op 8 juni 2005

Opgesteld door de afdeling Beleid Openbare Ruimte, DGG

Doel: Het GRP is een beleidsmatig en strategisch plan voor vernieuwing, verbetering en instandhouding van het gemeentelijk rioolstelsel. Doelen die met het GRP worden nagestreefd zijn bescherming van de volksgezondheid, een duurzame bescherming van natuur en milieu en handhaving van een goede leefomgeving.

Waar te vinden?: http://www2.nijmegen.nl/wonen/milieuenafval/water_riolering/rioleringsplan

Afkoppelnota

Vastgesteld door het College op 19 juni 2008

Opgesteld door Ingenieursbureau, DGG

Doel: Deze nota bevat eisen voor het ontwerp en de aanleg van afkoppel- en infiltratievoorzieningen, zowel voor openbaar als particulier terrein. Interne en externe doelgroepen kunnen deze nota gebruiken: gemeenteambtenaren, adviesbureaus, projectontwikkelaars, woningbouwverenigingen, aannemers en inwoners van de gemeente Nijmegen.

Waar te vinden? <http://www.waterbewust.nl/docs/nota.pdf>

NB: Beleid voor de openbare ruimte is niet alleen verwoord in nota's en aparte documenten. Een aantal beleidsregels zijn opgenomen in verordeningen zoals de APV en de bouwverordening. Denk hierbij aan eisen bereikbaarheid hulpdiensten, parkeereisen, hondenuitlaat plaatsen. Deze regelgeving is te vinden op http://www2.nijmegen.nl/gemeente/verordeningen_regels. Er is gepoogd deze lijst van beleidskaders zo compleet mogelijk te maken. Mocht u wat missen dan kan deze lijst in de volgende actualisatie van het Handboek worden aangevuld. Neemt u dan contact op met de afdeling Ingenieursbureau (secretariaatingenieursbureau@nijmegen.nl).

7

Beleidsuitwerking Openbare Ruimte

In dit hoofdstuk zijn een aantal beleidsnota's in detail uitgewerkt.

Beleid Mobiliteit

De nota Mobiliteit in Balans van Nijmegen (2002) geeft de algemene beleidsuitgangspunten en doelstellingen voor verkeer en mobiliteit die gelden voor de hele stad. De lokale en regionale bereikbaarheid moeten in balans zijn met leefbaarheid en duurzaamheid.

Sinds de vaststelling van deze nota is een aantal besluiten genomen door college en raad waarin de beleidslijnen (op onderdelen) verder zijn uitgewerkt en deels ook tot wijzigingen is besloten. In de loop van 2009 wordt een actualisering van deze nota Mobiliteit in Balans ter vaststelling aangeboden aan de Raad, waarin alle beleidsbeslissingen worden samengebracht en wordt aangegeven welke koerscorrecties nodig worden geacht om de stad ook na 2012 goed bereikbaar te houden.

Centraal in het gemeentelijke beleid staat het beter benutten van wegen, het versterken van duurzame vervoerswijzen en door het aanbieden van specifieke infrastructuur en een duurzaam veilig verkeerssysteem. Het mobiliteitsbeleid is toegespitst op ruimtelijke ontwikkelingen zoals stedelijke knooppunten en de woongebieden. Waar het weggennet onvoldoende capaciteit heeft zal eerst onderzocht moeten worden of openbaar vervoer en fiets de problematiek kunnen oplossen. Bij het kiezen van oplossingen werkt Nijmegen volgens de trits benutten, beprijzen, bouwen, dus eerst onderzoeken of door benuttingsmaatregelen de bereikbaarheid kunnen verbeteren, vervolgens door positieve of negatieve prijsprikkels de mobiliteit sturen en pas als laatste optie nieuwe weginfrastructuur aanleggen.

Autoverkeer

Het hoofdwegennet in Nijmegen is vastgesteld in het wegencategoriseringsplan uit 2004. Dit zijn de 50-km-wegen (gebiedsontsluitingswegen), onderverdeeld in categorie A en B. Voor de wegen in de categorie B die niet voldoen aan de eisen die aan een 50km-weg gesteld worden vanuit duurzaam veilig maar te hoge intensiteiten hebben voor een 30km-weg of onderdeel zijn van ene busroute moet onderzocht worden of aanpassing van de inrichting of van de functie wenselijk is. (zie kaart op pagina hiernaast)

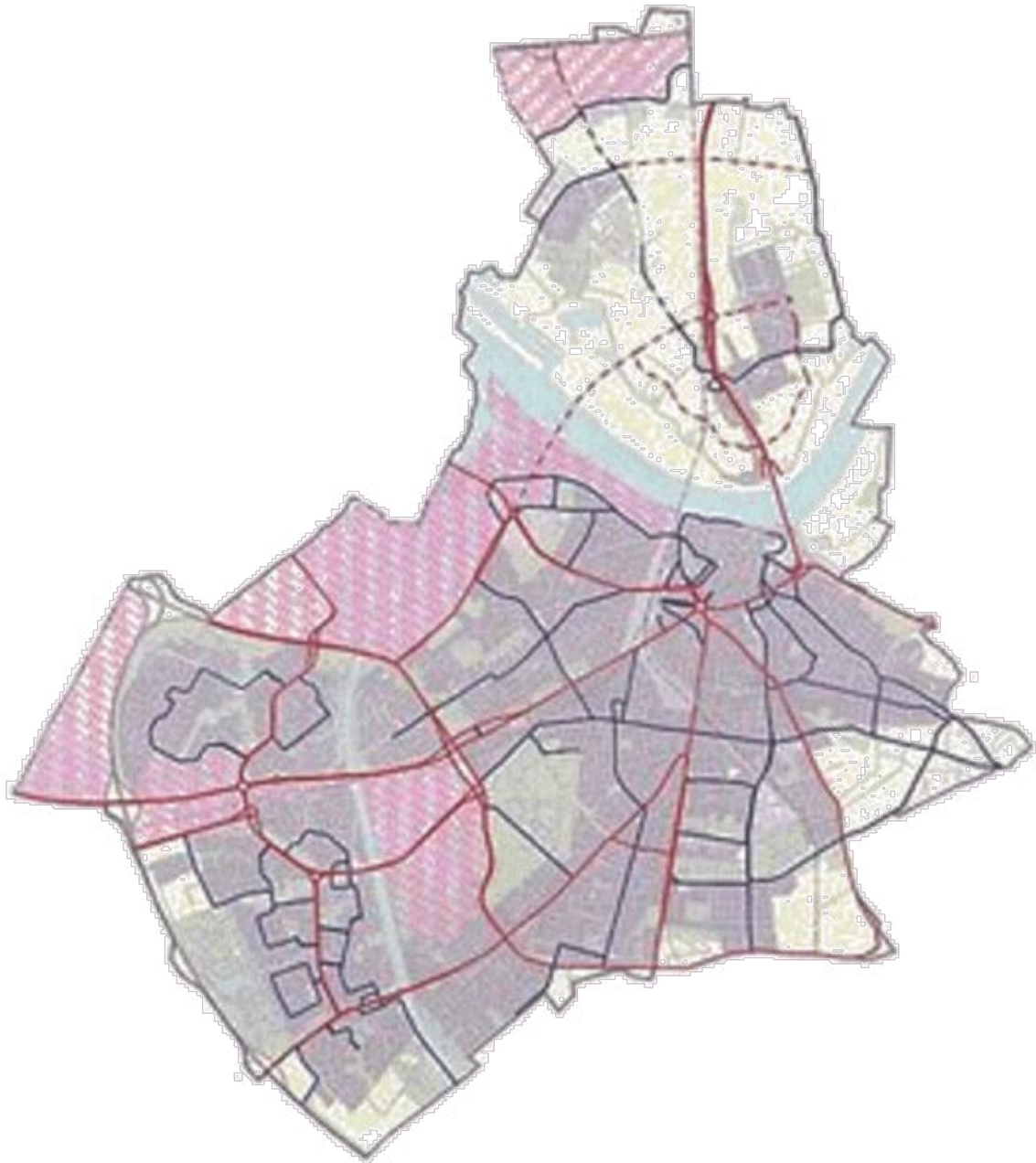
Parkeren

Voor het parkeren gelden twee doelen die in de parkeervisie gewaarborgd worden.

- Gastvrijheid
- Maatschappelijke verantwoordelijkheid (en bereikbaarheid)

Gastvrijheid. Het parkeerbeleid moet aansluiten op het gedrag van de gebruiker en moet zoveel mogelijk inspelen op het gewenste gedrag. Het gastheerschap heeft daarin een centrale rol. Het parkeren in Nijmegen moet helder, duidelijk en prettig zijn, de parkeerplaatsen moeten gemakkelijk te vinden zijn, ter plekke moet begrijpelijke informatie over parkeren en betalen gegeven worden en het moet er schoon en veilig zijn. De economische ontwikkeling van de stad moet niet worden belemmerd, maar er moeten juist voldoende faciliteiten worden geboden. Daarbij hoort een goede bereikbaarheid.

Maatschappelijke verantwoordelijkheid. Het parkeerbeleid moet passen in het mobiliteitsbeleid. Het stimuleren van het gebruik van duurzame vervoerswijzen, gekoppeld aan een selectief autogebruik staat centraal om de bereikbaarheid van de stad te garanderen. Om te grote druk van autoverkeer op bepaalde gebieden en wegen te voorkomen (vooral centrum en de wegen ernaar toe, waardoor de bereikbaarheid in het geding is), dient het parkeerbeleid als rem op het

Rood: Gebiedsontsluitingsweg A
 Blauw: Gebiedsontsluitingsweg B

Ontwerp Wegcategoriseringsplan (Variant B)

(te) veelvuldig vermijdbaar en niet noodzakelijk gebruik van de auto en maakt het financieel mogelijk om alternatieven in de vorm van fiets en openbaar vervoer aantrekkelijker te maken (goede, veilige en aantrekkelijke fietsenstalling, parkeren op afstand). Ook vanuit het milieubeleid wordt belang gehecht aan de beheersing van de automobilititeit. Het verminderen van de emissie van het autoverkeer (besluit luchtkwaliteit, het terugdringen van de geluidsoverlast) zijn daarbij de belangrijkste opgaven, die invloed hebben op het parkeren.

Belangrijke uitdagingen zijn:

- ruimtelijk: kwaliteit door bundeling activiteiten, bereikbaar voor iedereen
- bereikbaarheid van de stad is essentieel
- oplossingen moeten de ruimtelijke kwaliteit van de stad beschermen

- parkeergarages centrum worden aan de rand van het centrum gerealiseerd
- bouwplannen voorzien in hun eigen parkeervraagstuk waarbij het parkeren op eigen terrein en bij voorkeur ondergronds wordt geregeld. Er moet worden voldaan aan de parkeernormen zoals vastgesteld in de Parkeervisie.
- door beprijzing (betaald parkeren en vergunninggebieden) kan de bereikbaarheid gewaarborgd worden. Pas op dat we ons niet uit de markt prijzen ten opzichte van omliggende gemeenten)

Uitgangspunten zijn:

- Faciliteren noodzakelijk autogebruik
- Stimuleren van:
 - Alternatieve vervoersmiddelen
 - Parkeren op afstand (transferia)
 - Mijden van piekmomenten
 - Gebruik schonere auto's
 - Ontmoedigen vermijdbaar autogebruik.

Uitwerking parkeervisie voor de knooppunten:

Centrum

In het centrum van Nijmegen wordt het parkeren al sinds de 70-er jaren gereguleerd door middel van betaald parkeren en een vergunningensysteem. In 1993 is het parkeertarievenplan Binnenstad vastgesteld. Sinds die tijd geldt de 0-optie, wat inhoudt dat het aantal parkeerplaatsen in principe niet meer is uitgebreid. Er zijn wel nieuwe parkeervoorzieningen gebouwd, tegelijk zijn parkeerplaatsen op straat verdwenen. In de garages zijn er 600 plaatsen bijgekomen (Kelfkensbos), maar hetzelfde aantal is op straat opgeheven. Het aantal vergunningen voor bewoners is toegenomen, hetgeen de druk op de bezoekersplaatsen doet toenemen.

In de afgelopen periode is het winkelareaal en het aantal arbeidsplaatsen toegenomen met respectievelijk 14% en 1%. Dit houdt gelijke trend met de toename van de afzet van parkeeruren in het centrumgebied (jaarlijks 1,5%).

Brabantse Poort

Bij de ontwikkeling van de Brabantse Poort heeft het parkeerbeleid een belangrijke rol gespeeld. Aansluitend op het landelijke en regionale beleid is door het beperken van het aantal parkeerplaatsen het gebruik van alternatieve vervoerwijzen fiets, bus en trein gestimuleerd. Om het gebruik van de aanwezige parkeerplaatsen te reguleren is in 1997 betaald parkeren ingevoerd in combinatie met een vergunningensysteem voor bewoners en werkers.

Het gebied Brabantse poort wordt doorsneden door wegen (van Schuylenburgweg) en de spoorlijn. De onderlinge uitwisseling of dubbelgebruik van parkeerruimte op piektijden wordt hierdoor verstoord. Met het verbeteren van het gebruik van de parkeerplaatsen en het afstemmen van de prijs op de benutting kan de parkeersituatie verder verbeterd worden. De toekomstige ontwikkelingen bij het winkelcentrum en bij Triavium bieden mogelijkheden om tot een betere afstemming te komen.

Met dezelfde uitgangspunten die voor het centrum zijn

geformuleerd zal ook voor de Brabantse poort een integraal parkeerplan worden uitgewerkt.

Heijendaal

Knooppunt Heijendaal wordt gevormd door de Radboud Universiteit Nijmegen RUN en het Universitair Medisch Centrum UMC. Voor het gebied is een toekomstplan opgesteld, waarbij voor het parkeren voorzien is in twee nieuwe parkeergarages. De ontwikkelingen gaan op dit moment zeer snel. De parkeerdruk op het gebied is op werktijden erg hoog. In overleg van RUN en UMC zal een parkeerplan worden opgesteld, waardoor het mogelijk wordt om de geplande parkeergarages te financieren en de overlast voor de aanliggende woongebieden zoveel mogelijk te beperken.. Hiervoor zal op korte termijn een plan van aanpak moeten worden opgesteld.

Winkelsteeg

Het knooppunt Winkelsteeg moet nog tot ontwikkeling komen. Een eerste aanzet daarvoor wordt gedaan door het Philips Citycentrum PCC. Gezocht is naar een vorm, waarin het beheer van de parkeervoorziening door de gemeente wordt opgepakt. Dit gebeurt op basis van een huurovereenkomst.

Lent en Ressen P.M.

Uitwerking parkeervisie voor de invloedsgebieden

Omgeving centrum

Als gevolg van het betaald parkeren in het Centrum is er parkeerdruk ontstaan in de omliggende wijken. In combinatie met de toenemende parkeerbehoefte van de bewoners van deze gebieden leidt dit tot grote druk op de leefomgeving. Om deze overlast tegen te gaan en vooral het parkeren voor bewoners mogelijk te maken wordt het invloedsgebied stap voor stap gereguleerd. Het gebied zal zich geleidelijk uitbreiden. Naast gebied oost en Bottendaal, waarvoor nu al parkeerregulering wordt ingevoerd zal er ook worden onderzocht of in West (Biezen, Waterkwartier) en in de Ooij moet worden gereguleerd.

In 2003 is het systeem van parkeerregulering in de invloedsgebieden onderzocht. Daaruit blijkt dat het systeem functioneert, maar dat voornamelijk in de avonden er plaatselijk nog sprake is van overlast (Bottendaal e.o.). Het bijstellen van de tarieven en de venstertijden (ook in de avonden) kan hier voor verbetering zorgen.

Omgeving Brabantse Poort

Ook bij de Brabantse Poort wordt de leefomgeving in de omliggende wijken op de proef gesteld. In juli 2003 heeft de gemeenteraad besloten om in een deel van Zwanenveld betaald parkeren in te stellen. Net zoals bij de omgeving van het centrum zal ook in de omgeving van de Brabantse Poort het reguleren van het gebruik van de openbare parkeerplaatsen in de toekomst uitbreiden.

Omgeving Heijendaal

Als gevolg van de toegenomen activiteiten op het knooppunt Heijendaal is de parkeerdruk op de omliggende wijken nu al aanleiding tot klachten van de bewoners. Als in de nabije toekomst op Heijendaal wordt overgegaan tot betaald parkeren, zal de vraag naar regulerende maatregelen in de omgeving toenemen. Bij de ontwikkeling van de plannen voor Heijendaal zal daarmee rekening moeten worden gehouden.

Omgeving winkelsteeg, Lent en Ressen PM

Uitwerking parkeervisie voor de specifieke gebieden

Woongebieden

Bij de ontwikkeling van nieuwe woongebieden is uitgangspunt dat er voldoende parkeergelegenheid wordt aangelegd. Daarvoor zijn er normen ontwikkeld. Ontwikkelingen als gemiddelde woningbezetting en autobezit kunnen aanleiding zijn om de parkeernormen bij te stellen. Recent onderzoek in Grootstal en Oosterhout geeft geen aanleiding om de normen bij te stellen. Uit het onderzoek blijkt wel dat de aanleg van parkeerplaatsen op eigen terrein meer wordt toegepast, ten koste van de openbare parkeervoorzieningen. Daardoor vermindert het dubbelgebruik van parkeerplaatsen en kan er incidenteel een plaatselijk tekort zijn aan parkeerplaatsen. Bij de aanleg van openbare parkeerplaatsen moet daarmee rekening worden gehouden door clustering van parkeerplaatsen op acceptabele loopafstand van de woningen. Bewoners van de wijk zijn zelf verantwoordelijk voor het goed functioneren van de parkeervoorziening. Dit geldt vooral als er een tekort aan parkeerplaatsen ontstaat door herbesteding van de parkeerplaats op eigen terrein.

In de oudere wijken is de parkeerdruk op de openbare parkeervoorziening in de loop der jaren sterk toegenomen. Meestal zijn de mogelijkheden om op eigen terrein te parkeren beperkt en is er geen ruimte voor uitbreiding. Bij herstructurering (inbreiding, nieuwbouw) wordt als eis gesteld dat op eigen terrein aan de parkeerbehoefte wordt voldaan. Tevens biedt dit de mogelijkheid om door aanleg van extra parkeerplaatsen de overbelasting van de buurt te verminderen. Hiervoor is een goed inzicht in de aanwezige parkeerbehoefte gewenst, en inzicht in de bereidheid van de bewoners om daarvoor te betalen. In zijn algemeenheid is het van belang te komen tot clusteren, om de leefsituatie in de straten te verbeteren (spelen op straat, bereikbaarheid hulpdiensten, etc.).

Werkgelegenheidsgebieden

Op nieuwe en bestaande industrieterreinen wordt als eis gesteld dat bedrijven voorzien in voldoende parkeergelegenheid op eigen terrein. Hiervoor zijn parkeerkencijfers ontwikkeld (ASVV-normering). Ontwikkelingen op de arbeidsmarkt (deeltijdwerk) kunnen leiden tot een grotere parkeerdruk. Dit probleem kan niet eenvoudig in de openbare ruimte worden opgelost. Bedrijven horen hiervoor zelf verantwoordelijkheid te dragen. Met het opstellen van vervoerplannen voor werknemers kan daarin een bijdrage worden geleverd. Via het Vervoer Coördinatie Centrum (VCC) levert de gemeente Nijmegen een bijdrage aan deze plannen. Door middel van Parkmanagement is het ook mogelijk om tot gezamenlijke oplossingen te komen van parkeerproblemen in werkgelegenheidsgebieden.

Recreatiegebieden

Het Goffertpark is het belangrijkste recreatiegebied in de gemeente. In het park worden evenementen georganiseerd die een grote publieksaantrekkende werking kunnen hebben. De thuiswedstrijden van N.E.C. zijn hiervan een voorbeeld. Voor deze evenementen is het gewenst om met een mobiliteitsplan te werken, waarbij vooraf de vervoersstromen worden ingeschat en voldoende alternatieven worden geboden voor het autogebruik. Aanvullende busverbindingen en

goede accommodatie voor het stallen van fietsen horen daarbij. Voor het parkeren van auto's dient zo veel mogelijk gebruik te worden gemaakt van de grote parkeerterreinen in de omgeving.

De parkeernormen en de betaald parkeren gebieden kunnen wijzigen door voorschrijdend inzicht. Voor actuele informatie neem contact op met de afdeling Beleid Openbare Ruimte.

Hoofdnetswerk fietsroutes

In de nota Mobiliteit in Balans is een fietsnetwerk vastgesteld. Het netwerk van fietspaden en fietsroutes bestaat uit drie te onderscheiden hoofdonderdelen die in het uitvoeringsprogramma fietsinfrastructuur 2003 - 2012 staan:

De snelfietsroutes ofwel de regionale verbindingen. Deze routes verbinden het centrum van Nijmegen en alle belangrijke bestemmingen via gestrekte en snelle routes met de omliggende wijken en regiogemeenten. Op de snelfietsroutes wordt prioriteit gegeven aan de fietsinfrastructuur. Dat betekent vrijliggende fietspaden en parallelwegen uitgevoerd in (rood) asfalt, met zo gering mogelijk oponthoud op kruisingen met het overige verkeer. Snelfietsroutes kunnen ook fietsstraten zijn, woonstraten waarop de fiets het primaat heeft. (zie kaartje snelfietsroutes)

Het fietsnetwerk bestaat naast de snelfietsroutes uit een aantal aanvullende verbindingen (zie kaartje hoofd fietsnetwerk nota Mobiliteit in Balans).

Daarnaast bestaan er nog recreatieve routes langs en door mooie gebieden en landschappen zoals de dijken, het kanaal en de bossen. Natuurlijk worden ook de snelfietsroutes en andere hoofdroutes veel gebruikt door recreatieve fietsers.

Alle overige fietsverbindingen bevinden zich in het netwerk van wegen en straten in de stad en worden hier niet verder beschreven.

Nijmegen doet grote investeringen in het fietsbeleid. Deze investeringen hebben tot doel het fietsgebruik te stimuleren door een stevige impuls aan de kwaliteit van het netwerk te geven. De investeringen moeten bijdragen aan de groei van het aantal fietsers en aan het verhogen van de tevredenheid van de fietsers over het Nijmeegse fietsklimaat. Het opwaarderen van de belangrijkste fietsroutes in Nijmegen is meer dan alleen het wegwerken van achterstallig onderhoud. In het ontwerp moet ook aandacht zijn voor aspecten zoals sociale en verkeersveiligheid, comfort en aantrekkelijkheid en directheid van routes. Dit zijn meteen de aspecten waar het kwaliteitsniveau aan moet voldoen. Essentieel element hierin is de kwaliteit en duurzaamheid van verharding door het asfalteren van hoofdroutes (relatie Handboek Ondergrondse Infrastructuur, HOI).

Hoofd fietsnetwerk

Beleid Groen

De Groene Draad - april 2007

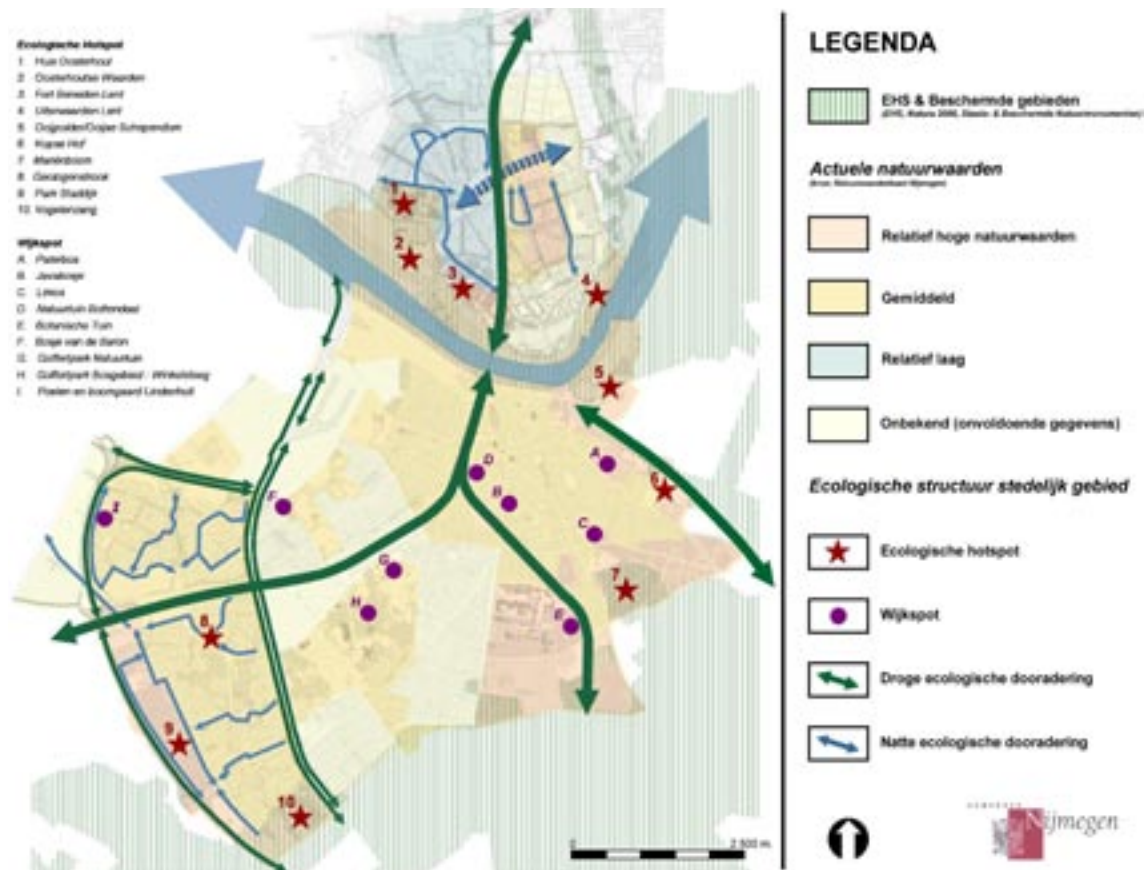
De Groene Draad levert de handvatten om groen een sterke positie te geven binnen de dynamiek van de verschillende stedelijke ontwikkelingen. In dit groenplan is aangegeven wat de opgave voor het groen uit het coalitieakkoord inhoudt. Zo investeren we in het groen in de wijken, worden er koppelingen gemaakt met andere beleidsvelden zoals sport, gezondheid en milieu. Denk hierbij aan de betekenis van groen als plek om te sporten en te recreëren; groen als middel om de luchtkwaliteit te verbeteren; groen als een belangrijke rol bij de opvang van hemelwater. Daarnaast streven we naar een kwaliteitsverbetering van het groen in en om Nijmegen door extra te investeren in groene structuren in de stad. Stenige plekken worden groener en duurzamer ingericht. Laanbeplantingen worden aangepakt en opgeknapt. Bij bouwplannen zoeken we naar creatieve oplossingen waarbij groen een belangrijke rol heeft.

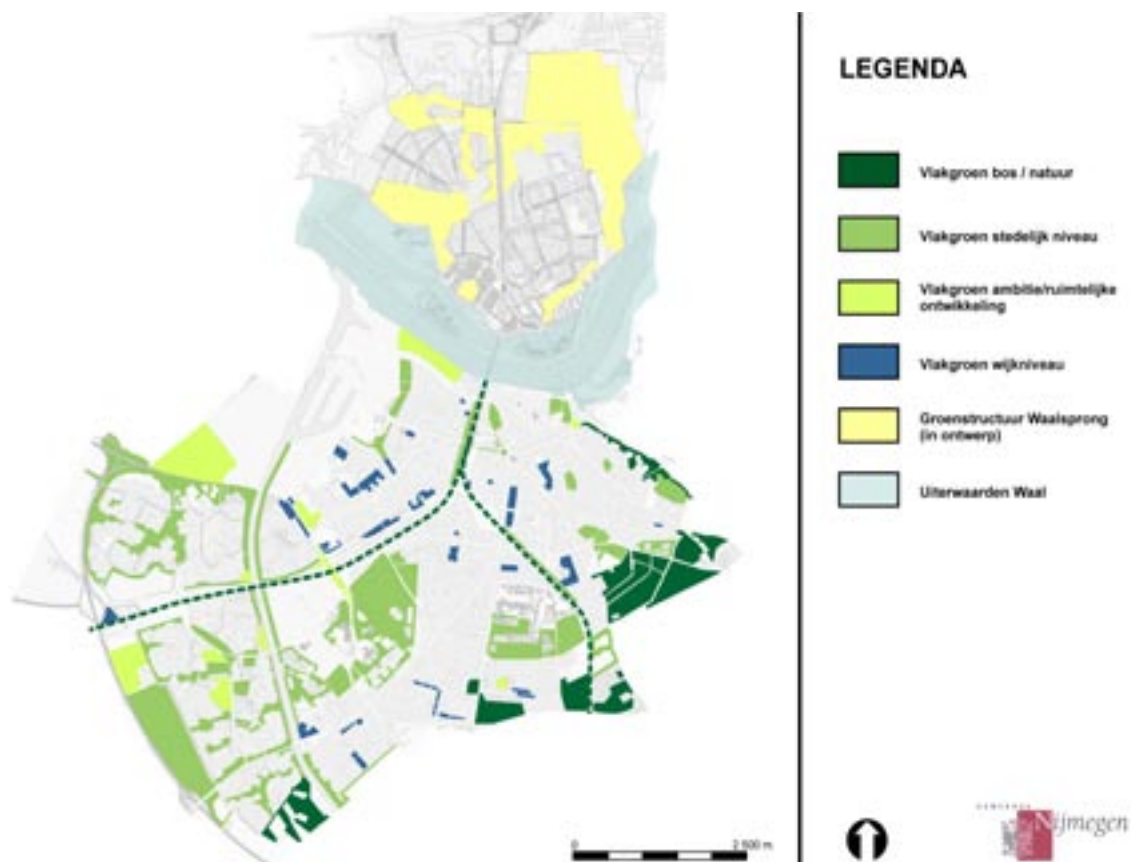
Groen is ook belangrijk voor de natuur en biodiversiteit van de stad. We streven er naar om de natuurwaarde verder te ontwikkelen, zeker op die plaatsen waar veel kansen liggen zoals in park Staddijk, de bosrijke stadranden, de watergangen in Lindenholt en Dukenburg en de uiterwaarden.

Nu en in de toekomst zal er meer ruimte voor water nodig zijn in de stad. We onderzoeken welke groene plekken zich lenen voor een functiecombinatie tussen groen en water.

Ook bewoners spelen een belangrijke rol bij de invulling en het gebruik van het groen in de stad. We willen bewoners meer betrekken bij de inrichting van groengebieden, maar ook bij het beheer van het groen. Er zijn al een aantal werkgroepen zeer actief bij het groen in de woonomgeving.

Ecologische Structuur

Groenstructuur / Vlakken

Naast de genoemde ambities zijn de karakteristieken van de verschillende wijken beschreven en de kansen en mogelijkheden benoemd. Bij nieuwe ontwikkelingen is het belangrijk om aan te sluiten bij het groene karakter van de wijk: behouden wat noodzakelijk is en versterken van het karakter waar dit mogelijk is.

In de Groene Draad is de hoofdgroenstructuur op kaart aangegeven. Hierop staan de belangrijkste groene elementen (lijnen en vlakken): wijk- en stadsparken, belangrijke bomenlanen, begraafplaatsen, bos en natuurgebieden. Er is onderscheid gemaakt in elementen die een betekenis hebben op stadsniveau of op wijkniveau. Bij de inventarisatie van de elementen is gekeken naar de waarde die een bepaald element vertegenwoordigt: landschappelijk, ecologisch, structurerend, cultuurhistorisch en beeldbepalende waarde. Ook is gezocht naar duidelijke samenhang en structuren. Naast de inventarisatie van de aanwezige groenelementen zijn de ambities voor het groen op de kaart aangegeven. Doordat inzichtelijk is gemaakt welke groenelementen en -gebieden belangrijk zijn en waarom, is eenvoudig te beoordelen wat de gevolgen van een ruimtelijke ontwikkeling zijn. De groenstructuurkaart dient als instrument voor een consistente afweging van belangen. Niet alleen wordt beoordeeld of een ontwikkeling wenselijk is of niet, maar er wordt ook gekeken wat de mogelijkheden zijn om het groen te versterken of te verbeteren.

Het benoemen van de groenstructuur wil niet zeggen dat het groen dat niet op de kaart staat niet belangrijk is. Deze groenelementen zijn vaak heel belangrijk voor een buurt, een straat of een paar bewoners.

Naast de beschrijving van de groenkenmerken per wijk zijn kansen voor het groen aangegeven. De kansen zijn in een uitvoeringsprogramma opgenomen en financieel vertaald. Voor de genoemde projecten is een planning in de tijd opgenomen.

De Groene allure binnenstad - april 2007

De Groene Allure is een uitwerking van de Groene Draad voor het groen in het centrum. In dit ideeënboek is aangegeven welke mogelijkheden en onmogelijkheden er voor het groen in het centrum en de benedenstad zijn. Niet alleen moet gedacht worden aan nieuwe straatbomen toevoegen, maar ook gevelgroen en groene daken zijn juist in de binnenstad middelen om de stad groener te maken.

Hiermee willen we de leefbaarheid voor bewoners in de binnenstad verbeteren, Nijmegen als winkelstad te verbijzonderen en de ecologische waarde in de stad versterken. Nijmegen moet als groene stad op de kaart gezet worden.

In de Groene Allure zijn de verschillende types groen in de binnenstad beschreven en onderzocht wat de verdere mogelijkheden zijn. Aan de hand van een aantal voorbeelden is verkend en is inzichtelijk gemaakt wat de effecten van groen zijn. Voor elk type groen zijn voorbeeldprojecten benoemd waarvan er een aantal daadwerkelijk verder uitgewerkt worden zoals de vegetatiedaken van het stadhuis en de laanbomen in de Ringstraten.

Bij nieuwe ontwikkelingen moet bekeken worden in hoeverre de ideeën uit de Groene Allure passen binnen de ontwikkeling.

Handboek Stadsbomen - afronding begin 2009

In het Handboek stadsbomen is het beleid voor de bomen in de stad opgenomen. Naast een kaart van de hoofdbomenstructuur zijn alle belangrijke uitgangspunten voor een duurzaam bomenbestand opgenomen.

De hoofddoelstelling van het Handboek Stadsbomen is het waarborgen van de duurzame instandhouding van het Nijmeegse bomenbestand door middel van behoud en ontwikkeling.

Op basis van een analyse van het bomenbestand is geconcludeerd dat bij onveranderd beleid de kwantiteit en de kwaliteit van het bomenbestand de komende decennia sterk achteruit zal gaan. Dat geldt met name voor de groep bomen in de verharding. In het Handboek wordt een koerswijziging van het beleid voorgesteld om dit proces te doorbreken.

In het Handboek Stadsbomen is de boomstructuur vastgesteld. In deze structuur zijn die bomen opgenomen die voor de stad en de wijken het belangrijkst zijn. Het doel van deze structuur is het waarborgen van een samenhangend bomenbestand ten behoeve van de kwaliteit van de woon- en leefomgeving, de identiteit, herkenbaarheid en oriëntatie. In de structuur wordt onderscheid gemaakt tussen hoofdboomstructuur en “buurtbomen”. De bomen uit de hoofdbomenstructuur leveren een bovenlokale bijdrage aan de identiteit / kwaliteit van de stad, het stadsdeel of de wijk. Alle bomen die hier niet toe behoren vallen onder de categorie “buurtbomen”. Deze bomen zijn direct van belang voor de woon- en leefkwaliteit in de buurten, maar hebben geen functie op stadsniveau. Voor de hoofdboomstructuur en de buurtbomen gelden specifieke beleidsdoelen. De hoofdboomstructuur kent een strikte bescherming waarbij ten aanzien van kappen een “nee, tenzij principe” wordt gehanteerd. Moeten bomen uit deze structuur toch gekapt worden, dan dient voor tenminste iedere boom één nieuwe aangeplant te worden. Voor buurtbomen geldt een flexibeler beleid: bij noodzakelijke kap wordt per situatie bekeken of vervanging noodzakelijk is.

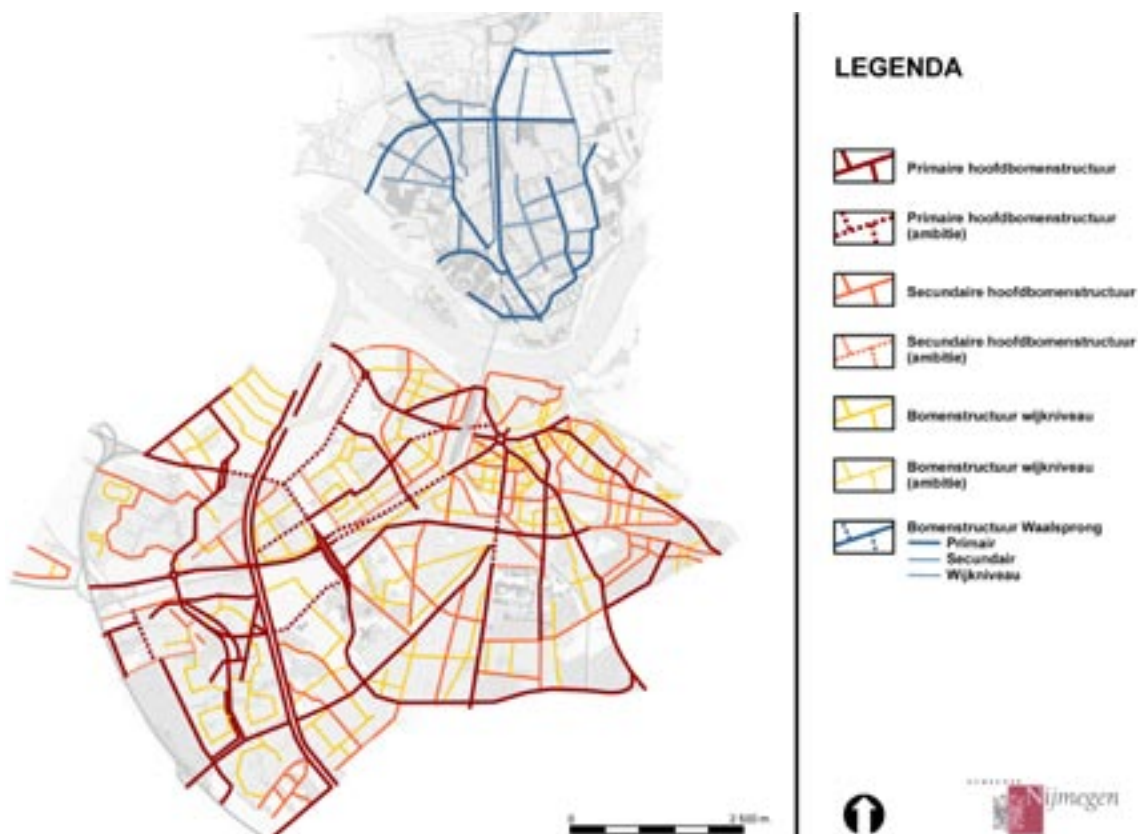
In de kaders voor de bescherming van bomen wordt een nieuw beoordelingsstelsel voor de aanvraag van een rooivergunning beschreven. Deze zal verder vertaald worden in de APV.

Verder wordt beschreven hoe we om moeten gaan met ruimtelijke ontwikkelingen en bestaande bomen of nieuw aan te planten bomen. Waardevolle bomen en bijzondere structuren kunnen een meerwaarde opleveren bij een nieuwe ontwikkeling. Binnen het project wordt gezocht naar de mogelijkheden om bestaande bomen of structuren op te nemen of te versterken. Voor een duurzaam

bomenbestand is het ook belangrijk om veel aandacht aan de soortkeuze te besteden bij nieuwe aanplant. Juist een goede uitgangspositie voor een boom kan vele problemen in de toekomst voorkomen.

Tenslotte wordt ingegaan op een consistent beheer van bomen, met aandacht voor de zorgplicht en veiligheidscontrole, vervanging en verjonging, overlast van bomen, wortelopdruk, ziekten en plagen en tenslotte de mogelijkheden voor bewoners om een boomspeigel te adopteren.

Groenstructuur / Lijnen

Beleid Water

Streefbeelden watergangen (Notitie Streefbeelden Dukenburg en Lindenholt 2004)

Er zijn een vijftal streefbeelden, te weten: 'levend', 'ontdekkend/spelend', 'kijkend', 'stromend' en 'stortend'. In de figuur hieronder is aangegeven waar welke ambitie geldt.

Streefbeelden watergangen in Nijmegen

1. Streefbeeld Levend

Bij dit ambitieniveau staat de natuur centraal. Het doel van dit ambitieniveau is om een zo compleet mogelijk ecosysteem te creëren. Bloeiende oeverplanten en waterplanten zorgen voor een goede waterkwaliteit en een omgeving waarin een grote diversiteit aan diersoorten zich kan ontwikkelen.

Ten aanzien van dit ambitieniveau zijn de volgende (technische) eisen vastgesteld:

- Waterkwaliteit: de chemische kwaliteit moet voldoen aan het hoogst mogelijke niveau, de ecologische waterkwaliteit aan het bijna hoogste tot hoogste ecologische niveau.
- Natuurlijk peilverloop.
- Overstorten en regenwateruitlaten mogen niet voorkomen.
- Extensief onderhoud.
- Zoveel mogelijk natuurvriendelijke oevers.
- Beschoeiingen weghalen waar mogelijk.

2. Streefbeeld Ontdekkend/Spelend

Voor dit ambitieniveau staat de actieve beleving centraal. Het doel voor dit ambitieniveau kan omschreven worden als 'recreëren in een natuurlijke omgeving'. Plekken waar men van de natuur of de aantrekkelijke waterkanten kan genieten worden afgewisseld met plekken waar men met water kan spelen. Hierbij kan gedacht worden aan bruggetjes in een landgoedsfeer (Dukenborgh), stapstenen in het water, knuppelpaden, stuwen, watervalletjes, strandjes, picknickplekken etc..

Ten aanzien van dit ambitieniveau zijn de volgende (technische) eisen vastgesteld:

- Waterkwaliteit: de chemische waterkwaliteit moet minimaal voldoen aan het basisniveau wat op Europees niveau is afgesproken (Europese Kaderrichtlijn Water). Hiermee levert deze ambitie een compensatie voor die van de "kijk-watgangen". De ecologische kwaliteit moet voldoen aan het middelste tot bijna hoogste ecologische niveau.
- Natuurlijk peilbeheer.
- Regenwateruitlaten mogen wel voorkomen, waar mogelijk helofyten voor zuivering.
- Aanwezigheid van cultuur-, sport- en speelelementen.
- Zoveel mogelijk natuurvriendelijke oevers.
- Weghalen beschoeiingen, waar mogelijk.
- Extensief onderhoud.

Een goed voorbeeld van een vijver die de ambitie 'Spelend' heeft gekregen is de herinrichting van de vijver midden in Lindenholt. De vijver ligt in een omgeving waar veel gerecreëerd wordt en bovendien is er genoeg ruimte om allerlei speelelementen aan te brengen.

3. Streefbeeld Kijkend

Voor dit ambitieniveau staat de passieve beleving centraal. Dit zijn vijvers waar qua ruimte niet veel mogelijkheden zijn om iets te ontwikkelen of waar het architectonisch ontwerp bepalend blijft. Waar mogelijk worden de kansen benut om de vijvers ecologisch te versterken, maar het beeld bestaat vooral uit strakke, beschoeide oevers, privé-tuinen en gazons.

Ten aanzien van dit ambitieniveau zijn de volgende (technische) eisen vastgesteld:

- Waterkwaliteit: de chemische waterkwaliteit moet voldoen aan het Maximaal Toelaatbaar Risico. De ecologische kwaliteit moet minimaal aan het middelste ecologisch niveau voldoen. Als dit niet mogelijk is moet de waterkwaliteit gecompenseerd worden door maatregelen elders.
- Vastgesteld peil.

- Regenwateruitlaten mogelijk, waar mogelijk helofyten voor zuivering.

Linksboven ambitie levend (heringerichte vijver Lindenholt Noord) - Linksonder ambitie spelend (heringerichte vijver Lindenholt Midden) - Rechtsboven ambitie kijkend (Lindenholt) - Rechtsmidden ambitie stromend (Doorvoer watergang bij Takenhofplein) - Rechtsonder ambitie Stortend (Overstortvijver bij de Biezen)

Bovenstaand is een voorbeeld te zien van vijvers in Nijmegen die het streefbeeld 'Kijkend' heeft gekregen. Dit zijn vijvers die te smal zijn en weinig ruimte voor oevers hebben.

4. Streefbeeld "Stromend"

Voor dit ambitieniveau blijft het doel beperkt tot de afvoer van water. Belangrijkste aandachtspunt voor deze watergangen is dat er geen belemmeringen zijn voor de afvoer van het water. Deze watergangen krijgen minimaal een matige ecologische waarde.

Hierboven is een foto te zien van de enige watergang die het water rechtstreeks uit het Maas-Waalkanaal ontvangt en doorvoert naar het buitengebied van Beuningen. Doordat het water van het Maas-Waalkanaal zo voedselrijk is groeien er op de oevers allerlei ruigtesoorten als Groot Hoefblad.

5. Streefbeeld "Stortend"

Voor dit ambitieniveau staat de overstort van het rioleringsstelsel centraal. Deze watergangen en overstortvijvers houden minimaal hun lage ecologische waarde. Doordat de gemeente Nijmegen druk bezig is met 'afkoppelen', kunnen deze overstortvijvers in de toekomst hun functie verliezen. Als het zover is zal opnieuw bekeken moeten worden wat we precies met deze vijvers willen.

Beleid Milieu

Kadernotitie Klimaat: "Een goed klimaat voor verandering"

Uitgangspunten in de nota die een relatie hebben met Openbare Ruimte:

Adaptatie

Ruimte voor water, aanpassing riolering en afvoer

Risicocommunicatie hoogwater

Hitte-eilanden voorkomen, traceren en aanpakken. Hier moet voor gezorgd worden door:

- Informatievoorziening (infrarood kaarten),
- Groene allure voor de binnenstad, waaronder
- Groene daken

Inrichting openbare ruimte

- Minder verharding
- Stimuleren ondergronds parkeren
- Beschaduwen en vegetatie

Mitigatie

Duurzame bedrijventerreinen

Bij de inrichting van nieuw bedrijventerreinen, maar ook bij de herstructurering van oude bedrijfsterreinen zijn energiebesparing en duurzame energie richtinggevend (dus trias energetica). De gemeente kan met parkmanagement faciliteren en legt eventueel warmtenetaansluiting op.

Vervoer

Doelstelling:

In 2032 vindt 62% procent van de vervoersbewegingen plaats per voet, fiets of openbaar vervoer. Dit is gelijk aan het huidige percentage.

Fietsgebruik bevorderen

De gemeente zou het fietsgebruik op alle mogelijke manieren nog meer kunnen bevorderen. De fietsroutes in de stad kunnen daar waar nodig worden uitgebreid en de kwaliteit van de fietspaden flink verbeterd. Ook kan er meer worden geïnvesteerd in kwalitatief goede fietsenstallingen.

Volwaardig openbaar vervoer

Het openbaar vervoer wordt wat ons betreft een volwassen, volwaardig systeem als alternatief voor de auto. Hiertoe is het van groot belang dat Nijmegen fors gaat inzetten op de tram. Het motto daarbij is, tram denken, tram doen.

Schoon openbaar vervoer

Het openbaar vervoer in Nijmegen wordt hybride en gaat vooralsnog rijden op aardgas. Bij het vaststellen, verlenen en/of verlenging van de concessies door de stadregio zou dat als harde voorwaarde kunnen worden gesteld. Dit betekent concreet dat vanaf 2010 alle bussen in Nijmegen moeten voldoen aan de EEV-norm. Dit betekent in de praktijk dat op dit moment hieraan aan voldaan kan worden met aard- en/of biogasmotoren.

Parkeermeters op zonne-energie

De proef die momenteel in Nijmegen loopt met parkeermeters op zonne-energie, wordt indien de proef slaagt, binnen 10 jaar uitgerold over de hele stad.

Stadsdistributie

De initiatieven die op dit moment lopen voor de distributie van goederen binnen de stad wordt door de gemeente verder ondersteund en gefaciliteerd.

Vervoersmanagement

Vervoermanagement is de zorg om de nadelige gevolgen van het verkeer van en naar bedrijven zoveel mogelijk te beperken. Dit wordt bereikt door een efficiënte organisatie van het vervoer waardoor de milieubelasting wordt teruggedrongen en kosten kunnen worden bespaard. Vervoermanagement richt zich op het woon-werkverkeer, het bezoekersverkeer, het zakelijk verkeer en het goederenvervoer. In Nijmegen-West en Weurt loopt een project vervoermanagement, de nadruk ligt op het verminderen en verschonen van goederenvervoer. Indien geslaagd kan vervoersmanagement breder in de stad worden doorgevoerd.

Verlichting

Voor de openbare verlichting wordt volledig overgegaan op een energiezuinige manier van straatverlichting. Bijvoorbeeld de LED-verlichting, of andere technische innovatieve oplossingen. LED-verlichting is veel energiezuiniger dan de huidige straatverlichting. Wij stellen voor de mogelijkheden te bestuderen om binnen 10 jaar alle verlichting te vervangen. Het aanpassen van straatlantaarns verdient zich in zeven tot tien jaar terug. De levensduur van nieuwe lichtsystemen is 15 tot 30 jaar. Naast het feit dat deze verlichtingswijze minder onderhoud vergt, gaat ze ook nog eens veel langer mee. Hetgeen ook een aanzienlijke kostenbesparing oplevert.

Licht op maat

Ons voorstel is ook om, daar waar mogelijk en waar dat voordeel oplevert en met in acht name van de sociale veiligheid, over te gaan op dynamische verlichting, waarbij het mogelijk is om de hoeveelheid licht aan te passen aan de verkeersintensiteit of de weersomstandigheden.

Niet meer verlichten dan nodig leidt tot:

- Minder energieverbruik en energiekosten.
- Minder onderhoud en storingen.
- Minder lichthinder voor mens en natuur.

Zuinige verkeerslichten

Voor verkeerslichten wordt eveneens overgegaan op LED-verlichting. Verkeerslichten lijken efficiënt maar ze zetten slechts één procent van de elektriciteit om in gekleurd licht. Dankzij een aantal lampenfabrikanten is er sinds kort een nieuwe, perfecte lamp voor verkeersinstallaties op de markt die gebruik maakt van de LED-technologie. De meerkosten van de LED-lamp ten opzichte van de oude gloeilamp verdienen zich in zeer korte tijd terug. Ze gebruiken 90 procent minder elektriciteit, produceren direct de juiste kleur, gaan langer mee en vragen minder onderhoud.

Cityburning

Ook ten aanzien van het aanstralen van gebouwen zou binnen 10 jaar overgegaan moeten worden op een zuinige manier van verlichting.

Energiezuinigheid als beheersvoorwaarde

Energiezuinigheid wordt als belangrijke beheersvoorwaarde opgenomen bij het ontwerp van stedenbouwkundige plannen, dus ook voor verlichting. Dit betekent dat energiezuinigheid bij de aanbestedingseisen wordt opgenomen.

Verantwoord aanbesteden en inkopen

Bij alle aanbestedingen, concessieverleningen en inkopen stelt de gemeente milieu- en/ of klimaatvoorwaarden.

Beleid Cultuurhistorie en Archeologie

Cultuurhistorie in de openbare ruimte

Archeologen verspreid over heel Nederland zijn het na jaren van discussie eens. Nijmegen is de oudste stad van Nederland.

Dat nog niet iedere bezoeker van Nijmegen dat direct ziet, is logisch. In twee eeuwen geschiedenis is er heel veel gebeurd en veranderd.

De Romeinse legerkampen in het oostelijk deel van de stad zijn verdwenen, eveneens de Romeinse stad aan de westkant. In de Middeleeuwen heeft het stedelijke leven zich geconcentreerd in het huidige centrum. De dikke vestingmuren en aarden wallen uit die tijd stad zijn weer grotendeels verdwenen.

Dit zijn maar twee voorbeelden van ingrijpende veranderingen. Denk ook maar eens aan de bombardementen in de Tweede Wereldoorlog, de Wederopbouw en de gestage stadsuitbreidingen in de 2e helft van de 20e eeuw. Het landelijke gebied van Nijmegen heeft stukje bij beetje plaats gemaakt voor bebouwing en daarmee is ook een deel van de geschiedenis buiten beeld geraakt.

Er zijn verschillende redenen om stukjes van die uitgebreide geschiedenis te bewaren of opnieuw zichtbaar te maken in de stad. Sommige mensen vinden het gewoon leuk om nog iets uit het verleden in de stad te herkennen. Zowel in het Hunnerpark als Kronenburgerpark zijn de restanten van de stadsmuur bijzondere elementen. De muren bepalen voor een belangrijk deel het karakter van het park en zijn tegelijkertijd de afbakening. Het zijn oorspronkelijk verdedigingswerken, maar ze staan ook symbool voor romantiek.

Er zijn ook heel andere redenen om de geschiedenis te bewaren of op een andere manier te laten zien. Diverse onderzoeken naar de psychische gesteldheid van de mens, hebben uitgewezen dat mensen zich graag bewegen in een omgeving waar ze dingen uit het verleden herkennen. Dat kan gaan om bepaalde bouwwerken, maar het kan ook gaan om plekken waar een verhaal aan vast zit, waar de voorouders altijd al kwamen of waar ooit iets bijzonders is gebeurd. In de beleving van de omgeving spelen herkenning en oriëntatie een belangrijke rol.

Iedereen die zich met de openbare ruimte bezig houdt, kan zijn steentje bijdragen om de herinnering aan het verleden levend te houden. Bij de omvorming van een gebied kan een stedenbouwkundige oude wegen of landschapsvormen zoals heuveltjes of poelen een prominente plaats geven. Meer in detail kunnen vormgevers van de openbare ruimte laten zien wat de functie is geweest van zo'n oude weg. Een gewezen oude dijk, kan bijvoorbeeld met licht reliëf en afwijkend materiaal weer opvallen als een bijzonder stukje infrastructuur. Een beheerder kan monumenten en oude relictten vrij houden van groen zodat ze extra opvallen in een groene setting.

Als je met dit soort ingrepen wilt scoren in het openbaar gebied, dan is het natuurlijk van belang dat je weet wat er speelt. De Kadernota Beeldkwaliteit geeft een goed beeld van de algemene geschiedenis van de stad Nijmegen en laat bovendien op wijkniveau zien welke karakteristieken bepalend zijn voor het uiterlijk van de wijk. Daarnaast is er momenteel een Cultuurhistorische Waardenkaart in de maak die in beeld brengt welke historische verschijnselen in de verschillende stadsdelen van belang zijn. Tenslotte zijn er in de loop van de tijd heel veel deelonderzoeken gedaan die veel informatie geven over het verleden van verschillende wijken. Op basis van al die onderzoeken zijn delen van de stad inmiddels ook beschermd. Soms gaat het om de bescherming

van één pand als monument, maar soms gaat het ook om een park of een wijk. Bij het bureau Archeologie en Monumenten is alle informatie verkrijgbaar of het nu gaat om achtergrondinformatie, referentiemateriaal of voorwaarden die voortvloeien uit een bepaalde beschermingsstatus.

Spelregels: Waar moet je aan denken voordat je een ontwerp maakt, een ingreep doet of een beheerplan maakt ?

- Informeer bij bureau Archeologie en Monumenten of de plek waar je aan het werk gaat binnen een gebied met beschermde status valt. Zodra de Archeologische waardenkaart en Cultuurhistorische waardenkaart is vastgesteld kun je deze gebruiken.
- Verzamel informatie over de historische achtergrond van de plek en vraag eventueel het bureau Archeologie en Monumenten onderzoek uit te voeren.
- Ga na of er al bestaande visies zijn voor de invulling van een gebied waarin wensen zijn opgenomen met betrekking tot de cultuurhistorie.
- Zet jouw specifieke capaciteiten in om de historie op een passende manier zichtbaar te maken op straat of in het groen, betreft bureau Archeologie en Monumenten bij je ontwerp.
- Pas het beheer aan op de specifieke situatie die je aantreft. Een historisch parkontwerp verdient de maximale aandacht en vergt gedetailleerde kennis.

Voorbeelden cultuurhistorie:

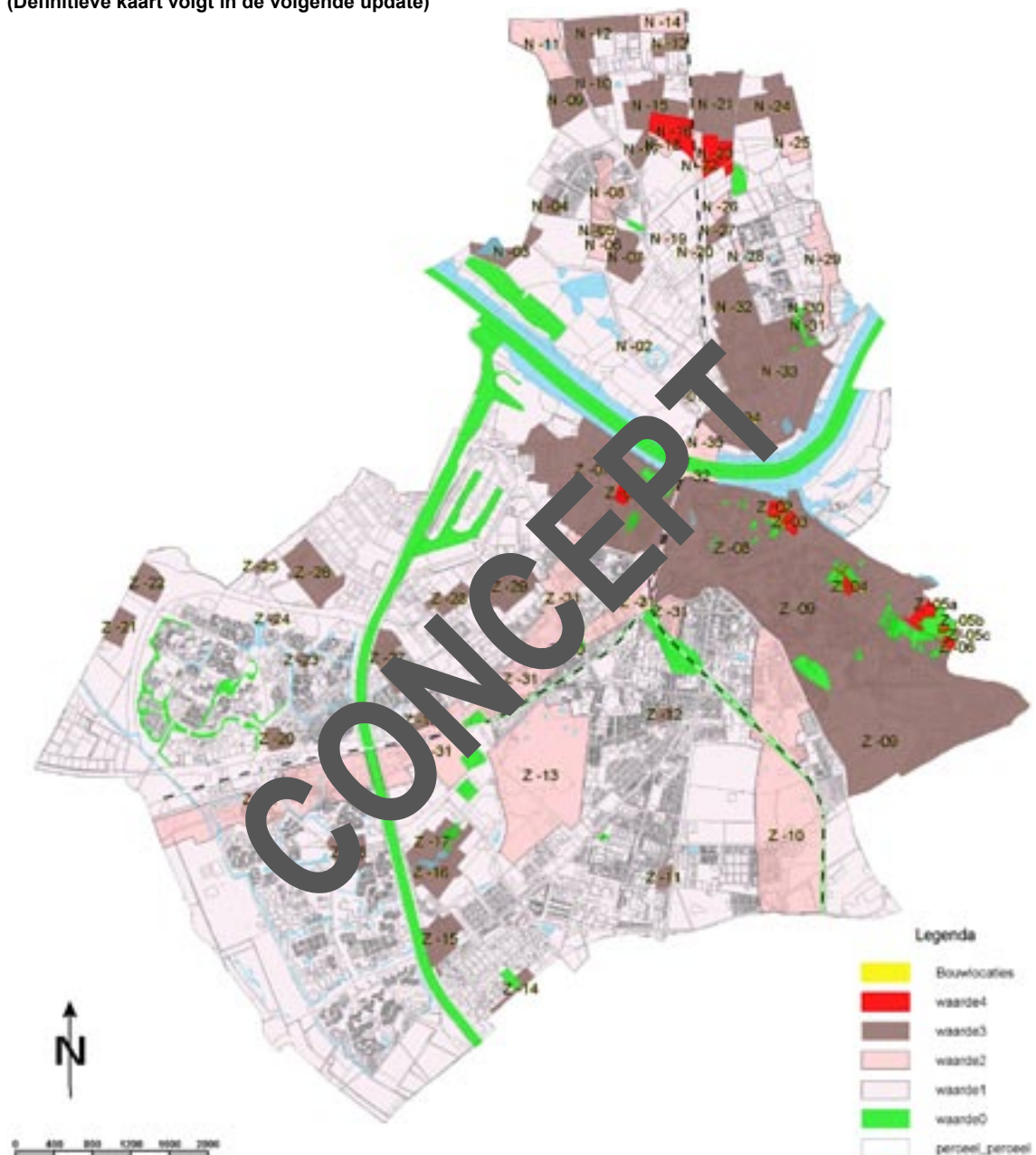
Foto links: In het verleden liep in dit gebied een dijk die allereerst als waterkering werd opgeworpen, vervolgens als toegangsweg functioneerde naar een 19e eeuwse fort en tenslotte als leidraad werd gebruikt bij de bouw van verschillende bedrijven. In het Masterplan Waalfront wordt de oude route hersteld en ingezet als fietspad. Het fort wordt ook gerestaureerd en de fietser kan het hele gebied weer doorsteken langs de rivier tot aan het oude centrum van de stad. (Masterplan Waalfront)

Foto midden: De Gertrudiskapel ligt vlak bij Museum het Valkhof bij de onderdoorgang naar het Hunnerpark. De ruïne is jarenlang verborgen geweest onder de klimop. Zo lang dat geen mens meer van het bestaan van de kapel wist. Nu de klimop is verwijderd is het ook zaak om het onderhoud goed bij te houden. (Gertrudiskapel)

Foto rechts: De Hezelstraat is één van de oudste wegen van Nijmegen en is ook heel bepalend geweest voor de manier waarop het centrum van de stad is opgebouwd. De weg is het verlengde van de Burchtstraat en maakt eigenlijk onderdeel van een heel lang lint dat boven aan de stuwwal begint. Deze ingreep in het straatoppervlak voldoet prima als waterafvoer, maar verbeeldt daarnaast de landschappelijke ligging van de stad. Die oorsprong staat aan de basis van de geschiedenis van de stad. (Hezelstraat)

Foto pagina 71 rechtsboven: De openbare ruimte kan op alle mogelijke manieren verrijkt worden door iconen die verwijzen naar de geschiedenis. Dat kan in de vorm van standbeelden of monumenten, maar ook op een afwijkende manier zoals bij de Loden Lady. Het kunstwerk van Albert Goederond en Patty Struik is een creatieve vertaling van een archeologische vondst. (De Burchtstraat)

Concept Archeologische waardenkaart
(Definitieve kaart volgt in de volgende update)

Bescherming van het bodemarchief

Bescherming van het bodemarchief en vooral ook het tijdig meewegen van de archeologische belangen vraagt om een zo goed mogelijk inzicht in de verwachte ligging, verspreiding en aard van het bodemarchief. De (in 2007 gewijzigde) Monumentenwet en het gemeentelijk beleid vormen daarvoor het instrumentarium.

De archeologische beleidskaart

In lijn met de nieuwe archeologie-wetgeving en het gemeentelijke beleid dat nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen moeten worden gefaciliteerd, wordt de archeologische aandachtsgebiedenkaart, waar we nu nog mee werken, omgezet in een archeologische beleidskaart, waarop per gebied of terrein wordt aangegeven hoe met de archeologie dient te worden omgegaan bij het ontwikkelen en uitvoeren van plannen en grondverstorende projecten. In de bestemmingsplannen zullen per terrein aanvullende voorwaarden worden opgenomen om de bescherming van de archeologische waarden in juridische zin te waarborgen. Uitgangspunt hierbij is dat de regels sober en doelmatig zijn.

Bij deze omzetting van aandachtsgebiedenkaart naar beleidskaart worden op basis van bureauonderzoek en recente onderzoeksgegevens de begrenzingen van de terreinen aangepast, zijn nieuwe locaties toegevoegd en oude afgefallen. Van alle locaties op de beleidskaart zijn beschrijvingen gemaakt. De beschrijvingen geven het archeologisch belang aan van de terreinen en plaatsen deze in het perspectief van de geschiedkundige ontwikkeling van Nijmegen.

Toelichting op de kaart

In de roze gebieden (waarde 1) is geen onderzoek gedaan en is het onbekend waar archeologische resten zich kunnen voordoen. De archeologische verwachting voor deze gebieden is laag tot middelhoog te noemen; dat betekent dat er zeker een kans bestaat op het aantreffen van archeologische resten, maar dat die kans kleiner is dan die voor de terreinen die met de lichtbruine kleur zijn aangegeven. In dit roze gebied kunnen verstoringen van de bodem leiden tot de vondst van nog onbekende sporen uit het verleden. De terreinen, aangegeven met de lichtbruine kleur (waarde 2), onderscheiden zich vanwege een hoge verwachting op het aantreffen van archeologische resten. Het betreft met name de vermoedelijke tracés van Romeinse wegen en brug. De archeologische maatregelen die voor deze gebieden zullen gaan gelden, zullen zijn afgestemd op de archeologische verwachting.

Voor de bruine terreinen (waarde 3) staat vast dat zich archeologische resten in de bodem bevinden en daarom dient in alle gevallen waarbij de grond wordt verstoord en behoud of inpassing van de archeologische waarden niet mogelijk is, archeologisch onderzoek plaats te vinden.

De rode terreinen (waarde 4) bevatten zulke belangrijke archeologische resten dat ze zijn beschermd op grond van de Monumentenwet 1988. Behoud van deze resten staat voorop. Voor ontwikkelingen op deze terreinen dient een monumentenvergunning ex artikel 11 van de Monumentenwet te worden aangevraagd.

Op de groene terreinen (waarde 0) gelden geen restricties. Hier is de bodem door eerdere graafwerkzaamheden zodanig verstoord dat er geen archeologische waarden aangetroffen kunnen worden.

Contact

Bij geplande bodemingrepen in de gebieden met de waarden 1, 2, 3 dient in een zo vroeg mogelijk stadium contact gezocht worden met Bureau Archeologie en Monumenten van de gemeente Nijmegen: M.Smit, 024-3299729. Wanneer het om bodemingrepen gaat in gebieden die als rijksmonument zijn aangewezen (waarde 4), dient contact gezocht worden met de Rijksdienst voor Archeologie, Landschap en Monumenten.

Beleid Beschermde stadsgezichten en stadsbeelden

(Zie ook kaartje op bladzijde 76) Nijmegen kent beschermde stadsbeelden en een beschermd stadsgezicht. Stadsbeelden zijn door de gemeente aangewezen beschermde gebieden. Het stadsgezicht is een van rijkswege beschermd gebied. Op dit moment zijn er zes beschermde **stadsbeelden** (de 19e eeuwse schil, het Waterkwartier, het Willemskwartier, Wolfskuil, Hengstdal/ Bomenbuurt, Hengstdal/ Sporenbuurt) en lopen er twee procedures voor het aanwijzen van een gebied tot beschermd stadsbeeld (Heseveld en Indische Buurt). In 2007 heeft het College van Burgemeester en Wethouders besloten het Wederopbouwgebied van het centrum aan te wijzen als beschermd stadsbeeld. Momenteel wordt voor dit gebied de Atlas gemaakt, op basis waarvan het besluit tot aanwijzing kan worden genomen. Het van rijkswege beschermde **stadsgezicht** betreft de Benedenstad van Nijmegen. Het beschermde stadsbeeld 19e eeuwse schil is voorgedragen om een van rijkswege beschermd stadsgezicht te worden.

Zie voor meer informatie over de stadsbeelden en het stadsgezicht en voor een overzicht van de verschillende stadsbeelden: http://www2.nijmegen.nl/wonen/oudste_stad/monumenten/folder1

Bij een beschermd stadsbeeld of beschermd stadsgezicht dienen het karakter en de sfeer van het gebied gerespecteerd te worden, zodat toekomstige veranderingen niet kunnen lijden tot het verlies van identiteit. Aangezien de openbare ruimte ook onderdeel is van de identiteit van de wijk of buurt is behoud van het karakter en de sfeer van de openbare ruimte belangrijk.

De ruimtelijke compositie van het stedenbouwkundig plan staat vaak centraal in een beschermd gebied. Hierbij gaat het om de wijze waarop het stedenbouwkundig plan en de architectuur met elkaar een samenspel aan gaan. De stedenbouwkundige articulatie (bijvoorbeeld een zichtas geaccentueerd door een architectonisch element) en de openbare ruimte (straatprofielen met beplanting en overgangsgebieden en de vorm, afmeting en inrichting van pleinen) zijn bijvoorbeeld een middel om tot een ruimtelijke compositie te komen.

Beschermd stadsgezicht

Het beschermd stadsgezicht heeft tot doel de kwaliteiten van de Benedenstad, zoals het historisch gegroeide stratenplan en de karakteristieke gevelwanden, te beschermen. In een toelichting op de aanwijzing van het beschermd stadsgezicht (d.d. februari 1980) zijn de te beschermen waarden van het gebied genoemd. Deze toelichting is bij bureau Archeologie en Monumenten op te vragen. Zowel ruimtelijk-structurele elementen als ruimtelijk-visuele elementen liggen ten grondslag aan de cultuurhistorische waarden van de Benedenstad. Onder ruimtelijk-visuele elementen wordt onder andere de aard en de indeling van de openbare ruimte verstaan, maar ook de beplanting, alsmede de aard en de inrichting van het aangrenzende landschap. Op pagina 5 van de toelichting wordt de inrichting van de openbare ruimte genoemd. Het beschermd stadsgezicht is in drie zones verdeeld, omdat per zone de waarde van de ruimtelijk-structurele en de ruimtelijk-visuele elementen verschilt. In de genoemde toelichting op het beschermd stadsgezicht is de verdeling van de drie zones aangegeven en welke gebieden om welke redenen van belang zijn.

Beschermde stadsbeelden

De bescherming van een stadsbeeld valt uiteen in twee aspecten. Enerzijds is dat het stedenbouwkundige plan: het stratenpatroon en de bijbehorende straatprofielen (gevels, voortuinen, hekwerken, hoofdweg, ventwegen en bomenrijen). Anderzijds is dat de architectonische invulling van het gebied (zowel op het niveau van de straatwanden als op objectniveau).

Bij de gemeente Nijmegen zijn bij bureau Archeologie en Monumenten de volgende Atlassen aanwezig:

- Atlas 19e eeuwse schil, april 1990
- Beeldatlas: beschermd stadsbeeld Waterkwartier, juni 2004
- Beeldatlas: beschermd stadsbeeld Willemskwartier, augustus 2004
- Beeldatlas: beschermd stadsbeeld Wolfskuil, augustus 2005
- Beeldatlas Bomenbuurt Nijmegen, maart 2006
- Beeldatlas Spoorbuurt Nijmegen, maart 2006
- Atlas Heseveld, maart 2008
- Atlas Indische Buurt Galgenveld - Nijmegen, juli 2007

Deze atlassen zijn digitaal via de link op de website van de gemeente Nijmegen te raadplegen en te downloaden.

In de Atlas zijn de kwaliteiten van een beschermd stadsbeeld in woord en beeld vastgelegd. De Atlas vormt hiermee de basis en het juridische kader (de redengevende omschrijving) van het te beschermen gebied.

De kwaliteiten van een stadsbeeld spelen zich af op verschillende niveau's:

- De architectuur van de afzonderlijke gebouwen.
- De stedelijke ruimte van straten en pleinen en de inrichting van de openbare ruimte.
- De ruimtelijke compositie van een stadsbeeld.

Essentieel is de samenhang van de verschillende niveau's.

In elke Atlas wordt ook een waardering van de openbare ruimte gegeven. In de Atlas van de Indische Buurt wordt bijvoorbeeld aangegeven dat de openbare ruimte zorgt voor samenhang en cohesie. De openbare ruimte van de Indische Buurt ademt de sfeer van een vroeg twintigste-eeuwse stadswijk, met monumentale pleinen en brede straten, beplant met grote stadsbomen. In het Willemskwartier zorgt de uniforme klinkerbestrating van Beetsplein, Heyestraat, Maerlantstraat, Hofdijkstraat en Thijmstraat voor een samenhangend straatbeeld. De waardering van de openbare ruimte wordt in de Atlas van het Willemskwartier op pagina 22 nader gespecificeerd. In de Afrika- en Bouwmeesterbuurt in de wijk Heseveld zijn de ruimtelijke overgangsmotieven op de begrenzing tussen de openbare en de private ruimte, zoals de diverse poorten en de smalle 'eigen' stoepen met stoeppalen en schampstenen voorlangs de gevels, een belangrijk onderdeel van de inrichting van de openbare ruimte.

Het is per stadsbeeld verschillend in hoeverre de inrichting van de openbare ruimte onderdeel uitmaakt van het beschermde gebied. Voor nadere toelichting op de te beschermen waarden van de openbare ruimte dient contact op te worden genomen met bureau Archeologie en monumenten. Ook kan de Atlas van het betreffende gebied geraadpleegd worden. In de tekst wordt de waardering van de openbare ruimte genoemd en via kaartmateriaal of afbeeldingen wordt de tekst toegelicht.

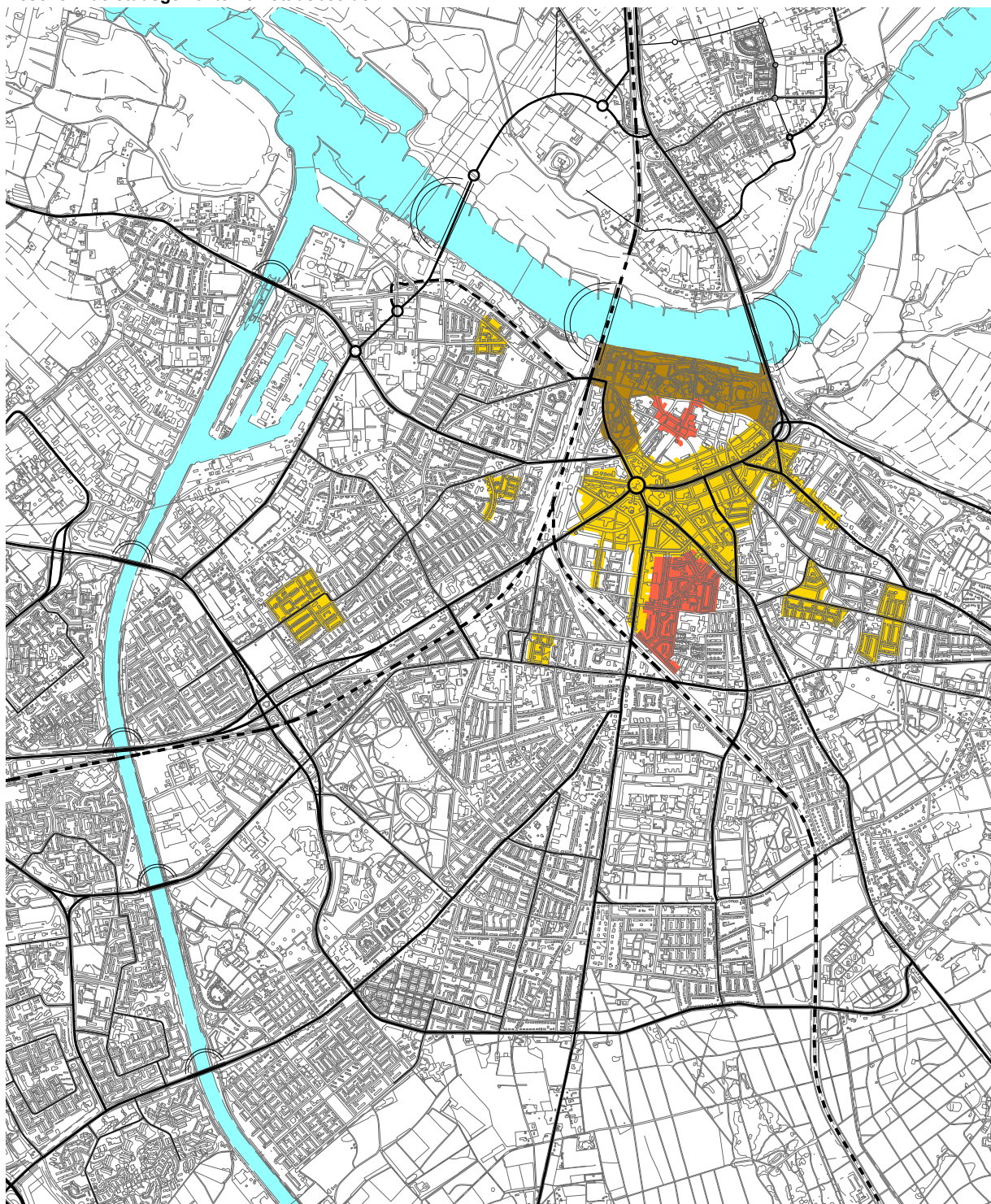
Werkafspraken Openbare Ruimte en Beschermd stadsbeelden/stadsgezicht

De beschermde status van de stadsbeelden en het stadsgezicht heeft gevolgen voor ingrepen in de openbare ruimte als gevolg van beheer en onderhoud of herinrichting.

In principe is de geldende werkafpraak als volgt:

- Bij kleine ingrepen en herstelwerkzaamheden: situatie herstellen zoals aangetroffen (met oog voor de details zoals bv. molgoten, hoogte van stoepbanden ed.)
- Bij grote ingrepen zoals onderhoudswerkzaamheden, herinrichtingen en toevoegingen in het straatbeeld zoals antiparkeerpaaltjes: contact opnemen met bureau Archeologie en Monumenten en/of bureau Stedebouw en architectuur in een vroeg stadium van het ontwerp.

Beschermde stadsgezichten en stadsbeelden

Legenda

- Contour beschermd stadsgezicht
- Contour beschermd stadsbeeld
- Contour beschermd stadsbeeld in voorbereiding

Beleid Kunst in de openbare ruimte

Kunst is in staat de openbare ruimte te verbijzonderen. Kunstwerken in de buitenruimte leiden tot een hele directe confrontatie met het publiek. Ze dagen uit tot discussie en tot het uitspreken en vergelijken van meningen. Daarmee is het een waardevol instrument om mensen in contact te brengen met cultuur. Maar deze kunstwerken dragen ook heel direct bij aan de inrichting en sfeer van plekken en aan de uitstraling van de stad. Kunstwerken kunnen in hun verschijningsvorm uiteenlopen van uitgesproken tot ingetogen en van brutaal tot bescheiden. Het streven is om het juiste ontwerp op de juiste plek tot stand te laten komen.

Traditie

De gemeente kent een uitgebreide verzameling van kunstwerken in de buitenruimte. Deze collectie, die bestaat uit gebouwgebonden reliëfs, autonome beelden, omgevingsvormgeving en toegepaste kunst, wordt met behulp van het kunstopdrachtenbeleid uitgebreid en in stand gehouden.

In de jaren '50 werd landelijk de Percentageregeling ingevoerd. Dit is de regeling waarbij 1% van de bouwsom van grote bouw- en infrastructurele projecten wordt gereserveerd voor de toepassing van beeldende kunst. De via deze regeling vrijkomende gelden vloeien samen in de Reserve Percentageregeling Beeldende Kunst. Met behulp van deze reserve heeft Nijmegen altijd kunstopdrachten verstrekt om daarmee een bijzondere buitenruimtecollectie te vormen en een breed publiek met kunst te confronteren.

Doel

Jaarlijks wordt gewerkt aan de uitbreiding van de collectie met nieuwe opdrachten aan kunstenaars. Daarbij wordt steeds meer gewerkt vanuit de gedachte dat deze opdrachten bijdragen aan:

- De zichtbaarheid en positie van kunst in de dagelijkse leefomgeving.
- De kwaliteit en beleving van de stedelijke inrichting.
- De identiteit van de stad.

Rolverdeling

De Raad stelt de kaders vast voor het kunstopdrachtenbeleid. Het College voert dit uit en laat zich daarbij adviseren door de Commissie Beeldende Kunst, die bestaat uit externe deskundigen (kunstenaars, kunsthistorici) aangevuld met medewerkers van Bureau Stedenbouw (landschap, architectuur, beeldkwaliteit en kunst in de buitenruimte). Deze commissie adviseert over de besteding van de Reserve Percentageregeling en begeleidt de kunstopdrachten van begin tot eind, dus van ontwerpfase tot en met de uitvoering.

Beleid

De beleidsuitgangspunten worden telkens voor een periode van drie jaar vastgelegd in een notitie. 'Alles stroomt' was het meest recente programma voor 2005-2007. Begin 2008 is een nieuw programma door de Raad vastgesteld. (INbeelden 2008-2010) In deze notities wordt duidelijk dat voor kunstopdrachten geen algemene criteria mee te geven zijn. Elk kunstwerk vormt een antwoord op een specifieke vraag. Elke opdracht wordt namelijk geformuleerd naar aanleiding van de gekozen opdrachtplek.

Vanaf begin 2008 zijn de gegevens over de opgebouwde collectie en de lopende kunstopdrachten terug te vinden op http://www2.nijmegen.nl/wonen/vrije_tijd_cultuur/beeldende_kunst

Voor vragen kunt u terecht bij:
Bureau Stedenbouw en Architectuur

Boven (2x), wat-er-is' Marc Ruygrok 2000 (Ganzenhevel); Rechtsmidden, zonder titel Tony Cragg 1999 (Stationsplein); Linksboven, 'De Arc' Studio Job 2006(Voorzieningenhart Oosterhout); Linksonder, 'De Verlichte Kamer' Giny Vos 2007 (Limos); Onder (2x), kunstgevelproject Gelderse kunstenaars 2006(Visveld)

Beleid Ruimtelijke ontwikkeling 'Kansenboek Nijmegen, Stad in Balans'

Nijmegen is een stad aan de Waal met veel historie en groen, met mooie woon- en werkgebieden en met bruisende activiteiten. Voor de toekomst liggen er volop mogelijkheden en deze staan beschreven in het Kansenboek. Het Kansenboek is een ruimtelijke vertaling van het beleid voor wonen, werken, groen, verkeer, milieu en dergelijke. Nijmegen streeft daarbij naar balans tussen het welzijn van burgers, de economische functies en duurzaamheid.

Het rapport staat op http://www2.nijmegen.nl/wonen/projecten/visies_op_stadsontwikkeling/Kansenboek

De gemeente hoopt dat het Kansenboek inspireert en een kompas is bij investeringen van bedrijven en burgers (wat kan waar). Bij bestuurlijke prioriteiten staat waar de gemeente zelf actief op inzet. Het Kansenboek is geen statisch beeld van hoe Nijmegen er over vijftientig jaar uit 'moet' zien. Het is juist dynamisch om recht te doen aan maatschappelijke en economische veranderingen en wordt om de paar jaar bijgesteld.

Begin 2002 verscheen het eerste Kansenboek, in 2004 volgde een uitwerking en december 2007 stelde Burgemeester & Wethouders een actualisatie vast. De Raad heeft in het voorjaar van 2008 het geactualiseerde kansenboek vastgesteld.

Het Kansenboek 2007 gaat **verder met zaken die in voorgaande jaren** in gang zijn gezet. Voorbeelden hiervan zijn woningen, kantoren en voorzieningen bij de Waalkade, het Waalfront, Plein '44 en het Centraal Station. Verder gaat het om de Waalsprong, Heyendaal en Winkelsteeg (Health & Science) en de dijkteruglegging. Ook blijft de gemeente investeren in cultuurhistorie, groen, sport en recreatie in het centrum, de wijken en de stadsranden.

Nieuw in het Kansenboek 2007 is dat we veel doen met de relatie tussen **fysiek en sociaal**. Logisch want ruimtelijke projecten hebben duidelijk te maken met het welzijn van de burgers. Denk hierbij aan ver- en nieuwbouw met aandacht voor speel- en sportvoorzieningen, zorg/kinderopvang/scholen, ouderenwoningen, werkruimtes voor starters en dergelijke. Dit draagt bij aan levensloopbestendige wijken en het voorkomen van probleemsituaties. Het biedt ook aanknopingspunten voor bovenwijkse stadsvoorzieningen. De gemeente noemt in het Kansenboek 2007 de te bestuderen nieuwe woningbouwlocaties en wil uiteindelijk in alle stadsdelen de sociaal-fysieke kansen beter bekijken.

Het Kansenboek 2007 legt een accent op de **aantrekkelijkheid van Nijmegen**. Rond 1900 kwamen veel Nederlanders naar Nijmegen en omgeving als bewoner, bedrijf of toerist. Door extra aandacht voor (Romeins)verleden, groen, recreatie-dicht-bij-huis, cultuur, hotels, toerisme en bedrijvenetalages hopen we dat Nijmegen voldoende in trek blijft om te (komen) wonen werken en verblijven.

Een ander accent in het Kansenboek 2007 is **duurzaamheid**. Ruimtelijke investeringen kunnen helpen om de milieu-ambities van Nijmegen waar te maken; gezond, leefbaar, bereikbaar, hoogwaardig. Bijdragen aan het tegengaan van klimaatsverandering hoort hier ook bij.

Nieuwe kansen liggen verder bij (internationale) bedrijvenetalages langs de A73 en A15 en bij de multifunctionele sterlocaties Brabantse Poort - kruising A73 en Knoop Ressen. Daarbij zal er

aandacht zijn voor de inpassing in het landschap en voor recreatieve routes. Qua verkeer en bereikbaarheid liggen er nieuwe kansen voor uitbreiding van het Hoogwaardig Openbaar Vervoer, het fietsnetwerk en de verbindingen met Duitsland. In de stadsranden -en poorten wil de gemeente blijven toetsen op groen, uitzicht en paden, zodat ondermeer de mogelijkheden voor recreatie-dicht-bij-huis in stand blijven.

Uitgangspunten

We willen zorgvuldig omgaan met de beschikbare ruimte.

Er is veel vraag naar ruimte voor wonen, werken, recreatie en groen. Daarom willen we de beschikbare ruimte zo goed mogelijk benutten en streven we naar balans tussen woongenot, bedrijvigheid, vermaak, bereikbaarheid en duurzaamheid.

De gemeente bevordert bijvoorbeeld de stedelijke knopen met multifunctioneel stedelijk gebruik. Verder bouwen we zo compact mogelijk en worden mogelijkheden voor hoogbouw benut.

Als herstructurering of nieuwbouw van woonwijken en bedrijventerreinen nodig is letten we op het evenwicht tussen stad en platteland. De groene lobben en stadspoorten van Nijmegen spelen daarin een rol. Die blijven ruimte bieden voor recreatie, sport en natuurontwikkeling.

Nijmegen heeft een aantal kenmerken die gekoesterd moeten worden.

- Nijmegen ligt tegen een stuwwal en is een stad met veel hoogteverschillen. Het groen rondom de stad, de verschillende landschappen in de omgeving en de ligging aan de rivier zijn uniek.
- Nijmegen heeft als oudste stad van Nederland een rijke cultuurhistorie. We vinden het belangrijk om de geschiedenis van de stad zichtbaar te maken en dat geldt ook voor de archeologische vondsten.
- Nijmegen heeft een duidelijke structuur met een aantal hoofdwegen met bomen en duidelijke entrees. Er zijn verschillende stedelijke knopen en groene plekken. Het Keizer Karelplein, de Waalbrug en de skyline vormen belangrijke iconen voor de stad.

Nijmegen is een stad met veel variatie.

De stad is aantrekkelijk omdat er veel verschillende plekken zijn. De gemeente wil de variatie behouden en in de toekomst verder versterken.

Er is een bruisend centrum met ondermeer winkels, kantoren, cultuur en horeca en een mooie Waalkade. Op de 'knopen' rond de treinstations is veel dynamiek, zoals bij Centraal, bij de universiteit en het ziekenhuis en bij Dukenburg-Brabantse Poort.

Drukke en rustige woonwijken wisselen elkaar af met dichte bebouwing of juist een groene omgeving. Er zijn echte woonwijken, maar ook wijken waar wonen, werken en andere functies zijn gemengd. Bij veel woonwijken kunnen de bewoners gemakkelijk naar een park of groene lob die aansluit op het buitengebied. Een breed scala van bedrijven is te vinden op ondermeer Winkelsteeg, Bijsterhuizen, West-Kanaaldijk, Oost-Kanaalhavens en De Grift.

Beleidskaders

Het beleid vanuit de verschillende sectoren geeft richting aan de ontwikkeling van Nijmegen.

Wonen

Op het gebied van wonen hebben we te maken met een grote ruimtevraag. We willen vraaggericht bouwen, nieuwe woonlocaties verkennen en periodiek woningbouwprogramma's opstellen. We streven naar variatie in de woongebieden. Samen met bewoners moeten oude wijken worden opgeknapt en we gaan op zoek naar mogelijke nieuwe plekken voor woningbouw.

Sociaal-maatschappelijke voorzieningen

De stad moet plaats bieden aan voorzieningen. In de woonwijken gaat het om huisartsen,

kinderopvang, scholen, voorzieningenharten, woonzorgcentra etc. Belangrijke functies komen bij voorkeur op herkenbare locaties. Denk daarbij aan de grote onderwijsvoorzieningen (ROC, universiteit, hogeschool) en stedelijke culturele voorzieningen zoals musea.

Sport en recreatie

We vinden het belangrijk dat de voorzieningen voor sport en recreatie gekoppeld zijn aan de wijken. Op termijn kan dit leiden tot herstructurering van buitensportaccommodaties. Ook accommodaties voor binnensport vragen om goed bereikbare en herkenbare locaties in elk stadsdeel. Op stedelijk niveau geldt dit voor specifieke en topsportvoorzieningen. Hierbij versterkt clustering van functies de betekenis van de recreatievoorzieningen. We vinden het ook belangrijk om recreatie-dicht-bij-huis en doorgaande recreatieve routes te verbeteren.

Openbare ruimte: groen, grijs en blauw

Voor de groene lobben en stadsranden blijven we (bouw)plannen goed toetsen op groen, uitzicht en paden. De stedelijke groenstructuur zal verder worden versterkt in bijvoorbeeld Park West en de Landschapszone in Nijmegen-Noord.

Nijmegen gaat in meerdere opzichten anders om met water door afkoppelen van regenwater en dit ook meer zichtbaar maken. We willen ook meer ruimte geven aan de rivier en aan natuurontwikkeling.

Wij richten ons op een degelijke, goed te onderhouden openbare ruimte. Op belangrijke plekken in de stad moet ruimte zijn voor een kwalitatief hoogwaardige inrichting, bijvoorbeeld in het stadscentrum, op de stedelijke knooppunten of bijzondere plekken in de wijken.

Economie

We streven naar goed bereikbare bedrijventerreinen, elk met een bepaald soort bedrijven. Hiervoor willen we bestaande bedrijfsterreinen intensiveren en revitaliseren maar ook op zoek gaan naar nieuwe werklocaties in de stad. We willen ons meer gaan richten op toerisme en op bedrijven die passen in de Nijmeegse situatie of aanvullend zijn (bijvoorbeeld kennisintensief en gezondheidszorg). Tegelijkertijd willen we meer bedrijven voor lager opgeleide werknemers. De ontwikkeling van de buurteconomie en het behoud van verspreide bedrijvigheid is ook een speerpunt.

Hoofdinfrastructuur en bereikbaarheid

We willen het regionaal en stedelijk hoofdwegennet verbeteren. Voor de stad is de aanleg van de stadsbrug essentieel. Daarnaast willen we investeren in goede routes voor hoogwaardig openbaar vervoer en voor de fiets. De binnenstad willen we bereikbaar houden door te parkeren aan de rand van de binnenstad. Op stedelijk niveau zullen op termijn transferia en P+R (park & ride) worden ontwikkeld. Verder zetten we blijvend in op het verbeteren van de verkeersveiligheid in de stad door uitvoering van het programma Duurzaam veilig. In samenwerking met de Stadsregio Arnhem-Nijmegen willen wij de ontwikkeling van Regiorail ondersteunen.

Milieu

Het gemeentelijk milieubeleid is gericht op verbetering van leefbaarheid en duurzaamheid. In relatie tot de ruimtelijke inrichting van Nijmegen richten wij ons vooral op Nijmegen-West en de groene zuidrand. Andere aandachtspunten zijn duurzaamheid bij herstructurering en ruimtelijk-economisch beleid, uitvoering van het waterplan en het realiseren van duurzame energieprojecten. Ook bescherming en beheer van stedelijk groen en natuurwaarden is een belangrijk aspect. Verder zijn de normen voor geluid, luchtkwaliteit, bodem en externe veiligheid bepalend voor de ontwikkelingsmogelijkheden.

Ruimtelijke thema's

Sterke wijken - wonen

We willen de identiteit en de diversiteit van de verschillende wijken behouden en versterken. In veel wijken lopen woningbouwprojecten en in Nijmegen-Noord bouwen we aan een nieuw stadsdeel. Voor na 2015 noemt de gemeente in het Kansenboek 2007 een aantal nieuwe woningbouwlocaties die we kunnen bestuderen.

Sterke wijken - voorzieningen (sociale dimensie)

Ruimtelijke projecten hebben duidelijk te maken met het welzijn van de burgers. Burgers moeten worden ondersteund bij het oplossen van problemen en het benutten van kansen in de wijk. Denk hierbij aan ver- en nieuwbouw met aandacht voor speel- en sportvoorzieningen, zorg/kinderopvang/scholen, ouderenwoningen, werkruimtes voor starters en dergelijke. Dit draagt bij aan levensloopbestendige wijken en het voorkomen van probleemsituaties. Het biedt ook aanknopingspunten voor bovenwijkse stadsvoorzieningen. De gemeente wil uiteindelijk in alle stadsdelen de sociaal-fysieke kansen beter bekijken.

Vitale werkgebieden

Bij werkgebieden gaat het om bedrijven, kantoren, winkels, hotels en horeca.

Op bedrijventerreinen gaan we zorgvuldig om met de ruimte: compact bouwen, bijzondere parkeervoorzieningen en een gevarieerd gebruik. Daarnaast willen we veel aandacht besteden aan de inrichting. Voor kantoren zijn diverse bestaande en nog te ontwikkelen locaties in Nijmegen beschikbaar. Het Kansenboek gaat ook in op de perspectieven in winkel-, horeca en hotelgebieden.

Stad aan het water

Met z'n ligging aan de Waal en aan het Maas-Waalkanaal is Nijmegen echt een stad aan het water. Projecten als Waalkade, Waalfront, Stadsbrug, Waalsprongcentrum, De Schans en dijkteruglegging vormen een nieuw hart van de stad. Nijmegen omarmt de Waal verbindt het noordelijk- en zuidelijk deel van de stad met plaats voor wonen, werken, recreatie, horeca, cultuur etc.

Ook het Maas-Waalkanaal biedt kansen voor wonen en werken aan het water en biedt mogelijkheden voor natuur en recreatie.

Herkenbare stadsranden en poorten

De verschillende landschappen rond onze stad zijn uniek. We blijven er aan werken dat onze burgers vanuit de woonwijken snel en via groene lobben of recreatieve verbindingen naar het buitengebied kunnen. Verder willen we dat onze bedrijven zich er goed kunnen presenteren, want een aantal stadsranden is ook het economisch visitekaartje van Nijmegen.

De stadspoorten ontwikkelen we tot herkenbare entrees van de stad, waarbij elke poort zijn eigen gezicht kan hebben in de balans tussen rood en groen.

Dynamische knopen

Nijmegen heeft een aantal knooppunten waar wegen, bus, trein en diverse functies samenkomen. We streven ernaar om van deze plekken belangrijke, goed bereikbare ontmoetingsplaatsen in de stad te maken waar ook gewoond en gewerkt kan worden. Een hoge architectonische en stedenbouwkundige kwaliteit op deze plekken is heel belangrijk.

Duurzame stedelijke infrastructuur

Voor de bereikbaarheid van de stad wordt gewerkt aan openbaar vervoer, verbreding van snelwegen, de stadsbrug, fietsnetwerk en dergelijke. Verder kent de stad duidelijke hoofdwegen

en spoorlijnen. Deze routes willen we ontwikkelen tot aantrekkelijke zones in de stad zodat het geen barrières zijn, maar aantrekkelijke verbindingen tussen de stadsdelen.

Beleefbaar groen en water in de stad

Samen met de stadsranden en -poorten zijn het vele groen en water belangrijke kwaliteiten van Nijmegen. Deze kwaliteiten willen we verder versterken door parken te verbeteren, nieuw groen of water aan te leggen en relaties te leggen met recreatie, (Romeins)verleden en natuurontwikkeling.

Stad en regio

Nijmegen maakt onderdeel uit van de Stadsregio Arnhem - Nijmegen. Het is dan ook belangrijk dat de kenmerken en de mogelijkheden in de stad een toegevoegde waarde hebben voor de regio én omgekeerd. Vaak is een gemeenschappelijke benadering nodig, zoals bij het open houden van de groengebieden tussen de dorpen en steden. En bij de verdeling van woningen en werkgebieden, bij bereikbaarheid, toerisme en bij de 'concurrentie' met andere stadsregio's.

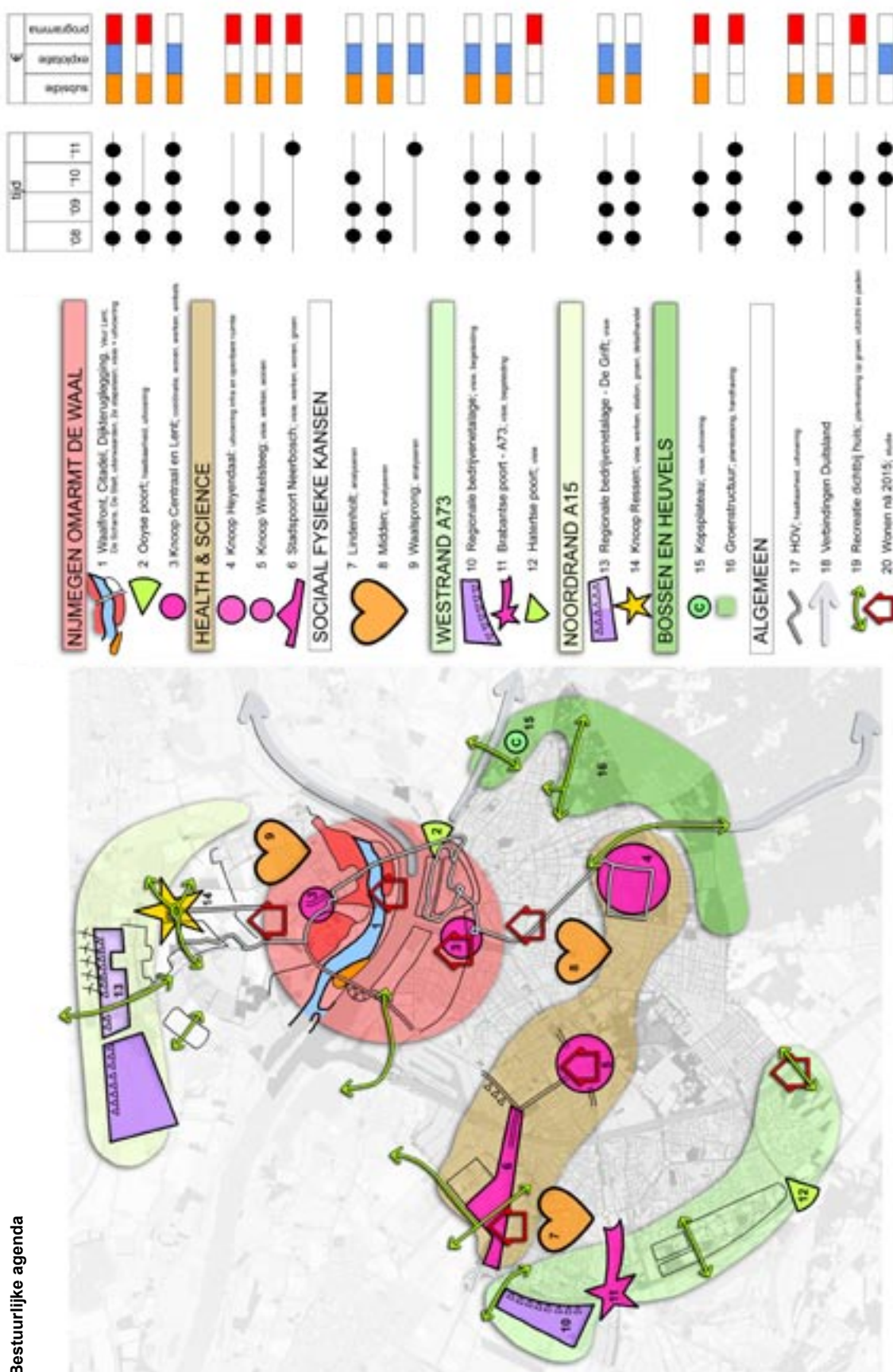
Bestuurlijke prioriteiten

Alle lopende ontwikkelingen en nieuwe kansen uit het Kansenboek staan op de kaart ruimtelijke koers. De kansen komen voort uit behoeften van burgers en bedrijven en beogen de stad goed te laten functioneren. De gemeente nodigt burgers en bedrijven van harte uit om hiermee aan de slag te gaan.

Het bestuur van Nijmegen heeft uit de ruimtelijke koers een aantal projecten gehaald waar zij met prioriteit op in wil zetten. In deze projecten ziet zij een rol voor de gemeente die niet zo makkelijk door andere partijen kan worden opgepakt.

Deze bestuurlijke agenda bevat projecten in verschillende stadia. Het zijn visieprojecten en uitvoeringsprojecten. Op de kaart is aangegeven hoe de projecten betaald worden; uit exploitaties, subsidies of gemeentelijke begrotingsprogramma's.

De ruimtelijke koers en de bestuurlijke agenda zijn te vinden op de volgende pagina's.

Ruimtelijke Koers vanaf 2007 (in bewerking)

Beleid Sport en spel in de openbare ruimte

Beleid spelen 0 - 12 jaar

Het beleid voor spelen voor de jeugd van 0 tot 12 jaar is verwoord in de beleidsnota "Kom je buiten spelen?" De centrale doelstelling van dit beleid is het per wijk verbeteren van het woonmilieu voor kinderen door het creëren van een goede formele en informele speelinfrastructuur, afgestemd op hun behoeften, zodat ze volop de kans krijgen zich op een veilige manier lichamelijk, geestelijk en sociaal optimaal te ontwikkelen.

De uitgangspunten hierbij zijn:

- De speelinfrastructuur bestaat uit de formele en informele speelinfrastructuur. De informele speelruimte heeft betrekking op de openbare ruimte die niet specifiek als speelruimte is ingericht, zoals stroken groen, parken, bosjes, maar ook brede stoepen. De formele speelruimte heeft betrekking op de 226 speelplekken, de 6 beheerde wijkspeluinen en de 2 stedelijke speluinen.
- Het aantal speelplekken per wijk is afgestemd op de stedelijke Nijmeegse norm per wijk, namelijk 1,5 speelplek per 100 kinderen van de basisgeneratie en op de specifieke kenmerken van de wijk zoals omschreven in de wijkprofielen. De specifieke kenmerken van de wijk hebben in overleg met wijkbeheer en wijkmanagement geleid tot een "geaccepteerde norm" per wijk.
- De aanleg van nieuwe speelplekken en het revitaliseren van bestaande speelplekken, maar ook de revitalisering van de wijkspeluinen en de stedelijke speluinen gebeurt in overleg met de wijkbeheerder, betrokken buurtbewoners en vooral met de kinderen die er wonen.

In de voorzieningenatlas staat een overzicht van alle speelplekken in Nijmegen. Deze voorzieningenatlas is via binnenwerk, mijn werk te benaderen.

Beleid sport en spel 12 - 18 jaar

Voor de jeugd vanaf 12 jaar is de beleidsnotitie "van buiten spelen naar buiten sporten" vastgesteld. De centrale doelstelling van deze beleidsnotitie is het per wijk verbeteren van het woonmilieu voor jongeren door het creëren van een goede infrastructuur voor recreatieve sportplekken en ontmoetingsplekken, afgestemd op hun behoeften, zodat jongeren gestimuleerd worden tot bewegen en sporten en zich zo op een gezonde en sportieve wijze ontwikkelen tot fitte burgers. Fite burgers die in de openbare ruimte kunnen blijven bewegen.

De uitgangspunten zijn:

1. Het aantal sportplekken per wijk is afgestemd op de stedelijke norm per wijk. Per 100 jongeren in de leeftijd van 12-18 jaar moet een recreatieve sportplek in de wijk aanwezig zijn. Zijn in een wijk tussen 101 jongeren en 200 jongeren aanwezig dan is de norm voor deze wijk 2 sportplekken. Heeft een wijk 250 of meer jongeren in de leeftijd van 12-18 jaar dan is de norm voor deze wijk 3 sportplekken, waaronder mogelijk ook een grote multifunctionele sportplek. De stedelijke norm, inclusief Nijmegen-Noord is in 2010, 135 recreatieve sportplekken.
2. Op een grote multifunctionele sportplek kunnen 3 of meer verschillende sporten gedaan worden. Een grote meervoudige recreatieve sportplek telt in de tellingen mee als twee enkelvoudige sportplekken. We hebben in Nijmegen, inclusief Nijmegen-Noord 20 meervoudige recreatieve sportplekken.
3. Een enkelvoudige recreatieve sportplek is bijvoorbeeld een trapveld, een basketbalplein of juist een eenvoudige combinatie ervan. In het totaal hebben we in Nijmegen 81 enkelvoudige recreatieve sportplekken.
4. In samenspraak met wijkmanagement en wijkbeheer is de stedelijke norm in 2010 op basis van de gegevens over de wijk aangepast op 148 recreatieve sportplekken. Dit is inclusief de 11 gewenste recreatieve sportplekken in Nijmegen-Noord.

5. De aanleg van nieuwe sportplekken, het revitaliseren van bestaande sportplekken en het afbouwen van sportplekken in de wijken Altrade, Nijeveld, Meijhorst en Malvert gebeurt in overleg met buurtbewoners en vooral met de jongeren zelf.
6. De 23 Jeu de Boules plekken (waarvan 1 in Nijmegen-Noord) die Nijmegen rijk is, zijn specifieke recreatie plekken waar het spel Petanque gespeeld wordt. Deze recreatie plekken tellen niet mee in de stedelijke norm voor het aantal recreatieve sportplekken per wijk. We vinden dat per wijk ruimte moet zijn om op 1 plek het spel Jeu de boules te spelen. Alleen als dit een uitdrukkelijke wens van bewoners is.

In de voorzieningenatlas staat een overzicht van alle sport en speelplekken in Nijmegen. Deze voorzieningenatlas is via binnenwerk, mijn werk te benaderen.

